

EL LLEGAT DE SET DIES D'AGOST

**Banyoles abans i després dels
Jocs Olímpics del 1992**

RESUM DEL TREBALL DE RECERCA: “EL LLEGAT DE SET DIES D’AGOST”

Sempre he sentit a parlar de l'estiu de 1992 com un gran esdeveniment per a la ciutat de Banyoles. L'he tingut present en diferents moments de la meua vida però personalment, mai havia aprofundit en el tema ni m'havia qüestionat si realment hi podia haver un abans i un després de la meua ciutat a causa dels Jocs Olímpics. És per aquest motiu que ara, un quart de segle després dels Jocs, volia veure l'abans i el després de Banyoles i comprovar com de gran va ser la petjada que van deixar els Jocs Olímpics a la ciutat. També volia recopilar la informació del procés que va patir la vila per les obres i conèixer les organitzacions que les van fer possibles; així com interessar-me per la situació de Banyoles un cop van arribar els Jocs i un cop van acabar. I, al final, poder extreure una conclusió que confirmés o desmentís la hipòtesi següent: “Els Jocs van ser positius per la ciutat de Banyoles”.

El treball està estructurat en tres grans parts. La primera consta dels fets relatius al "procés previ dels Jocs": la situació de Banyoles abans dels Jocs, una menció a l'estudi tècnic sobre el fet olímpic a Banyoles; el programa olímpic definitiu, amb totes les infraestructures que es van fer i els seus costos respectius i també els projectes que mencionava l'estudi, però que no es van acabar realitzant. La segona part, “Durant els Jocs”, està dedicada a aspectes més esportius, centrats en el rem; però també s'hi explica com d'especials van ser els set dies de les olimpíades i, per últim, un petit homenatge a l'imprescindible voluntariat. La tercera part, “Després dels Jocs”, consta d'un estudi fotogràfic, d'autoria pròpia, de les obres un cop acabades amb una petita explicació de l'ús posterior que se'ls hi donà; també les visions de diverses persones sobre com ha quedat Banyoles i, per últim, el llegat que han deixat aquests Jocs a la ciutat, inserint cites de diverses persones que ho van viure i que he tingut l'oportunitat d'entrevistar. A les conclusions, el darrer punt, s'hi fa una valoració general de tota la informació recaptada i tractada.

La metodologia utilitzada ha consistit a entrevistar a diverses persones que van formar part de tot aquest procés, responsables, voluntaris dels Jocs, ciutadans, esportistes que van tenir l'oportunitat de participar-hi, entrenadors, arquitectes, etc.; també s'ha consultat els arxius que Joan Solana, alcalde de Banyoles durant aquells anys, el mateix Ajuntament o Dick Pieper em van proporcionar, així com llibres que podien contenir informació rellevant com ara *Banyoles, al costat de Barcelona* o *Banyoles, a l'ombra dels JJ.OO 92*.

AGRAÏMENTS

Abans de tot vull donar les gràcies a les persones que han fet que aquest treball hagi quedat com ha quedat. Sense elles, segurament, el viatge no hagués estat tan especial. Primerament, agrair-li a Jordi Girbau, com a tutor del treball, haver confiat en aquest treball des del principi i haver-me guiat en tot moment. També vull mencionar al professor Joan Solana, gairebé co-tutor d'aquest treball, per estar disposat sempre a rebre'm a casa seva, ajudar-me desinteressadament amb tot i proporcionar-me una gran quantitat de material de l'època dels Jocs Olímpics.

Una altra persona essencial ha estat Dick Pieper, amb qui vaig poder contactar gràcies a Joan Gratacós. Aquest enginyer alemany que va venir a viure a Banyoles va estar directament involucrat en la realització dels Jocs Olímpics, em va poder dedicar part del seu temps i va proporcionar-me molta informació útil per al meu treball. A més d'ell, també he tingut l'oportunitat d'entrevistar (a través de Rosa Lluch) Jeroni Moner, un arquitecte de renom, el qual va rebre'm a casa seva una tarda d'estiu per poder conversar sobre el fet olímpic. Tampoc em podria deixar Andreu Canals, remer que va participar en aquelles olimpíades del 92 i amb qui vaig poder parlar de la seva experiència olímpica i que m'ha facilitat diverses fotografies. Tampoc puc oblidar-me de Josep Maria Reyes, historiador i professor; gràcies a ell, he pogut veure els punts més crítics de la idíl·lica història dels Jocs. I, per últim, Joan Josep Verdaguer, el meu oncle, que em va explicar la seva experiència com a voluntari i la seva visió sobre el llegat dels Jocs.

Però, a part de tots ells, també hi ha hagut altres persones que han posat el seu gra de sorra en aquest projecte i a qui estaré sempre agraïda. Una d'elles és Pere Palmada, que em va deixar el que, per a ell, era una revista molt valuosa, *Patatxap*, on es recullen algunes de les visions dels sectors més crítics als Jocs. I també Pere Duran, actualment fotoperiodista del diari *La Vanguardia*, per fer tantes fotografies d'aquella època que m'han servit per il·lustrar els canvis que va patir Banyoles arran dels Jocs i per recordar aquells dies per sempre més. I al meu cosí, Lluç Verdaguer, per acompanyar-me a fer fotografies als racons de Banyoles i ajudar-me sempre amb el que ha fet falta. I, per últim però no menys important, a la meva família, per escoltar-me i recolzar-me en els moments més durs d'aquest treball.

«Banyoles és subseu de rem.

Després de tres anys d'obres necessàries per a la ciutat, per a la restauració ecològica de l'estany, per a la seva connexió amb Girona, Barcelona i França; per a la seva articulació urbanística; per dotar-nos d'equipaments esportius i culturals imprescindibles... Després de moltes molèsties; de controvèrsies apassionades i respectuoses; de molts gestos de comprensió i complicitat; del treball intens per complir els terminis de centenars de professionals i voluntaris... i d'una col·laboració institucional lleial i exemplar...

Després d'haver de viure situacions violentes que mai no s'havien d'haver produït...

Després de la decepció de l'Olimpíada Cultural...

Es van celebrar les proves. Banyoles va estar a l'alçada de l'esdeveniment esportiu, després d'estar a l'alçada de les necessitats ciutadanes.

Vint-i-cinc anys després, tenim una consciència més clara que tot el que passa al món ens afecta, que massa arbres amaguen boscos, que no aprenem de les experiències passades. Però el 92 també ens recorda que les ciutats petites poden aspirar a grans projectes.»

Joan Solana

Alcalde de Banyoles (1991-1999)

ÍNDIX

1. INTRODUCCIÓ	8
2. ABANS DELS JOCS.....	10
2.1. LA SITUACIÓ DE BANYOLES ABANS DELS JOCS	10
2.2. L'ESTUDI TÈCNIC SOBRE EL FET OLÍMPIC A BANYOLES (1985) realitzat per Josep Riera i Micaló, Jeroni Moner, Carles Abellà i Tomàs Garrofé	14
2.2.1. Costos i finançament. La seva distribució segons l'estudi tècnic	15
2.3. EL PROJECTE OLÍMPIC DEFINITIU	16
2.3.1. La pista de regates i els seus complements	16
2.3.2. L'àrea de la draga, centre neuràlgic de les proves olímpiques, i el Parc.....	20
2.3.3. El pavelló poliesportiu i magatzem-taller d'embarcacions	22
2.3.4. La Vila Olímpica.....	24
2.3.6. L'estany i el seu entorn. Paratge i paisatge	30
2.3.7. Infraestructura viària.....	34
2.3.8. Passeig Mossèn Constans	36
2.3.9. Passeig de la Puda i Passeig Dalmau	38
2.3.10. Carrer de la Sardana	39
2.3.11. Estructura d'allotjament	40
2.3.12. "L'Hotel olímpic"	41
2.3.13. Plaça de les Rodes	42
2.3.14. Estructura cultural i el Teatre Municipal.....	43
2.3.15. Cost i finançament de les obres previstes i acabades.....	44
2.3.16. Comparació dels quadres de costos previstos amb els costos finals.....	45
2.4. PROJECTES QUE NO ES VAN DUR A TERME	47
2.4.1. Restauració del Balneari de la Puda	47
2.4.2. Hotel de Peter Eisenman	49
2.4.3. Creació d'allotjament per al turisme	50
2.4.4. El carril bici del municipi de Porqueres	51
2.5. ÒRGANS DE GESTIÓ	52
2.5.1. Direcció General de Carreteres de la Generalitat de Catalunya (GISA - Gestió d'Infraestructures, S.A.).....	52
2.5.2. Consorci de la Vila Olímpica	53
2.5.3. PROSOLBA	54
2.5.4. Comitè Organitzador de les proves de rem dels JJOO	54
2.6. OLIMPIADA CULTURAL.....	56
2.7. RESTAURACIÓ ECOLÒGICA.....	59
2.7.1. Les indicacions de l'estudi.....	59
2.7.2. Opinió pública respecte a l'estany i el seu paratge.....	61

3.	DURANT ELS JOCS	63
3.1.	ÀMBIT ESPORTIU	63
3.1.1.	Preparació dels remers per a les olimpíades del 92	63
3.1.2.	El COOB'92 (Comitè Organitzador de les proves de rem dels JJOO)	64
3.1.3.	Els esportistes que van participar a les proves de rem	65
3.1.4.	Entrevista amb Andreu Canals, remer olímpic (18 de juliol de 2018)	67
3.2.	ELS DIES DELS JOCS	72
3.3.	ELS VOLUNTARIS	80
4.	DESPRÉS DELS JOCS	83
4.1.	L'ABANS I EL DESPRÉS DELS PROJECTES	83
4.1.1.	El camp de regates	84
4.1.2.	La Draga i el Parc	86
4.1.3.	El Pavelló poliesportiu de La Draga	87
4.1.4.	La Vila Olímpica	89
4.1.5.	Complex esportiu del Club Natació Banyoles	91
4.1.6.	Zones de bany	93
4.1.7.	Pesquera	95
4.1.8.	Passeig Luis Mariano Vidal	96
4.1.9.	Infraestructura viària	97
4.1.10.	Passeig Mossèn Constans	98
4.1.11.	Passeig de la Puda	99
4.1.12.	Passeig Dalmau	100
4.1.13.	Carrer de la Sardana	101
4.1.14.	Plaça de les Rodes	102
4.1.15.	Teatre Municipal	102
4.2.	LA PETJADA DELS JOCS: VISIONS ESPORTIVES, ECOLÒGIQUES, CULTURALS I TURÍSTIQUES	102
4.2.1.	Esportives	103
4.2.2.	Ecològiques	104
4.2.3.	Culturals i turístiques	106
4.3.	VISIONS SOBRE EL LLEGAT DELS JOCS	107
5.	CONCLUSIONS	110
6.	LLISTA DE REFERÈNCIES	112
8.	ANNEXOS	120
8.1.	CRONOLOGIA	120
8.2.	Vè CONGRÉS DE LIMNOLOGIA A BANYOLES	122

8.3. ARTICLE DE LA <i>REVISTA DE BANYOLES</i> : "BANYOLES, UN ESTANY EN PERILL DE MORT" DE L'ANY 1990.....	123
8.4. CARTA DE PASQUAL MARAGALL ON RESPON A CARLES FONTSERÈ....	124
8.5. INVERSIONS DE L'AJUNTAMENT (ANYS 1985-1995).....	126
8.6. CARTA DE L'ESCRITOR ANTONI PUIGVERT A JOAN SOLANA.....	127
8.7. <i>REVISTA PATATXAP</i>	129
8.8. DOCUMENT DEL CONCURS D'AVANTPROJECTES D'EDIFICACIÓ DE LA VILA OLÍMPICA DE BANYOLES.....	130
8.9. ARTICLE DE LA <i>REVISTA DE GIRONA</i> : "LA VILA OLÍMPICA DE BANYOLES" DE L'ANY 1992.....	130
8.10. FOTOGRAFIES DE DICK PIEPER.....	132
8.11. CARTA DEL COOB'92 A L'ASSOCIACIÓ DE COMERCIANTS.....	134
8.12. ENGANXINES CONTRA LA PRESENCIA DE LA GUÀRDIA CIVIL	135
8.13. <i>LLETRA B</i> (escultura a la Draga)	135
8.14. INGRESSOS DELS JOCS.....	136
8.15. DESPESES DELS JOCS I LES APORTACIONS QUE VAN REBRE.....	137
8.16. COMMEMORACIONS DESPRÉS DELS JOCS	138
8.16.1. Exposició <i>Banyoles a la llum dels JJOO'92</i>	138
8.16.2. El Passeig dels Jocs Olímpics Banyoles 1992	142
8.17. DISCURS DE JOAN SOLANA SOBRE ELS BENEFICIS DELS JOCS	143
8.18. ALTRES FOTOGRAFIES ACTUALS DE L'ESTANY	144
8.19. DOCUMENTS DE DICK PIEPER DEL MOMENT DELS JOCS.....	146

1. INTRODUCCIÓ

Sempre he sentit a parlar de l'estiu de 1992 com un gran esdeveniment per a la ciutat de Banyoles. L'he tingut present en diferents moments de la meua vida: mentre caminava per l'estany, quan anava al Club Natació a fer esport, quan passejava per la Vila Olímpica, quan la meua àvia va desempolsar una dessuadora blanca d'en Cobi i me la va donar, etc. La meua família em comentava aspectes d'aquells set dies d'agost com un fet que els havia marcat, però personalment, mai havia aprofundit en el tema ni m'havia qüestionat si realment hi podia haver un abans i un després de la meua ciutat a causa dels Jocs Olímpics. Entre el 28 de juliol i el 2 d'agost del 1992, remers d'arreu del món es van concentrar a Banyoles per participar en les proves dels Jocs Olímpics de Barcelona. Ara fa vint-i-cinc anys d'aquells dies d'estiu, on l'estany de Banyoles va ser la capital mundial del rem i la ciutat es va projectar internacionalment com a subseu olímpica.

Aquells dies tan exitosos van ser el reflex d'uns dos anys d'intensa activitat esportiva, econòmica, social, d'infraestructures, etc. El camí no va ser fàcil, però els obstacles que hi va haver no van impedir que la ciutat assolís els seus ambiciosos objectius. Ara, un quart de segle després dels Jocs, vull veure l'abans i el després de Banyoles i comprovar com de gran va ser la petjada que van deixar els Jocs Olímpics a la ciutat. També m'agradaria recopilar la informació del procés que va patir la vila per les obres i conèixer les organitzacions que les van fer possibles; així com interessar-me per la situació de Banyoles un cop van arribar els Jocs i un cop van acabar.

El treball està estructurat en tres grans parts. La primera consta dels fets relatius al "procés previ dels Jocs": la situació de Banyoles abans dels Jocs, una menció a l'estudi tècnic sobre el fet olímpic a Banyoles que consta a l'annex del llibre *Banyoles, a l'ombra dels JJ.OO 92*; el programa olímpic definitiu, amb totes les infraestructures que es van fer i els seus costos respectius i també els projectes que mencionava l'estudi, però que no es van acabar realitzant. A més, hi haurà un apartat sobre tots els òrgans de gestió que ho van fer possible, un altre explicant què va ser l'Olimpíada Cultural i, per últim, un altre relatiu a la restauració ecològica de l'estany i el seu entorn. La segona part, "Durant els Jocs", està dedicada a aspectes més esportius, centrats en el rem; però també s'hi explica com d'especials van ser els set dies de les olimpíades i, per últim, un petit homenatge a l'imprescindible voluntariat. La tercera part, "Després dels Jocs", consta d'un estudi fotogràfic, d'autoria pròpia, de les obres un cop acabades amb una petita

explicació de l'ús posterior que se'ls hi donà; també les visions de diverses persones sobre com ha quedat Banyoles i, per últim, el llegat que han deixat aquests Jocs a la ciutat, inserint cites de diverses persones que ho van viure i que he tingut l'oportunitat d'entrevistar. A les conclusions, el darrer punt, es farà una valoració general de tota la informació recaptada i tractada. Amb aquest treball espero ser capaç de fer una valoració general del fet olímpic a Banyoles i poder-ne extreure una conclusió que confirmi o desmenteixi la hipòtesi següent: "Els Jocs van ser positius per la ciutat de Banyoles". Els annexos constaran d'arxius, fotografies i informació variada, interessant de fer-hi un cop d'ull, però que, tal i com està estructurat el treball i el límit de pàgines establert, no s'hi han pogut inserir.

La metodologia utilitzada consistirà a entrevistar a diverses persones que van formar part de tot aquest procés, responsables, voluntaris dels Jocs, ciutadans, esportistes que van tenir l'oportunitat de participar-hi, entrenadors, arquitectes, etc.; també consultaré els arxius que Joan Solana, alcalde de Banyoles durant aquells anys, el mateix Ajuntament o Dick Pieper m'han proporcionat, així com llibres que puguin contenir informació rellevant com ara *Banyoles, al costat de Barcelona* o *Banyoles, a l'ombra dels JJ.OO 92*.

2. ABANS DELS JOCS

2.1. LA SITUACIÓ DE BANYOLES ABANS DELS JOCS

Banyoles era, i és, una ciutat petita que es troba entre Girona, Figueres i Olot. Aquesta situació, malgrat tenir pocs habitants¹, li havia permès exercir el paper de centre econòmic i cultural. El que feia de Banyoles un lloc especial era el seu estany, petit², però molt important pel seu valor ecològic i el seu interès esportiu³. Des de feia cent anys s'hi practicava l'esport del rem. S'hi entrenava durant tot l'any independentment de l'estació i venien remers de tots els llocs del món, fent de l'estany el punt de referència de tot el rem mundial gràcies al mecenatge de Pedro Abreu.

Pedro Abreu, cubà instal·lat a Barcelona, l'any 1971 va proposar la creació d'una fundació universitària i d'un centre oficial de residència i ensenyament, amb Jean Tarcher com a entrenador i tècnic responsable de la part esportiva i Dick Pieper com a coordinador tècnic.⁴ Aquesta escola volia donar als esportistes la possibilitat d'entrenar-se i estudiar alhora, aconseguint així un alt nivell competitiu i assegurar als atletes un futur professional per als anys posteriors a la seva carrera esportiva.⁵ La fundació va aconseguir créixer i assolir els objectius marcats amb moltes victòries per part dels becats; però l'Escola de Rem es va dissoldre l'any 1980 quan es produí el lamentable segrest de Pedro Abreu. Aquest segrest va ser fet per part d'ETA i va durar 45 dies. El cubà va ser alliberat a Espanya, però després va anar a viure a Suïssa, on va residir fins que va morir, el 2004. Un cop alliberat, el flux de diners que arribaven periòdicament de Banyoles es va acabar. Pedro Abreu va ser tan important per Banyoles que, anualment, es fa una regata amb el seu nom per tal de recordar-lo

Va ser en aquest context quan, el dia 31 de gener del 1981, Barcelona va anunciar que sol·licitaria d'organitzar els XXV Jocs Olímpics, i Banyoles va començar a elaborar el seu projecte per estar a l'alçada de les circumstàncies.

---

¹ Banyoles tenia de tan sols 13.500 habitants els anys 90 (ara en té prop de 20.000).

² La longitud de l'estany, en el seu eix major, nord-sud, és de 2.150 metres. La seva superfície mesura 1.18km² i el volum de les aigües és de 17hm³.

³ Ja al 1964 l'estany havia obtingut renom internacional amb la mítica regata Oxford-Cambridge i també tenia una llarga llista de competicions de rem, motonàutica i esquí nàutic.

⁴ Pedro Abreu i Dick Pieper van venir a Banyoles per participar en l'esquí nàutic que ja feia temps que es practicava a l'estany i, a més a més, per passar-hi les vacances d'estiu.

⁵ L'escola volia seguir el model de Ratzeburg però malauradament no es va poder realitzar encara que, segons Dick Pieper, la idea sempre la tindrà (Entrevista realitzada el 20 de juny de 2018).

Figura 1. Imatge del Palais de Beaulieu (Suïssa), edifici on va tenir lloc l'elecció de la seu Olímpica dels Jocs Olímpics del 1992

Després, l'1 de juliol de 1982, Dick Pieper va tenir la iniciativa de crear el Centre Català de Rem Olímpic (CCRO), ja que no podia deixar perdre tot el treball realitzat per l'escola de rem Banyoles. Aquest centre aspirava a la formació de grans esportistes alhora que volia construir les seves pròpies embarcacions a un preu competitiu sense perjudici de la qualitat.

Figura 2. Imatge de Dick Pieper juntament la promoció 92, remers que s'estaven formant per arribar a ser promeses per a l'èxit als Jocs Olímpics de Barcelona. (Dick és el de la dreta de tot)

Figura 3. Imatge de Dick Pieper el dia de l'obertura del Centre Català de Rem Olímpic, que va coincidir amb el dia del seu aniversari

Segons Pieper: “Hi havia diversos elements: s’havia de salvar el rem a la ciutat -per això vaig crear el Centre Català de Rem Olímpic-, i després volia arreglar el Club. Jo i el president de la FISA, Thomas Keller, vam pensar que s’havia de fer un Club nou i jo, amb els meus diners, volia, però no podia aconseguir-ho tot sol. El Club abans tenia uns 3.400 metres quadrats i jo vaig fer uns projectes que volien ampliar el club a uns 7.500 metres quadrats. Llavors vam posar el club dins el projecte de la candidatura olímpica com a edifici administratiu i d’entrenament per als equips olímpics; juntament amb la carretera, l’estany, el canvi de la pista (invertint l’arribada i la sortida), etc.”⁶

El 1985 es va organitzar a Banyoles el *Match des Séniors*, competició de rem internacional. Dick Pieper n’era un directiu⁷, i aquest campionat es va pensar com una bona manera per promocionar Banyoles, ja que va venir el vicepresident de la FISA (la Federació Internacional de Rem), Denis Oswald, i va mirar les instal·lacions. El *Match* era un campionat per als remers que havien fet els 18 anys però no havien complert els 22. Va ser arran d’aquest fet que va néixer el llibre *Banyoles, al costat de Barcelona*, que pretenia presentar la candidatura de la ciutat. Val a dir que es tenia a Thomas Keller, molt amic de Dick Pieper, a favor de la candidatura de Banyoles ja que en nombroses ocasions havia dit que s’havien de fer les proves de rem olímpiques a la ciutat de Banyoles. Però no tothom hi estava a favor: eren contraris a Banyoles com a subseu, Barcelona, que defensava una pista de rem artificial a Sitges, els bascos i la Federació Espanyola i la Catalana, entre d’altres.⁸ Sense anar més lluny, Jesús Agüero, president de la Federació Catalana de Rem, va declarar en una entrevista al diari *El País* titulada *Dels Jocs a l’infinit*: “No volia que el rem es disputés allà. A Barcelona i a l’àrea metropolitana no hi havia cap espai per practicar rem, i en altres Jocs es van construir *ex professo*. Qui vol remar prop de Barcelona no ho pot fer.

⁶ Cita extreta de l’entrevista realitzada el 20 de juny de 2018.

⁷ Dick Pieper, d’origen alemany i establert a Banyoles des dels anys 60, a part de ser-ne directiu, alhora era sots-president del Club Natació Banyoles (C.N.B.). També era enginyer tècnic d’una prestigiosa casa automobilística –alemanya. Va ser membre de l’equip tècnic als Jocs del 92 i era el responsable de les relacions amb la Federació Internacional. Estava casat amb una banyolina.

⁸ Segons Dick Pieper, un cop Barcelona va ser proclamada com a Seu dels Jocs Olímpics del 92, es va fer una reunió al Club Natació Banyoles l’any 1987 on hi havia Miquel Abad, director de la candidatura, Thomas Keller, president de la FISA, i Sergio Orsi, president de la Federació Internacional de Piragüisme, amb l’objectiu de decidir on hi hauria la Subseu Olímpica de Rem, que estava entre Banyoles i Barcelona. A l’hora de fer les votacions, Sergio Orsi va votar en contra de Banyoles, amb la justificació que estava massa lluny de Barcelona; i quan va arribar el torn de Thomas Keller, aquest es va aixecar i va dir: “Contrari a l’opinió del meu amic Sergio Orsi, la FISA exigeix, per les condicions idònies del camp de regates de Banyoles, que Banyoles sigui la Subseu de Rem dels Jocs i no pensem moure’ns d’aquí.” (De l’entrevista realitzada el 20 de juny de 2018).

El llac de Banyoles, que és fantàstic, ja el teníem, el tenim i el tindrem per a tota la vida. Però hi havia compromisos polítics al darrere. A Banyoles hi havia gent amb molt de pes i li van *menjar el coco* al president de la Federació Internacional”.⁹

Figura 4. Imatge de Dick Pieper (dreta) juntament amb Sergio Orsi (esquerra) i Thomas Keller (costat de Dick) a una de les visites a Banyoles abans de l'elecció de la subseu

Figura 5. Imatge de Dick Pieper i Jordi Pujol baixant les escales de l'antic Club Natació Banyoles a una de les visites del president de Catalunya a Banyoles

Segons Jeroni Moner: “Hi havia dos tipus d'adversaris, per una banda hi hauria Barcelona i la Generalitat, ja que en aquell moment a Barcelona estava governant el partit socialista però la Generalitat era de Convergència i Unió, i en aquest sentit no hi havia una oposició directa per part de la Generalitat, però a aquesta li costava acceptar que el “premi” se l'emportés el partit socialista. I, per l'altra banda hi tindríem els ecologistes i altres partits més minoritaris que, només pel fet que fossin els socialistes els que aconseguissin aquell trofeu, ja eren contraris.”¹⁰

Però, deixant de banda aquests aspectes polítics, el projecte que es va presentar pels Jocs Olímpics es fonamentava, tal i com es cita al llibre *Banyoles, al costat de Barcelona*, en l'experiència d'organització de competicions esportives i culturals de primer nivell, en la vitalitat econòmica dels sectors industrial, comercial i de serveis de la ciutat, en la unitat política, en la il·lusió col·lectiva: en instruments legals, els més importants dels quals eren el Pla General de Banyoles, les Normes subsidiàries de Porqueres i el Pla Especial de l'Estany.

⁹ Article escrit l'1 d'agost de 2017 per Bernat Coll al diari *El Punt*.

¹⁰ Cita extreta de l'entrevista que li vaig fer el 21 de juny de 2018.

Contemplava els canvis que s'havien de dur a terme a la ciutat, com ara l'homologació absoluta de la pista, el desenvolupament urbanístic; l'acabament de la xarxa viària bàsica; la protecció del paratge lacustre i la seva restauració ecològica i paisatgística; l'activació dels programes d'equipaments i serveis culturals i sanitaris; l'establiment d'un pla especial de seguretat ciutadana; i la col·laboració amb la Generalitat de Catalunya i les altres Institucions per millorar les comunicacions per carretera i altres. L'Ajuntament garantia el personal, material i serveis necessaris per l'execució de tots els programes esmentats anteriorment.

—L'estany entre 1915 i 1919. Es pot observar la manca d'arbrat a l'estanyol del Vilar i el fort desenvolupament de la vegetació d'aiguamolls sobre tot la més pròxima a l'aigua.

Figura 6. Imatge de l'estany entre 1915 i 1919

2.2. L'ESTUDI TÈCNIC SOBRE EL FET OLÍMPIC A BANYOLES (1985) realitzat per Josep Riera i Micaló, Jeroni Moner, Carles Abellà i Tomàs Garrofé¹¹

Consultant el llibre *Banyoles, a l'ombra dels JJ.OO 1992*¹² hi consta un estudi als annexos (pàgines 169-186) que van fer els arquitectes Josep Riera i Micaló i Jeroni Moner, Carles Abellà, catedràtic de limnologia de la UdG i i l'economista Tomàs Garrofé. És l'estudi que es va dur a terme sobre la viabilitat de celebrar a l'estany de Banyoles les proves de rem i piragüisme dels Jocs Olímpics. Amb unes molt bones expectatives, en part perquè es tenia la plena confiança de Pasqual Maragall que, en diverses ocasions, havia donat un important suport a Banyoles perquè fos subseu dels Jocs. Tots ells reflexionen sobre els canvis que s'haurien de produir per dur a terme una prova d'aquest tipus.

¹¹ Quan a Barcelona ja s'estava gestant la idea d'un projecte olímpic, a Banyoles començava a pensar-se la idea de convertir-la en subseu. És per aquest motiu que l'Ajuntament va encarregar a començaments de 1984 l'elaboració d'un informe sobre les expectatives olímpiques, que va tenir el títol d'*Estudi sobre les possibilitats tècniques per a la celebració a Banyoles de les proves de rem i piragüisme de l'Olimpíada de Barcelona*.

¹² MONER, Jeroni; RIERA, Josep; ABELLÀ, Carles; GARROFÉ, Tomàs (1987). *Banyoles, a l'ombra dels JJ.OO.* 92. Girona: Edicions Periòdiques de les Comarques, S.A.

Consideraven que s'havia de conèixer els efectes que un esdeveniment com aquest podia produir sobre l'estany i sobre la població, les mesures de precaució que calia prendre, les transformacions necessàries, la situació i el desenvolupament de la ciutat, l'impacte sobre la hisenda local, el nivell d'inversions públiques necessari, etc. També s'havia d'esbrinar els punts a favor o en contra que tenia la celebració de les proves sobre el conjunt de la ciutat des de tots els punts de vista (econòmic, social, turístic, ecològic, etc.).

Com apareix escrit al llibre, fora l'estudi: "No solament es tracta d'organitzar (o de deixar organitzar) les proves de rem dels Jocs i d'aconseguir uns èxits en el sentit d'una bona organització, o bé d'adequar les estructures urbanes i viàries amb vista als JJ.OO, sinó també de presentar una imatge paisatgística i ecològica exemplar, modèlica i digna". Llegint aquestes paraules es pot observar que els autors es mantenien molt crítics amb l'oportunitat de Banyoles com a subseu i el seu element primordial era vetllar pel benestar de Banyoles i de l'estany.

L'estudi contemplava un seguit d'actuacions que caldrien per tenir la ciutat a punt un cop els Jocs arribessin. Aquestes actuacions eren fer una pista homologada per la FISA, una Vila Olímpica, un complex esportiu, el Parc de la Draga, reformar el Club Natació, arreglar el front de l'estany i fer-hi un passeig amb un carril bici, una oferta comercial, una de cultural i, per últim, una remodelació en profunditat de la xarxa viària.

2.2.1. Costos i finançament. La seva distribució segons l'estudi tècnic

L'estudi també feia una estimació dels costos i el finançament possible de totes aquelles obres. Tal i com podem observar amb el quadre a continuació, la distribució del cost de les inversions es repartia, sobretot, entre l'actuació en la xarxa viària (33,26%), el complex residencial de la Vila Olímpica (26,22%) i el complex esportiu (11,08%). El resultat d'aquest estudi va portar a suposar que les inversions de què era capaç l'Ajuntament de Banyoles estarien entre les següents opcions:

Opció 1	200,8 milions de pessetes
Opció 2	301 milions de pessetes
Opció 3	443,8 milions de pessetes

Es considerava que era perfectament assolible l'opció 2 sense greus desequilibris pressupostaris ni fortes hipoteques per a la hisenda local; però a l'hora de la veritat la despesa municipal va ser d'uns 497.971.000 pessetes, per tant l'Ajuntament va haver

d'invertir més del que s'imaginava en aquest estudi. Al quadre adjunt s'hi pot veure una aproximació d'una possible distribució de les inversions per entitats finançadores.

Conceptes	VOLUM D'INVERSIONS Proves de Rem i Piragüisme BANYOLES (1985-1992)				Total inversió
	Org. Públics	Entitats finançadores		Inv. Privada	
		C.O.J.O.	Ajuntament		
Pista i Organització	---	234,43 m.	---	---	234,43 m.
Complex Resid. vila Olímpica		105,00 m.	45,50 m.	713,00 m.	863,50 m.
Complex Esportiu	365,00 m.	---	---	---	365,00 m.
Parc Draga	---	75,00 m.	23,00 m.	---	98,00 m.
Club Natació	49,50 m.	45,50 m.	---	---	95,00 m.
Front d'Estany	27,60 m.	3,00 m.	40,00 m.	---	70,60 m.
Passeig Dalmau / Castell	16,00 m.	3,00 m.	14,00 m.	---	33,00 m.
Castell / Can Morgat	---	4,50 m.	15,75 m.	---	20,25 m.
Can Morgat / Lió	---	---	17,50 m.	---	17,50 m.
Lió / Draga	---	59,50 m.	17,35 m.	---	76,85 m.
Oferta Comercial	21,60 m.	---	5,00 m.	15,00 m.	41,60 m.
Oferta Cultural	245,00 m.	---	37,50 m.	---	282,50 m.
Xarxa Viària	520,00 m.	---	307,34 m.	268,22 m.	1.095,56 m.
TOTAL	1.244,70 m.	529,93 m.	522,94 m.	996,22 m.	3.293,79 m.
	37,79 %	16,09 %	15,88 %	30,24 %	100 %

Figura 7. Quadre on es mostra el volum d'inversions que preveien que hi hauria d'haver per cobrir els costos olímpics

2.3. EL PROJECTE OLÍMPIC DEFINITIU

Tot seguit estudiarem tots els projectes que van contemplar i, en la majoria de casos, realitzar per al gran esdeveniment. Algunes parts son tretes de l'estudi tècnic, ja que hi ha aspectes citats en ell que és interessant que siguin presents al treball.

2.3.1. La pista de regates i els seus complements

La pista ideal havia de ser de 2.000 x 81 m, separada de la vora un mínim de 10m, amb una distància anterior a la sortida de 25 m i una de frenada o posterior a l'arribada tan propera com fos possible als 100 m, i amb una fondària de 3,50m, segons els reglaments de la FISA. També es necessitava una separació de la vora de l'estany en tot el seu recorregut de 50 metres, així com 6 carrers de 13,50 metres d'amplada, senyalitzats d'acord amb el sistema Albano, que consisteix en les separacions dels carrers dels camps de regates per una línia de boies subjectades a un cable submergit.

La disposició de la pista a l'estany era de sud a nord. Això permetia ubicar l'àrea d'espectadors alhora que propiciava la preservació ecològica del paratge. Calia dur a terme una petita modificació del perímetre de l'estany a l'àrea d'arribada: eliminar l'estructura de formigó que hi havia en aquells moments a la vora de l'estany per acostar al màxim la línia d'arribada a la tribuna d'espectadors.¹³

Figura 8. Dibuix de la pista de regates necessària per als Jocs

Figura 9. Imatge d'una màquina treballant amb les obres de la pista de rem

La pista necessitava també una sèrie de complements per al seu bon funcionament: la senyalització, el cronometratge i el control parcial de TV, un pontó mòbil per a la sortida de piragüisme, catamarà de TV amb carreró senyalitzat, etc. També una torre d'arribada, palanques, grada d'espectadors (per a unes 1000 persones)¹⁴, magatzem de materials, sales de treball, oficines per al control de les entrades, venda de *souvenirs*, bar, etc.

¹³ Un aspecte a destacar és que aquesta tribuna ofería una gran visibilitat de tot el recorregut, amb els carrers disposats en una alineació perfecta. També era remarcable el sistema de marcatge de la línia d'arribada: mitjançant un tub que projectava aire comprimit i marcava una línia de bombolles en la superfície de l'aigua. A això facilitava al públic la visió d'aquest punt, sense haver de recórrer a les apreciacions de la perspectiva.

¹⁴ La grada d'espectadors era prevista per a 20.000 persones; però, per falta de diners, es va haver de reduir a 10.000. Una anècdota explicada per Dick Pieper el 29 de setembre de 2018 il·lustrant aquest fet: va convidar remers alemanys i companys seus per venir a veure les proves olímpiques a Banyoles però, al reduir-se la grada, es van quedar sense lloc. Va ser llavors quan Pieper va decidir col·locar una sèrie de barques vora la línia costanera de l'estany perquè poguessin tenir també una visibilitat òptima.

Cal dir que, tal i com consta a la *Memòria Oficial dels Jocs Olímpics de Barcelona: Els mitjans* a la pàgina 288, tots els complements es van adaptar tant a les característiques de l'estany com a les exigències ecològiques i es va considerar indispensable que tots ells fossin desmuntables i realitzats amb elements lleugers, llevat dels que serien necessaris per a competicions posteriors.

Figures 10, 11 i 12. Imatges de l'estany i el seu entorn durant els Jocs

Àrea de sortida

A la zona de sortida es van construir uns túnels subterranis que permetien col·locar i retirar els passadissos de sortida (l'element blanc que apareix a la fotografia a l'esquerra) i es va tancar una superfície suficient per a la ubicació de les instal·lacions necessàries per a les proves, d'acord amb la reglamentació de la FISA.

Figura 13. Imatge dels remers a l'àrea de sortida just abans de sortir

Àrea d'arribada

A la zona d'arribada, situada al nord de l'estany, s'hi va fer un dragatge de les aigües per ampliar l'àrea de frenada de les embarcacions, cosa que feia obligatori el desviament de la carretera C-150, facilitant així que la circulació procedent del sud o del nord no hagués d'utilitzar l'estructura viària interna de la població per accedir a la zona. També s'hi situà la torre per a la foto d'arribada, de 14 m d'alçada, que era una estructura amb les unions fixades amb cargols, i també les grades provisionals, per a 4.500 persones. Al costat de l'àrea d'arribada s'hi va habilitar una superfície de 12ha per a aparcament, apta per a 6.000 vehicles. A l'altre costat del passeig s'hi van situar els serveis per al públic, sempre amb el mateix criteri d'instal·lacions provisionals.

Figura 14. Imatge de l'àrea d'arribada durant les seves obres (1990)

Figura 15. Fotografies de les grades, la torre d'arribada i altres elements desmuntables

Però, un fet que va comentar Josep Maria Reyes va ser que a aquesta zona, per als Jocs, s'hi va fer una estassada. Va consistir en eliminar tot el canyissar i les plantes que naixien al voltant de l'estany, i perquè així es veiés més net. Aquesta neteja es va fer per a col·locar-hi allà la grada del públic i que tingués una bona vista. Però això en un lloc tant fràgil com és l'estany, no va anar del tot bé. Sobretot perquè aquest lloc és un lloc ideal per als ocells per a niuar. Segons ell, segurament no es va fer cap estudi complet i per tant no s'estava realment segur que no hi hagués unes conseqüències negatives. Per sort, comentà, Limnos sempre insisteix en respectar molt els ocells i el seu procés de niuar i segurament aquest aspecte es va solucionar eficaçment. Després dels Jocs, es va acabar fent un reglament d'activitats de l'estany per tenir en compte aquelles coses. Però l'ideal és que aquest reglament s'hagués fet abans dels Jocs.

Cost final del camp de regates: 168.393.333 pessetes

2.3.2. L'àrea de la draga, centre neuràlgic de les proves olímpiques, i el Parc

L'àrea del centre d'organització -àrea de la Draga- es componia, en aquells moments, de dues zones ben diferenciades: una de relativament edificada, per sobre de la cota de l'estany, i una altra constituïda per camps de conreu per sota d'aquesta. Tal i com consta a l'estudi tècnic, aquesta zona era la segona prioritat que establí el Primer Pla General de la Democràcia i hi plantejava una nova ordenació, amb tres zones; una d'ús residencial, una altra de parc amb equipament esportiu (el complex esportiu) i la resta, de parc públic.

Figures 16 i 17. Imatges de l'àrea de la Draga abans de les obres olímpiques (1990)

Quan es va fer l'estudi tècnic, la gestió d'aquesta àrea es trobava en fase de compra de terrenys i d'aprovació del Pla Especial d'Ordenació de Volums i Zones que permetria l'actuació immediata a l'entorn. D'aquesta manera s'ordenava la façana nord de la ciutat. Durant els Jocs, en aquesta zona s'hi van poder posar una sèrie de carpes que van fer la funció organitzadora de tot aquell esdeveniment, totes de caràcter desmuntable.

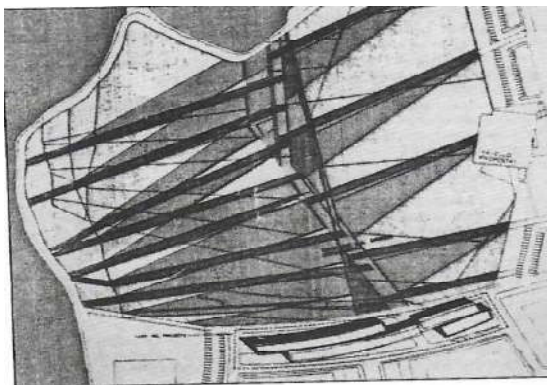
Figures 18 i 19. Imatges de l'àrea de la Draga. A la dreta, el moment de les obres i a l'esquerra, abans d'aquestes (1990)

L'àrea de parc públic¹⁵, formada per antics terrenys ocupats per aiguamolls pròxims a l'estany de Banyoles, es plantejava com una àrea d'esbarjo i pícnic¹⁶ i, de cara als Jocs, s'hi volia instal·lar àrees de servei per al públic itinerant¹⁷ i com a zona tancada on situar els hangars o envelats provisionals per a les embarcacions, a més dels vestidors i la resta de serveis desmuntables. L'arquitecte que es va fer càrrec d'aquest projecte era Ramon Forcada, que va partir de l'avantprojecte realitzat per Peter Eisenman. L'obra, formalment, volia rendir homenatge a l'embarcació estrella de les competicions de rem, el vuit; i les seves reformes van consistir en urbanitzar i enjardinar la zona, convertint tots aquells conreus i aiguamolls pròxims a l'estany en un lloc d'esbarjo i de parc públic.

Figura 20. Vista aèria del Parc de la Draga on es pot veure la forma de vuit d'aquest

Figura 21. Plànol de la forma de vuit del Parc de la Draga

Figures 22 i 23. Imatges de l'àrea de la Draga durant les obres, ja a punt d'acabar l'any 1991

¹⁵ L'àrea de la Draga estava formada per 50.000m², 20.000m² dels quals eren destinats al la zona del parc públic. Els altres 30.000m² restants havien de constituir un espai de plantació desenvolupada i també havien de contenir els serveis per als espectadors que vindrien per als Jocs.

¹⁶ Per tal d'eliminar el pícnic a zones no apropiades per a aquest ús, es va plantejar habilitar una àrea amb taules i bancs on es pogués realitzar aquesta activitat. Però a l'hora de plantar-hi els arbres perquè donessin ombra a aquella zona, no es va tenir sort. L'espècie que es va seleccionar (pollancre) té una capçada molt vertical i, per tant, no projecta ombra.

¹⁷ Concepte que utilitza el projecte olímpic per a referir-se als espectadors dels Jocs.

Cost previst del Parc a l'estudi tècnic: 98.000.000 de pessetes

2.3.3. El pavelló poliesportiu i magatzem-taller d'embarcacions

A la zona del parc per a equipaments esportius s'hi situava, segons l'estudi tècnic, un poliesportiu, esperat des de feia molts anys, centrat sobre l'eix perpendicular al front edificat, un altre edifici també de caràcter esportiu sobre l'eix de la carretera de Figueres, una pista d'atletisme i, finalment, petites construccions aïllades i disperses entre els elements principals. També s'hi pretenia incloure un centre d'INEF integrat per un poliesportiu d'alt rendiment, amb gimnàs i annex, una pista d'atletisme, locals per a l'ensenyament esportiu i una piscina coberta.

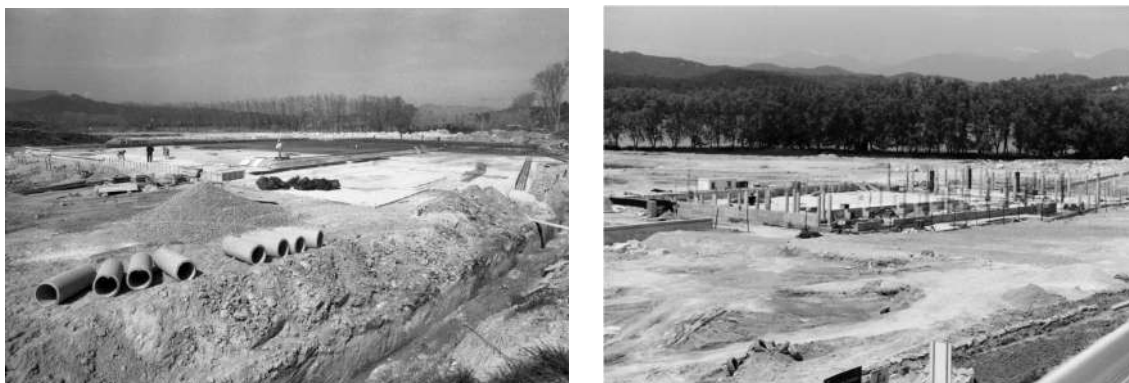
Figures 24 i 25. Imatges de l'àrea de la Draga on s'havia de construir el pavelló poliesportiu (1990)

Però totes les expectatives que es tenien en aquells moments no es van fer del tot realitat i el complex esportiu es va limitar a un pavelló, l'actual pavelló de la Draga, i una pista d'atletisme que no té les mides reglamentàries i, per tant, no se li pot donar la funció que pretenia tenir. Malgrat acabar essent només un pavelló, ha sigut un equipament decisiu per a la pràctica esportiva de la comarca.

El projecte del pavelló de la Draga el va realitzar l'arquitecte Esteve Bonell¹⁸, banyolí de naixement. L'obra anava a càrrec del Consorci de la Vila Olímpica (format per INCASOL i l'Ajuntament de Banyoles). Aquesta emblemàtica infraestructura és, segons diferents persones amb qui he tingut l'oportunitat de parlar, una gran obra.

¹⁸ Esteve Bonell també va tenir l'encàrrec durant aquelles dates, de construir el pavelló de bàsquet de Badalona, que també era subseu olímpica, en aquest cas de bàsquet.

Durant els Jocs va esdevenir un complement de la Vila Olímpica per a la preparació i entrenament dels atletes. També va fer de taller d'embarcacions i d'edifici annex del magatzem i, a més, tenia quatre embarcadors de 20x7 metres, situats perpendicularment a la vora de l'estany, per a l'entrada i sortida de barques malgrat tenir certes dificultats per a l'entrada dels bots de vint metres.¹⁹

Figures 26 i 27. Imatges del pavelló poliesportiu durant la seva construcció

Com va dir Esteve Bonell en una ocasió: "(Està ubicat en) un lloc de condicions urbanístiques extraordinàries, al costat de l'estany, entre els límits de la Vila Olímpica i l'àrea poblada d'arbres plataners que voreja la carretera d'Olot. La coberta, una estructura d'encavallades de forma lenticular, és un punt singular, no tant per la dimensió a cobrir sinó pel fet de donar un valor a la imatge de l'edifici a més de qualificar l'espai interior (...)"²⁰

Figures 28 i 29. Imatges del pavelló poliesportiu durant la seva construcció

Cost previst del pavelló poliesportiu en l'estudi tècnic: 365.000.000 de pessetes

Cost definitiu: 396.000.000 de pessetes

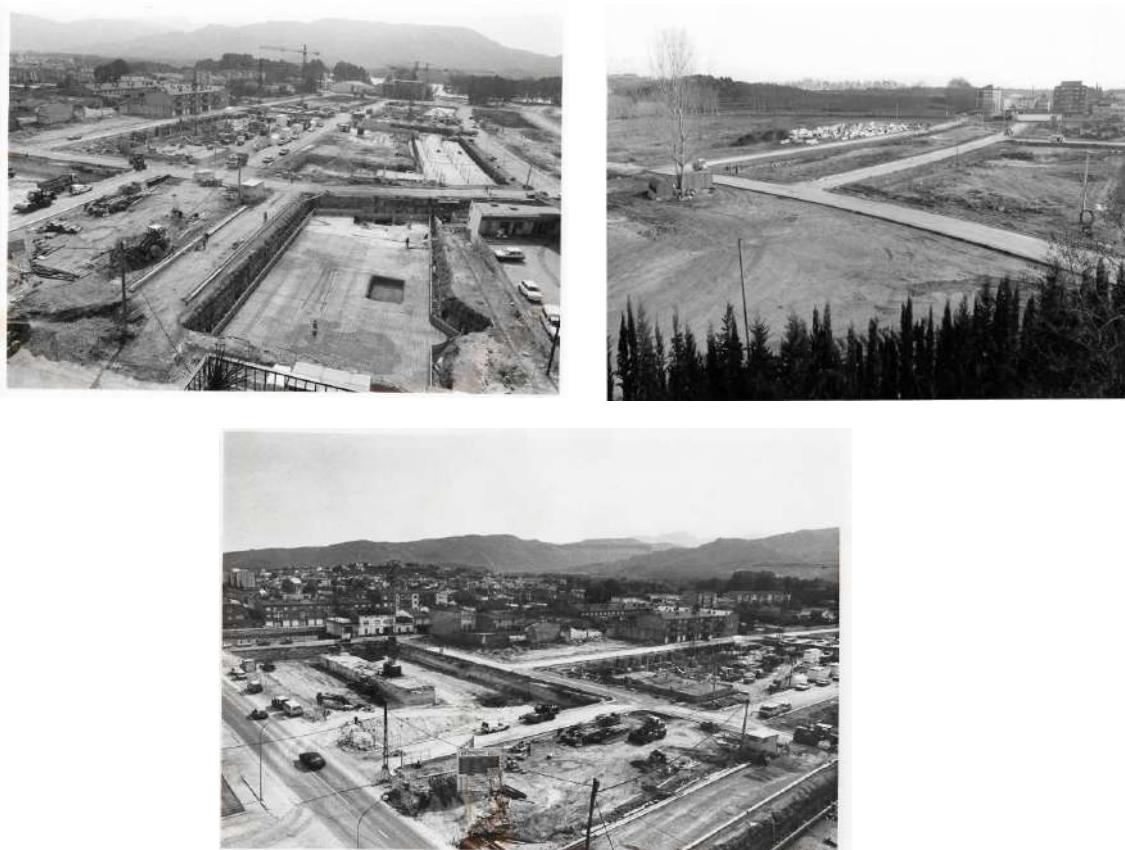
¹⁹ La superfície total de la zona era de 20.000m², dels quals 8.000 corresponien a magatzems coberts per a embarcacions i tallers. La zona d'aparcament va ocupar 2.500m² i la resta de serveis (vestidors, sales d'atenció mèdica, de massatges, etc.) tenien una superfície de 1.200m².

²⁰ Cita extreta dels documents que Joan Solana em va proporcionar.

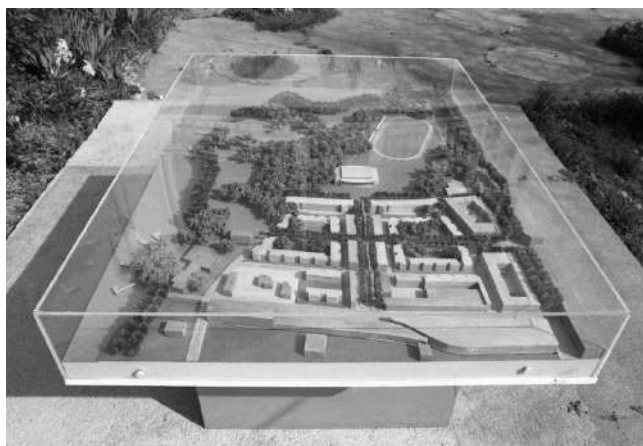
2.3.4. La Vila Olímpica

La construcció de la Vila Olímpica a Banyoles es considerava imprescindible per tal d'aconseguir una major vinculació del fet olímpic a la ciutat, també per ser la nova façana de la banda nord de la ciutat, així com per a ampliar l'oferta de residència. S'optava per situar-la a l'àrea de la Draga, aprofitant l'edificabilitat que el planejament preveia a la zona i la localització idònia, prop del C.N.B i les instal·lacions immediates previstes. Aquesta proposta volia canviar el tipus d'edificació plurifamiliar de Banyoles.

Figures 30, 31 i 32. Imatges de la zona de Vila Olímpica, abans de començar les obres

Aquest conjunt residencial tenia per objectiu acollir els esportistes, preparadors, personal de serveis tècnics, etc. que la ciutat havia de rebre durant els dies dels Jocs. Després d'aquests, els pisos podrien convertir-se, segons l'estudi tècnic, en apartaments de segona residència o apartahotel. Tindria una superfície construïda de 45.134 metres quadrats, dels quals 36.000 estaven previstos per a la residència d'unes 1.500 persones en uns 270 habitatges; la resta es destinaria a serveis de la vila, com per exemple restaurants, sales de festes, botigues, etc. a la seva planta baixa.

Figura 33. Maqueta de la Vila Olímpica

L'àrea estava plena d'indústries i calia un remodelatge molt a fons per a convertir-la en el que es proposava al projecte. Per la selecció dels projectes que s'havien de dur a terme en aquella àrea, l'Institut Català del Sòl va convocar, l'abril de 1989, un concurs entre vint equips d'arquitectes de les comarques gironines. Aquests vint equips competien dos a dos per als projectes de les deu illes que constituïrien la Vila Olímpica. Dos dels arquitectes convocats, Jeroni Moner i Jordi Masgrau, no van participar-hi. Els dinou equips restants van presentar, en un termini de pocs mesos, els seus avantprojectes i el jurat, integrat pels arquitectes Federico Correa, Lluís Nadal i Ignasi de Solà-Morales, va triar deu d'aquests projectes, que es van assignar a les deu illes que configurarien la Vila Olímpica²¹. En algun cas, es van fer petites modificacions per cohesionar el resultat global de la Vila. El cost final de l'obra va ser de 4.795.000.000 pessetes, que en euros són 29.000.000€ (160.000€ per habitatge).

---

²¹ L'illa número 11, proposada pels arquitectes Fortet, Aranda, Pigem i Vilalta, no es va construir perquè el COOB va reduir el nombre d'habitatges que inicialment havia demanat. A més, les illes 1 (Cervera-Alonso) i 3 (Hereu-Español) no van ser ocupades per atletes i van passar directament a mans dels compradors. Amb tot, dels 271 habitatges de les primeres previsions en van caldre només 238. Font: *Revista de Girona*, número 151 març-abril 1992. Article: *La Vila Olímpica de Banyoles*, escrit per Josep Fortià. (pàgines 66-71).

Figures 34, 35 i 36. Imatges de la Vila Olímpica durant el procés de construcció (1990)

A mitjans d'octubre del 1991 es van realitzar unes "jornades de portes obertes" per donar a conèixer públicament la Vila Olímpica i iniciar la campanya de venda dels nous habitatges.

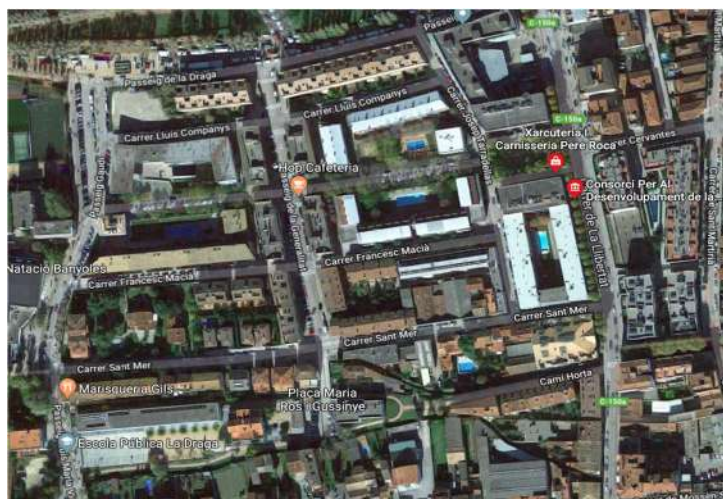

Figura 37. Imatge de la Vila Olímpica vista des de dalt, on es pot veure les diferents illes que la formen

Cost previst de la Vila Olímpica segons l'estudi tècnic: 1.038.350.000 pessetes

Cost definitiu de la Vila Olímpica i el Parc de la Draga: 4.795.000.000 pessetes

2.3.5. Complex esportiu del Club Natació Banyoles

Figura 38. Dibuix on es pot veure la ubicació dels centres neuràlgics de l'organització dels Jocs

El Club Natació Banyoles estava passant per dificultats econòmiques que es van agreujar quan es va conèixer que part de les seves instal·lacions patien d'aluminosi, que és la pèrdua de resistència del formigó fet amb ciment aluminós com a conseqüència dels canvis fisicoquímics que experimenta aquest ciment per l'acció de diversos factors com la porositat, la humitat, l'anhidrid carbònic, els àlcalis, l'escalfor, etc.

Per resoldre aquest problema es van fer propostes de municipalització, que volia dir que els propietaris d'aquell moment renunciarien al CNB i el cedirien a l'Ajuntament perquè el reformés i millorés amb els seus diners; però, amb l'oportunitat dels Jocs, es podia remodelar l'interior i l'exterior perquè es convertís en un conjunt edificat digne i unitari sense que l'Ajuntament hi hagués d'invertir els seus diners i pogués comptar amb ajuts econòmics.

Figura 39. Imatge de l'entrada de l'antic CNB

D'acord amb les necessitats d'organització, i amb la decisió de centralitzar a l'àrea de la Draga totes les activitats dels JJ.OO, es plantejà l'habilitació de 650m² d'edifici gràcies, en part, a la seva situació privilegiada respecte a l'estany, àrees d'arribada, sortida i a la Vila Olímpica. Entre d'altres, els serveis previstos en aquest Centre d'Organització eren els següents: sales de reunions del Comitè Organitzador, oficina olímpica, de protocol, de la FISA, dels àrbitres, de comunicacions, d'impremta, d'administració, de documentació, de premsa, de senyalització, bars, restaurants, sales de treball, de recepció, de reunió de VIPS, centre d'urgències, magatzems, etc. També estava prevista l'habilitació d'un port de barques de motor per a l'organització i per als àrbitres.

Figures 40 i 41. Imatges de la terrassa de l'antic CNB

El projecte el va pagar el Club, però l'obra anava a càrrec de PROSOLBA i la van dissenyar els arquitectes Josep Portella i Miquel Duran. El remodelatge del club va valer unes 518.000.000 pts., que van ser pagades per la Generalitat i el Consejo Superior de Deportes. L'antic edifici del Club va ser completament transformat, fent d'aquest el centre neuràlgic de l'organització dels Jocs.²²

Les obres tenien l'objectiu de racionalitzar-ne el funcionament intern, ampliar i millorar les instal·lacions, unificar l'edifici i adequar-lo al paisatge del seu voltant. Es va ampliar i renovar la resta d'instal·lacions existents, com la piscina coberta, la piscina a l'aire lliure²³, gimnàs, vestidors, hangars, etc. ja que també serien utilitzats pels JJ.OO. També es va intervenir a l'àrea exterior, amb l'eliminació de la torre de control dels Mundials d'Esquí Nàutic de 1971 i la substitució dels embarcadors de formigó per uns de nous, flotants, que van servir per als Jocs.

²² Mentre s'estaven fent aquestes obres els remers de la Federació Catalana que es van quedar aquí havien d'entrenar en unes condicions pèssimes perquè el Club estava de caps per avall.

²³ Els problemes de contaminació i l'imprescindible control higiènic de l'aigua van fer que es proposés una piscina a l'aire lliure i així iniciar la tendència de bany fora de l'estany.

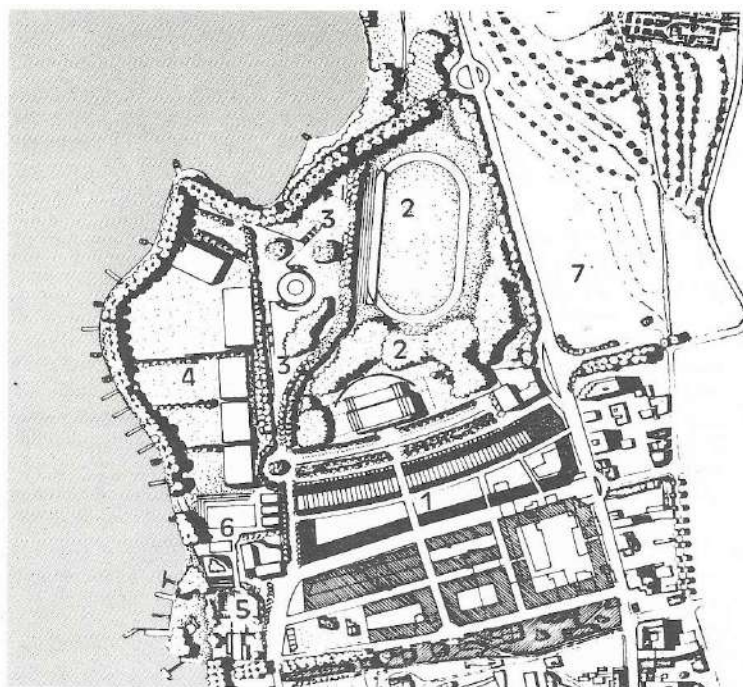
Figures 42 i 43. Imatges del CNB en construcció

L'edifici, que estava caient a trossos, es va convertir en un complex poliesportiu, referent internacional, gràcies a la gran oportunitat dels Jocs Olímpics. Els mèrits esportius, culturals i socials aconseguits després dels Jocs per l'Entitat, van ser el reflex de l'enorme treball que Dick Pieper, Llorenç Castañer, president del Club; PROSOLBA, la Generalitat i el Consejo Superior de Deportes van fer.

Figures 44 i 45. Imatges del CNB durant els Jocs

Cost definitiu del CNB: 559.340.235 de pessetes

La bona execució de l'àrea de la Draga, destinada a ser el centre neuràlgic de l'organització de les proves, ha de resoldre un conflicte històric.
1.- Vila Olímpica. 2.- Complex esportiu. 3.- Parc. 4.- Àrea provisional d'embarcacions. 5.- Club Natació Banyoles (centre de l'organització). 6.- Conjunt piscines. 7.- Aparcament secundari.

Figura 46. Mapa on es mostra la situació prevista de l'àrea de la Vila Olímpica i el Club Natació Banyoles, segons l'estudi tècnic. Font: llibre *Banyoles, a l'ombra dels JJ.OO'92*

2.3.6. L'estany i el seu entorn. Paratge i paisatge

Tal i com consta a l'estudi tècnic, els informes limnòlegs sobre l'estany que arribaven a l'Ajuntament des del 1979 no eren bons, amb abocaments il·legals, un model de riba que permetia l'edificació, circulació i aparcament a prop de l'aigua i una desafortunada ampliació del camp de regates de l'agost del 1964 amb l'anomenat "queixal de Lió".

S'havia de restaurar el sistema ecològic de l'estany, fins i tot allunyar la carretera per a l'adaptació de la zona d'arribada. S'havia de recuperar el paratge natural i crear un paisatge inèdit. Per aconseguir-ho es va proposar potenciar el valor del Passeig Luis Mariano Vidal, instal·lar una àrea de servei públic i restaurar les pesqueres.

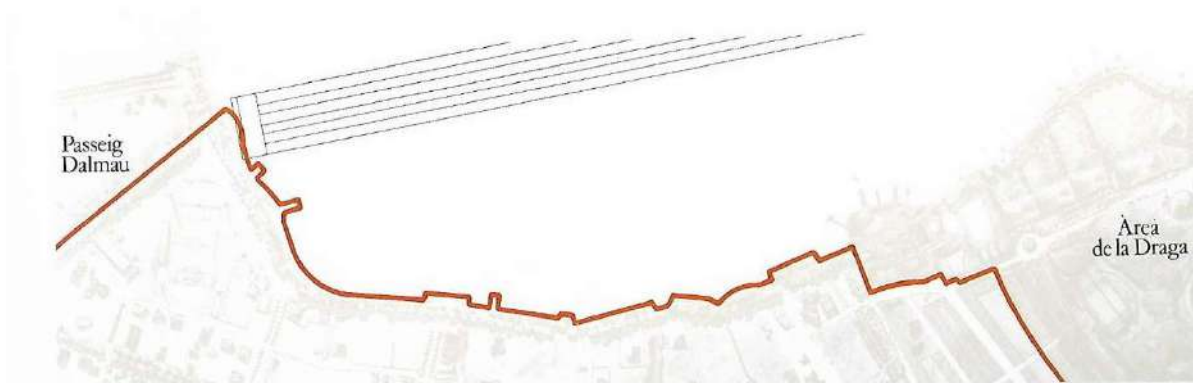
Figura 47. Imatge de l'entorn de l'estany, vora la zona d'arribada

També es pensava consolidar el front de l'estany i així millorar la imatge de la zona i garantir la interrelació de la ciutat amb l'estany creant zones de parc públic, consistent en unes penetracions verdes que s'aprofitarien de les franges lliures d'edificació properes als recs, i convertir el passeig de l'estany en zona de vianants.

Figura 48. Imatge del Passeig de l'Estany, abans d'establir-hi el carril bici i asfaltar la carretera

El sector comprès entre el Club-Draga i el Passeig Dalmau, tal i com podem veure al dibuix següent, constituïa la part de l'estany més urbana, coincidint amb l'àrea de contacte de la ciutat amb l'estany. Per a complir amb els objectius fixats arran dels Jocs, s'havien de renovar diversos elements relacionats amb el front de l'estany i totes aquelles obres tenien com a agent responsable l'Ajuntament de Banyoles. Els trams eren:

Figura 49. Dibuix que mostra la zona que comprèn el front de l'Estany (del Passeig Dalmau fins l'àrea de la Draga).

El passeig Lluís Mariano Vidal

Aquest passeig es veia delimitat per edificacions que es trobaven poc consolidades i presentaven tipologies diferents que generaven problemes d'imatge. El projecte preveia eliminar el trànsit rodat d'aquest passeig o reduir-lo a la seva mínima expressió, com a vial de servei de les edificacions que hi haurien.

Per aconseguir aquests objectius proposats al Pla, es va pensar que es podria plantejar de fer-hi una zona de vianants i així es separaria el trànsit de l'estany i es podria potenciar el seu valor de passeig, reduint l'amplada del paviment i intervenint-hi a nivell d'arbrada i mobiliari urbà de manera unitària.

Figura 50 i 51. Imatges del passeig de l'Estany durant les seves obres

Carril bici

En aquells moments no hi havia carril bici al voltant de l'estany tal i com hi són ara, sinó que tot el camí que el vorejava era fet de sorra i estava al mateix nivell que la carretera. Es va pensar en crear un carril ciclista de circumval·lació com a element unificador de tota l'actuació. Això permetria garantir la interrelació de la ciutat amb l'estany. Les obres i execució van tenir com a tècnics responsables els arquitectes Jeroni Moner, Joaquim Figa i Josep Riera i, amb aquesta obra, es van poder soterrar les nombroses instal·lacions tecnològiques que feien falta per als Jocs. El material amb què es va fer el carril bici era inèdit a tot Espanya: Banyoles es va convertir en la primera ciutat que va tenir un carril bici fet amb granit vermell.

Figures 52, 53 i 54. Imatges del carril bici i el passeig de l'Estany en construcció

Però va haver-hi un petit problema que, al cap de vint-i-cinc anys, encara no s'ha solucionat, i és el fet que el carril bici no agafa tota la zona de l'estany. Això es va produir perquè l'Ajuntament de Porqueres no hi estava d'acord, segurament per motius i controvèrsies que van més enllà d'aquest projecte. Així que el carril bici dona tota la volta a l'estany menys el tram de l'Església de Porqueres.

Restauració de les pesqueres

La millora de la imatge dels elements del tram del front de l'estany mencionats anteriorment, feia necessària també la resolució de problemes urbanístics pendents com la delimitació d'espais de bany, i la restauració de les pesqueres. Aquestes eren edificacions singulars, bastides damunt l'aigua que havien servit per pescar, banyar-se, amarrar-hi embarcacions o reposar a la vora de l'aigua. Com podem observar a la imatge, van remodelar una pesquera que es trobava davant el camp de futbol del Banyoles, tirant-la tota a terra i reconstruint-la de nou, donant-li una imatge més moderna.

Figura 55. Imatge d'una pesquera del voltant de l'estany mentre està essent derruïda

Zones de parc públic

Tal i com consta a l'estudi, per millorar la imatge de la zona i garantir la interrelació de la ciutat amb l'estany es va proposar crear zones de parc públic. Consistien en unes penetracions i per fer-les s'aprofitarien les franges lliures d'edificació properes als recs. Per complir amb els objectius fixats, es va proposar establir aquestes zones a tota l'àrea que va des dels Banys Vells fins a la Caseta de Fusta. D'aquesta manera, es van crear tres zones de bany que van ser els Banys Vells, el Club Natació Banyoles i la Caseta de Fusta. A tots els altres racons de l'estany es va prohibir el bany i el pícnic, respectant així l'entorn i limitant l'excessiva presència humana.

Després de totes aquestes remodelacions, Banyoles havia recuperat un paratge natural i havia creat un paisatge inèdit amb el Parc de la Draga, el carril bici, les connexions amb la ciutat i l'estany, etc.

Cost definitiu de la restauració ecològica: 119.946.903 pessetes

Cost definitiu del front d'estany (passeig de l'Estany): 208.445.775 pessetes

2.3.7. Infraestructura viària

L'estructura viària de la ciutat era incompleta, tal i com es comenta a l'estudi tècnic. La Comarcal 150 era una carretera molt transitada que provocava problemes freqüents, a part de ser lenta i perillosa, ja que la densitat de trànsit pròpia d'una artèria distribuïdora de la circulació interior de la ciutat es veia incrementada pel fet de servir també com a carretera, sumant al trànsit intern de la ciutat aquell que l'ha de travessar en direcció a d'altres poblacions (Besalú, Olot).

El cost per millorar-la era molt elevat, per la qual cosa només un projecte excepcional, com eren les proves olímpiques, podia accelerar-ne la construcció.

Així mateix, la falta d'un eix transversal que permetés la connexió fàcil de zones de la població importants, com Can Puig, Canaleta, Monestir, etc., amb el centre i la resta de la ciutat agreujava la circulació en el casc antic i incrementava la densitat de trànsit a l'eix del carrer Álvarez de Castro - Alfons XII.

Figures 56 i 57. Imatges de la comarcal 150

Les millors opcions per a poder arreglar-ho van ser la construcció de la Variant C-150, que facilita la circulació interna evitant així el pas pel centre de la ciutat de tots aquells vehicles que van de Girona a Olot i viceversa, i el desdoblament del tram Banyoles-Girona. Així es posava fi als problemes derivats de la seva doble condició de via de comunicació i d'eix del polígon industrial de l'entrada sud de Banyoles, i alhora es garantiria la correcta comunicació amb l'àrea de Barcelona i la connexió amb l'àrea d'aparcaments i grades de les proves, molt útil per als Jocs. El benefici que s'obtindria amb aquesta obra seria enorme i aniria més enllà de l'esport i les instal·lacions esportives.

Figures 58 i 59. Imatges de la Comarcal 150 durant les obres

D'aquesta infraestructura se n'encarregava la Direcció General de Carreteres de la Generalitat que va assumir-ne tots els costos. D'aquesta manera l'Ajuntament de Banyoles no va haver de pagar res.

PREVISIÓ DEL COST TOTAL DE LES OBRES D'INFRAESTRUCTURA VIÀRIA (1)				
(xifres en milions de pessetes)				
RESUM	PRESSUPOST PEF'91	PRESSUPOST PEF'92	PRESSUPOST PEF'93	PRESSUPOST PEF'94
Desdoblament C-150 Girona-Sarrià de Ter				
St. Julià Ramis-Palol Revardit-Cornellà de Terri	5.314	6.820	6.898	6.322
II Cinturó Diagonal/Collblanc	2.752	3.155	3.340	3.047
II Cinturó Collblanc/Via Renfe	6.998	6.665	6.502	6.048
II Cinturó Via Renfe/Cami del mig	4.976	3.789	3.676	3.413
Eix Transversal. Sta Coloma de Farners/N-II	3.234	5.280	5.902	4.600
Eix Transversal. Cervera/Sta Coloma	132.261	119.678	99.734	93.016
Desdoblament calçada. Hostalets/Tona Nord. N-152 de Barcelona a Puigcerdà Hostalets/Balenya/Tona/Malla	3.137	3.883	3.353	3.113
Desdoblament calçada. Tona Nord/Vic Sud	2.203	2.393	2.311	2.152
Adequació a Barcelona per l'autopista Castelldefels pk.2 al Riu Llobregat	610	1.482	1.403	1.345
A-16 variant C-245 connexió Cornellà i el Prat	12.825	20.380	20.605	17.468
Variant d'accessos controlats i enllaç a diferent nivell C-150 a Banyoles 2a Fase. Enllaç sud	1.086	1.071	1.064	991
Mataró/Granollers	24.132	22.408	18.763	17.453
TOTAL	199.528	197.004	173.551	158.968

SINDICATURA DE COMPTES DE CATALUNYA — INFORME 26/94-D

El detall de les obres acabades a 31 de desembre de 1993 és:

	Saldos 31/12/93
II Cinturó	
Tram Nus Diagonal/ctra. Collblanc	2.611.277
II Cinturó Tram ctra Collblanc/Via Renfe	5.015.672
II Cinturó Tram Via Renfe/Cami del Mig	2.849.097
Desdoblament de Girona a Banyoles	5.504.561
Desdoblament N - 152 Hostalets / Tona	2.573.748
Desdoblament N - 152 Tona / Vic	1.806.336
Adequació Autovia Castelldefels	1.173.247
Variant de Banyoles, 2a fase	886.566
Autopista A -16, Baix Llobregat	269.279
Eix Transversal:	
Tram Gurb / Calldenes	2.258.549
TOTAL COST FISIC (1)	25.038.272
COST DEL FINANÇAMENT	3.238.256
SUBTOTAL	28.276.528
APORTACIONS GENERALITAT APLICADES	(11.404.711)
TOTAL COST COMPLET (2)	16.871.817

Nota: Les quantitats són en milers de PTA

Figures 60 i 61. Quadres del 1993 que recullen els costos totals de les obres d'infraestructura viària que s'havien de fer per als Jocs (emmarcat hi consten les dues obres previstes, el desdoblament i la variant). Font: Sindicatura de Comptes de Catalunya. Informe 11/2005, Exercicis 2001 i 2002 d'INCASOL

Cost definitiu de l'autovia C-66 i la variant de Banyoles: 7.000.000.000 pessetes

2.3.8. Passeig Mossèn Constans

El vial Mossèn Constans estava obert i asfaltat gràcies a la celebració del Campionat de Món d'Esquí Nàutic del 1971, essent només un carrer que desembocava a l'estany. Però es considerava que, per la posició especial que ocupava en el sistema viari urbà, demanava un tractament específic que, resolent les qüestions circulatòries, el convertiria en un veritable passeig de la ciutat.

Figures 62 i 63. Imatges del passeig Mossèn Constans durant les seves obres

El Pla General proposava que, juntament amb el carrer de la Sardana i el passeig de la Farga d'una banda i la Ronda Monestir per l'altra, la ronda interior de la ciutat, amb l'eix transversal (Pare Claret - Abat Bonitus i Jaume Butinyà), havia de reordenar el trànsit i acabar de descongestionar la "carretera" que partia la ciutat (actual passeig dels Països Catalans). A més, hi havia una concentració de vehicles contradictòria amb el caràcter de tranquil·litat i predomini peatonal que el front de l'estany hauria de tenir.

Figures 64 i 65. Imatges del passeig Mossèn Constans durant les seves obres

Un cop acabades les obres, el passeig va esdevenir un punt d'unió del barri de Sant Pere amb el centre, així com, de cares als Jocs, un dels llocs amb possibilitats d'aparcament. Aquesta zona va passar a ser un lloc de gran amplada que permetia també la circulació de bicicletes, molt important per a la ciutat.

Cost definitiu del passeig Mossèn Constans: 501.244.598 de pessetes

2.3.9. Passeig de la Puda i Passeig Dalmau

Es volien restaurar aquestes dues zones, ja que tenien un valor històric, i desenvolupar-les a nivell turístic per la seva proximitat a l'estany. Els principals objectius eren la conservació dels arbres que configuraven els dos passeigs, donar prioritat al vianant i a la bicicleta, i crear el Parc de la Puda així com reformar la zona del Balneari, projecte ja previst en el pla general del 1979. A l'hora de la veritat, però, es va acabar arreglant els passeigs, sense realitzar el Parc de la Puda ni reformar la zona del Balneari, aspecte que es comentarà més endavant.

El Passeig de la Puda es va adequar perquè fossin compatibles la circulació de cotxes i la dels vianants i bicicletes establint dos carrils al centre per als vehicles i, en els seus respectius laterals, zones de vianants; sempre tenint en compte els arbres que acompanyaven el passeig des de feia temps, fent d'aquest un tram agradable a la vista.

Figura 66. Imatge del Passeig de la Puda abans dels Jocs

L'altre passeig, el Passeig Dalmau, també va patir canvis significatius. Es va asfaltar tota la zona que vorejava l'Institut "Pere Alsius" perquè poguessin passar-hi els cotxes i, al seu costat, s'hi va fer un ample passeig de sorra on els vianants i bicicletes hi podien passar tranquil·lament. A més, en aquest passeig, pels Jocs, s'hi va instal·lar una àrea de serveis fixa que incloïa els serveis mèdics, les oficines de control d'entrades, els llocs de venda de *souvenirs* oficials, etc.. aprofitant, per fer-ho, la necessària remodelació del bar del camp de futbol i de l'espai exterior del camp.

Figura 67. Imatge del Passeig Dalmau

Cost definitiu del passeig de la Puda: 101.016.673 pessetes

Cost definitiu del passeig Dalmau: 45.130.460 pessetes

2.3.10. Carrer de la Sardana

Els cotxes circulaven molt a prop de l'estany, i això provocava el seu deteriorament. El carrer de la Sardana, en aquell moment, estava compost per segments desconnectats. No es podia anar del carrer de Sant Mer al Passeig Dalmau; a més el tram de davant de l'institut "Pere Alsius" no estava asfaltat ni tenia voreres. El projecte va consistir en fer les expropiacions necessàries per obrir i urbanitzar-ho tot, així com descongestionar la circulació de la vora de l'estany allunyant-hi els cotxes i canalitzant-los cap aquest carrer, fent-l'hi fer la funció que com a tram de la ronda li pertocava. Aquesta zona va permetre un cert aparcament durant els dies dels Jocs, i també per les necessitats futures.

A l'estudi tècnic hi constava també convertir el Passeig de l'Estany en zona de vianants per fer més coherent el seu front, però no es va acabar fent i, avui dia, els cotxes encara passen massa arran de l'estany en aquest sector.

Figura 68. Imatge del carrer de la Sardana durant les obres

Cost definitiu del carrer de la Sardana: 95.552.027 de pessetes

2.3.11. Estructura d'allotjament

Banyoles rebia essencialment tres tipus de visitants:

- El que accedia a l'àrea de l'estany per un sol dia.
- L'estiuejant que passava una temporada a Banyoles.
- El visitant relacionat amb els esports propis de l'estany.

Però amb els Jocs s'havia de preveure que això canviaria. Tal i com consta a l'estudi, es miraven les previsions de l'Oficina Olímpica, les dades d'anteriors Jocs i anteriors campionats de rem, i hi consta que les necessitats d'allotjament previstes pels Jocs eren les següents:

Atletes participants.....	850
Àrbitres oficials i tècnics.....	300
Mitjans d'informació.....	500
Espectadors.....	20.000

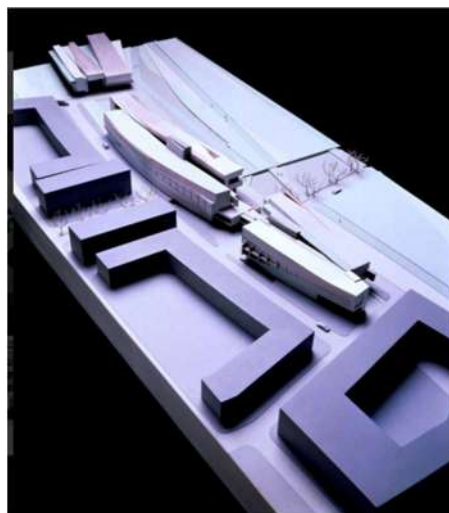
Part d'aquest col·lectiu (atletes participants i personal intern dels equips olímpics) necessitava un allotjament diferenciat, que seria la Vila Olímpica. A l'estudi es va arribar a la conclusió que la resta del personal hauria de situar-se prop de l'àrea de les proves, a hotels de categoria que hi hauria d'haver aquell any o, en el cas dels espectadors i mitjans de comunicació, a àrees de la Costa Brava i Roses-Lloret. També es mencionava que es potenciarien els campaments de joves o per a col·lectius de visitants com el santuari del Collell, el col·legi Speh, els càmpings o cases de colònies ubicades a la comarca.

Però la realitat va ser que al programa final es va contemplar que tot el personal esportiu s'allotgés a la Vila Olímpica i els mitjans de comunicació i els espectadors s'allotgessin als hotels, albergs, càmpings i altres residències de Banyoles i, sobretot, de les ciutats properes.

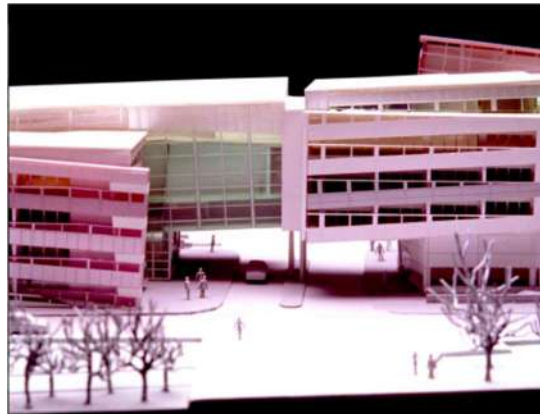

2.3.12. “L’Hotel olímpic”

S’ha comentat que l’estudi inicial preveia que la resta del personal olímpic es situés prop de l’àrea de les proves, a hotels de categoria que hi hauria d’haver aquell any. En aquells moments, el que es tenia en ment era un projecte que el Pla Especial també preveia, el de l’Hotel de Banyoles, en el qual l’Escola General d’Arquitectura hi tenia un gran interès ja que volia deixar una herència arquitectònica impactant a la ciutat. Aquesta obra havia de situar-se a la zona límit entre el parc de la Draga i la Vila Olímpica i tenia per objectiu aconseguir una façana remarcable a la zona de la Draga. Per decidir quin projecte seria el més adequat, el Consorci va convocar un concurs en què hi van participar tres arquitectes de prestigi internacional: l’alemany Hans Kolhoff, el nord-americà Peter Eisenman i el japonès Kenzo Tange, que finalment no va concursar. Peter Eisenman va ser el guanyador, però el projecte no es va arribar a dur a terme a causa de la poca viabilitat que tenia.

Consultant la pàgina web de *Eisenman Architects* es pot trobar el projecte que aquest va proposar per l’Hotel de Banyoles.

Figures 60, 70 i 71. Imatges dels plànols i mapes de la situació de “l’Hotel olímpic”

2.3.13. Plaça de les Rodes

La Plaça de les Rodes era un gran aparcament sense cap interès arquitectònic. Era la plaça que Banyoles havia de fer abans d'entrar al segle XXI per connectar el Monestir a l'estany i se li acabaven els anys. L'Ajuntament va decidir, veient la situació d'aquesta i aprofitant l'oportunitat dels Jocs, organitzar un concurs d'idees per a la seva urbanització i també la construcció d'un aparcament subterrani a la mateixa plaça. El que es volia aconseguir amb aquesta zona era una plaça que tingués per objectiu la celebració de festivals. Però, al final es van rebutjar les vint-i-set propostes presentades i l'Ajuntament de Banyoles va encarregar el projecte a l'arquitecte Arcadi Pla, que no havia participat en l'esmentat concurs. Però no només es va remodelar la plaça, sinó que s'hi va construir també un aparcament soterrani, i així es va establir una connexió a través del carrer de l'Estany, Rodes, Rambla i Plaça. Així es podria revitalitzar comercialment la Plaça de les Rodes i tractar-la per poder-hi desenvolupar projectes urbanístics.

Val a dir que el programa olímpic només va assumir un cost de 19.832.453 pessetes del projecte. El total de l'obra, unes 500 milions de pessetes, es va finançar amb capital privat i la concessió de l'aparcament soterrani.

Figura 72. Imatge de la Plaça de les Rodes abans de la seva remodelació

Durant els dies dels Jocs, aquesta plaça, al no estar acabada, va fer la funció de zona d'aparcament, imprescindible per a tot el públic que venia de fora a veure el gran esdeveniment. Tres anys més tard dels Jocs, al 1995, es va aconseguir tenir la plaça acabada tal i com Arcadi Pla l'havia dissenyat.

Cost definitiu de la Plaça de les Rodes: 520.217.100 de pessetes

2.3.14. Estructura cultural i el Teatre Municipal

Es volia acompanyar els jocs amb activitats culturals, com l'anomenada Olimpíada Cultural, abastant diferents camps de la cultura: art, teatre, música, etc. La infraestructura necessària, tal i com consta a l'estudi, eren les instal·lacions museístiques de la ciutat, com el museu Arqueològic i el museu Darder²⁴ i el Teatre Municipal. També menciona la restauració del Monestir, Santa Maria i la Plaça Major, ja que podien jugar un paper important dins les ofertes culturals i millorar la imatge del Barri Vell; però, a l'hora de la veritat, a part del museu Arqueològic i el Darder, els altres projectes no es van acabar realitzant i, avui dia Banyoles encara no té una infraestructura cultural del tot sòlida.

Deixant de banda aquest aspecte, als anys 80 Banyoles no tenia cap teatre públic i tampoc cap terreny cèntric per edificar-ne un segons la normativa de la Generalitat. Es va pensar que, amb l'excusa dels JJ.OO, podria ser un bon moment per aconseguir el que feia temps s'esperava i que es necessitava per a les activitats culturals de què volia gaudir la ciutat de Banyoles.

Al final, es va optar per adequar uns baixos i un semi-soterrani al centre de Banyoles, al costat de l'Ajuntament. Aquest esperat teatre va realitzar-se gràcies al Ministerio de Fomento i a l'excel·lent projecte que va fer l'arquitecte Lluís Pau, que va pagar l'Ajuntament de Banyoles. Tots els altres costos es van incloure dins les obres olímpiques. L'entitat que se'n va fer càrrec va ser PROSOLBA i l'obra va acabar-se el març del 1995, tres anys després dels Jocs.

Figura 73. Imatge de l'actual Teatre Municipal per dins (des de les grades)

Figura 74. Imatge de l'actual Teatre Municipal per dins (des de l'escenari)

²⁴ El Museu Darder es va remodelar gràcies a diners que l'Estat espanyol va donar a canvi que es traslladés el boiximà, "el Negre de Banyoles". Aquest és el nom amb què es coneix un home de Botswana que fou cap de tribu. El seu cos fou dissecat el 1830 i adquirit el 1916 pel Museu Darder de Banyoles, on restà exposat fins que el 2000 es van repatriar les restes i va rebre sepultura a Gaborone (Botswana). És considerat com una imatge clara dels efectes del colonialisme.

Cost previst del Teatre Municipal: 75.000.000 de pessetes

Aportació municipal: 17.288.015 pessetes.

Aportació del ministeri de cultura: 57.711.985 pessetes

2.3.15. Cost i finançament de les obres previstes i acabades

Tots aquests projectes olímpics van costar uns diners i van haver de pagar-se amb ajut de diverses entitats. A continuació, es mostra quan van costar les obres i, al seu costat, els qui van pagar, i ajudant a fer possible tot el que, en un inici, semblava només un somni.

Quan van costar les obres de la Subseu olímpica de Banyoles?

(en pessetes)

Obres previstes i acabades		Olimpiada Cultural	
Variant i Autovia	7000.000.000*	Obertura Olímpica	5.191.577
Vila Olímpica Parc de la Draga	4.795.000.000*	La Cobla i la Música	17.806.915
Pavelló	396.000.000*	Banyoles Dansa	20.303.279
Sardana	95.552.027	Celors d'Euskadi	6.117.443
Mn. Constans	501.244.598	Paralels	6.210.014
Passaig de la Puda	101.016.673	Escenari Mercantil	8.951.455
Passaig Dalmau	45.130.460	Revista Meridà	3.375.559
Passaig de l'Estany	208.445.775	Exposicions i publicacions	9.332.833
Restauració ecològica	119.946.903	IVA	4.887.459
Camp de Regates	153.548.643	Total Olimpiada Cultural:	181.756.534
CNB	518.625.124		
Rodales CNB	40.715.111		
Obres previstes inacabades		Personal, estructura i gestió (1989-92)	
Plaça de les Rodes	19.832.453	Sous i salaris	78.264.227
Teatre Municipal	17.288.015	Despeses corrents	101.307.051
		Costos Financers	82.386.257
Obres no previstes en el programa inicial		Total personal i gestió:	261.957.535
Adquisició de terrenys	78.908.600		
Lloguer de terrenys	7.704.890		
Modificació c. 150	17.463.517		
Adquisició 91	30.880.857		
Projecte Bon Repós	1.380.000		
Carrer Josep Oliveras	8.312.364		
Passatge del rec de Guèrmol	729.521		
Obres i despeses assumides			
Radio Banyoles	13.993.616		
Pavelló	15.825.670		
Total obres:	14.214.637.617		

En resum...

obres	14.214.637.617
Olimpiada Cultural	181.756.534
Personal d'estructura i gestió	261.957.535
TOTAL	14.558.351.686

Qui va pagar les obres de la Subseu olímpica de Banyoles?

(en pessetes)

	Obres	Olimpiada Cultural	Estructura i gestió	Total
GISA	7.000.000.000*			7.000.000.000*
INCASOL (Consejal)	4.795.000.000*			4.795.000.000*
Secretaria General de l'Esport	396.000.000*			396.000.000*
Ajuntament	497.971.118	37.470.519	222.156.915	757.598.552
Contribucions especials	7.014.717.701			7.014.717.701
Conseil Comarcal		300.000		300.000
Diputació de Girona	205.000.000	20.000.000	20.000.000	245.000.000
Generalitat de Catalunya	197.891.750	3.525.000		201.416.750
Govern Central	465.841.015	1.000.000		466.841.015
COOB 92	440.349.306	5.000.000	19.800.620	
465.140.026				
Club Natació Banyoles	15.112.727			15.112.727
Govern d'Euskadi		808.956		808.956
Ajuntament de Ceret		219.500		219.500
Catalunya Ràdio		1.500.000		1.500.000
TVE		2.000.000		2.000.000
Vall		750.000		750.000
Societat Anònima OAMM		3.800.000		3.800.000
Entades i mitjocs		3.837.675		3.837.675
Vendes de productes		1.444.784		1.444.784
Totals	14.214.637.617	81.756.534	261.957.535	14.558.351.686

*guarantia econòmica ortodoxa

En resum...

	Obres	Olimpiada Cultural	Estructura i gestió	Total
Despesa municipal	497.971.118	37.470.519	222.156.915	757.598.552
Altres Aportacions	13.716.646.499	44.286.015	39.800.620	13.800.733.134
TOTALS	14.214.637.617	81.756.534	261.957.535	14.558.351.686

Figura 75. Quadre de despeses i els inversors de les obres olímpiques. Font: Documents de Joan Solana

L'inversor més gran va ser GISA, encarregada de l'autovia i la variant, seguit d'INCASOL amb el projecte de la Vila Olímpica i el Parc de la Draga. A més, la despesa municipal va ser de 497.971.118 pessetes, que representa el 3,5% del total de les obres, sense comptar els costos de l'Olimpiada Cultural i l'estructura i gestió. Això vol dir que les altres aportacions van representar un 96,5%, que és molt.

Aquest fet ens fa pensar que segurament Banyoles no hauria arribat mai a tenir el que va aconseguir arran dels Jocs si no hagués sigut per l'ajut exterior.²⁵ A més, sobre el total de tots els costos olímpics (incloent-hi l'Olimpíada Cultural i el personal, estructura i gestió), les obres representen un 85,48% (14 milions de pessetes), l'Olimpíada Cultural el 3,45% i, per últim, el personal, estructura i gestió l'11,07%.

Finalment, m'agradaria destacar que hi va haver una certa diferència, a favor de Banyoles, amb el que es preveia que serien les inversions i el que va acabar essent al final: els inversors preveien aportar 12.500 milions de pessetes i van acabar aportant 14.000 milions de pessetes, que és un milió de pessetes per habitant.

- MAPA D'EQUIPAMENTS I INSTAL·LACIONS
- 1 Club Natació Banyoles: Centre d'organització
  - 2 Vila olímpica
  - 3 Àrea d'embarcacions
  - 4 Complex esportiu
  - 5 Tribunes de públic
  - 6 Serveis públics
  - 7 Recepció de VIPs
  - 8 Àrea d'organització de les proves
  - 9 Palanca-embarcador per a premis
  - 10 Tribuna principal
  - 11 Torre d'arribada
  - 12 Línia d'arribada
  - 13 Àrea de premsa
  - 14 Aparcaments d'organitzadors
  - 15 Aparcaments de públic
  - 16 Sortida
  - 17 Sortida de les proves de piragüisme
  - 18 Àrea de protecció especial

Figura 76. Mapa on hi consten els equipaments i instal·lacions necessaris per als Jocs, que apareix al projecte olímpic. Font: *Llibre Banyoles, al costat de Barcelona*

2.3.16. Comparació dels quadres de costos previstos amb els costos finals

A partir de les dades aportades per Joan Solana, alcalde de Banyoles durant els Jocs, s'ha elaborat un full de càlcul on s'hi recullen les dades de la previsió de costos de l'estudi tècnic (ET), els pressupostos del projecte olímpic (PR) de les obres i el seu cost final (CF).

²⁵ Un dels ajuts exteriors destacables són les contribucions especials, referint-se als veïns del passeig Mossèn Constans, per exemple, que van haver de pagar un tant per ajudar a la realització de l'obra. Molts d'aquests no hi estaven d'acord i la meua àvia, per exemple, encara ho recorda amb un punt de retret.

		Programes definitius			
Obres previstes i acabades	Estudi tècnic	Pressupost	Cost final	Diferència PR CF	Diferència ET CF
Xarxa Viària	1.095.560.000				
Sardana		104.723.763	95.552.027	9.171.736	
Mn. Constans		481.609.572	501.244.598	-19.635.026	
Passeig de la Puda		131.241.652	101.016.673	30.224.979	
Passeig Dalmau	70.750.000	39.472.604	45.130.460	-5.657.856	25.619.540
Passeig de l'Estany	70.600.000	182.572.757	208.445.775	-25.873.018	-137.845.775
Restauració ecològica		53.185.701	119.946.903	-66.761.202	
Pista i organització	234.430.000				234.430.000
Camp de Regates		168.393.333	153.548.643	14.844.690	
CNB	95.000.000	507.949.881	518.625.124	-10.675.243	-423.625.124
Rodalies CNB		57.649.336	40.715.111	16.934.225	
TOTAL		1.726.798.599	1.784.225.314	-57.426.715	
(Desviació)				-3,33%	
Autovia i variant			7.000.000.000		
Olimpíada Cultural			81.756.534		
Personal, estructura i gestió			261.957.535		
Vila Olímpica i Parc de la Draga	1.038.350.000		4.795.000.000		-3.756.650.000
Complex esportiu (pavelló)	365.000.000		396.000.000		-31.000.000
Oferta Comercial	41.600.000				
Oferta Cultural	282.500.000				
TOTAL	3.293.790.000		14.558.351.686		
Obres no previstes					
Adquisició de terrenys			78.908.600	-78.908.600	
Lloguer de terrenys			7.784.890	-7.784.890	
Modificació c. 150			37.463.317	-37.463.317	
Adequació 91			39.889.857	-39.889.857	
Projecte Bon Repós			1.380.000	-1.380.000	
Carrer Josep Oliveras			8.312.364	-8.312.364	
Passatge del rec de Guèmol			729.521	-729.521	
Obres i despeses assumides					
Radio Banyoles			13.993.616	-13.993.616	
Pavelló			13.829.670	-13.829.670	
TOTAL			202.291.835	-202.291.835	
TOTAL		1.726.798.599	2.023.637.617	-296.839.018	

Font: Pròpia

Cal destacar que en algunes obres no hi figura el pressupost inicial, però sí el cost final i, per tant, no s'ha pogut fer aquesta comparativa. Aquest seria el cas de l'Autovia i la variant, que s'emporta gairebé la meitat del cost final, i la Vila Olímpica i el Parc de la Draga. Si observem els dos quadres anteriors, podem veure-hi les diferències i similituds del que pensaven que representaria econòmicament aquest gran esdeveniment i el que va acabar essent.

En algunes obres el cost final va ser inferior al pressupost, per exemple la Plaça de les Rodes i el Teatre Municipal; perquè les inversions externes als Jocs van cobrir gairebé tots els costos. En canvi, dos exemples de diferència significativa on el cost final va ser molt superior a l'estudi tècnic són el passeig de l'Estany (137.845.775 pessetes de diferència) i el Club Natació Banyoles (423.615.124 pessetes de diferència). I, a més, la diferència entre el cost global del pressupost i el cost final també va ser rellevant: 296.839.018 pessetes de diferència.

2.4. PROJECTES QUE NO ES VAN DUR A TERME

No tots els projectes esmentats a l'estudi preliminar dels Jocs, com és lògic, es van arribar a executar. Les raons són diverses: falta de diners, desavinences entre entitats, falta de viabilitat, etc. Aquests projectes quedaran, per ara, a l'aire, amb l'esperança que algun dia tornin a sorgir les ganes de realitzar-los. A continuació se n'esmenten alguns.

2.4.1. Restauració del Balneari de la Puda

A l'estudi tècnic es proposava la restauració del Balneari de la Puda perquè tenia un gran valor històric i s'hi veia una gran oportunitat per al possible turisme que la ciutat podria atraure. Hi havia algunes propostes que pretenien convertir aquests 3.500 metres quadrats en un centre d'interès sobretot per al turisme de repòs i salut, però per aconseguir-ho calia enderrocar tot l'antic balneari i fer-hi una nova construcció que ocuparia 6.000 metres quadrats. A més, el balneari havia d'anar acompanyat d'un parc ecològic als aiguamolls propers que ocuparia uns 40.000 metres quadrats. La proposta que va arribar més lluny era una inversió francesa d'uns 1.000 milions de pessetes, que es va arribar a tenir molt lligada amb la presentació d'un avantprojecte corregit i aprovat per l'Ajuntament de Banyoles. Tal i com es diu en un article del diari *El Punt*: "La viabilitat del projecte només depèn d'un estudi hidrogeològic que ha de determinar la qualitat i la quantitat d'aigua que pot produir"²⁶.

²⁶ Cita extreta de l'article escrit per David Brugué del 30 desembre de 1996 del diari *El Punt* amb el títol *Nous aires per a la font de la Puda*.

Però, a l'hora de la veritat, la viabilitat del projecte no va dependre d'això, sinó que mai va arribar a executar-se a causa de conflictes entre els inversors i els propietaris de la zona, ja que aquest terreny era privat.

A més, un altre inconvenient va ser el fet que el balneari no es pogués construir més allunyat de la carretera, tal com volien els promotors i que Banyoles no fos una ciutat tan "tranquil·la" com ells desitjaven.

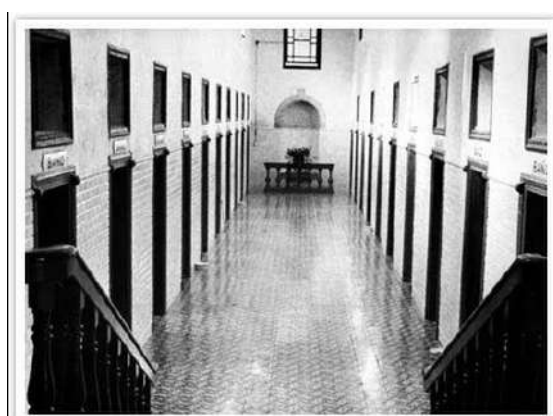

Figura 77. Imatge del Balneari de la Puda actualment

També cal dir que, per arribar a fer-hi un balneari tal com toca es necessitava espai per als complements que aquest comporta, com són una pista de tennis, un hotel amb un nombre no gaire elevat d'habitacions, piscina, bar obert al públic i sala de festes, així com abundant aigua que era escassa habitualment i durant algunes èpoques s'havia de pujar amb una bomba.²⁷

Figura 78. Imatge de l'actual interior del Balneari de la Puda

Figura 79. Imatge de l'antic interior del Balneari

²⁷ Informació de Jeroni Moner en l'entrevista de 21 de juny de 2018.

Joan Solana pensava i declarà a una entrevista del diari *El Punt* l'any 1998 que "Els inversors per a la Puda acabaran sortint. L'Ajuntament només pot estar disposat a facilitar les gestions i els tràmits urbanístics, però no hi pot invertir directament"²⁸. Però malauradament en fotografies anteriors es pot observar el que n'ha quedat del Balneari, que són les seves ruïnes.

Actualment no s'hi pot entrar per prevenció, simplement es pot veure el seu exterior que es manté prou bé, així com el parc ecològic, que actualment són un conjunt de camins als estanyols ben mantinguts per part de l'Ajuntament. Tot i l'actual estat del balneari, l'edifici i les runes segueixen essent un gran atractiu per al turisme i, per exemple, l'Escola de Natura de Banyoles va començar a organitzar rutes al voltant de la ciutat, i una d'elles era una visita a aquesta zona, a partir de la qual se seguia un caminet pels estanyols, com el de la Cendra i el d'en Montalt.

Figura 80. Imatge de l'exterior del Balneari de la Puda, al davant la font

2.4.2. Hotel de Peter Eisenman

Com s'ha pogut veure més amunt, es va convocar un concurs per fer un Hotel a Banyoles el guanyador del qual va ser Peter Eismann amb el seu gran projecte. A l'hotel no li faltava de res: 143 habitacions distribuïdes en tres pisos, una planta soterrada d'aparcament, una piscina, un gimnàs i una sala de reunions.

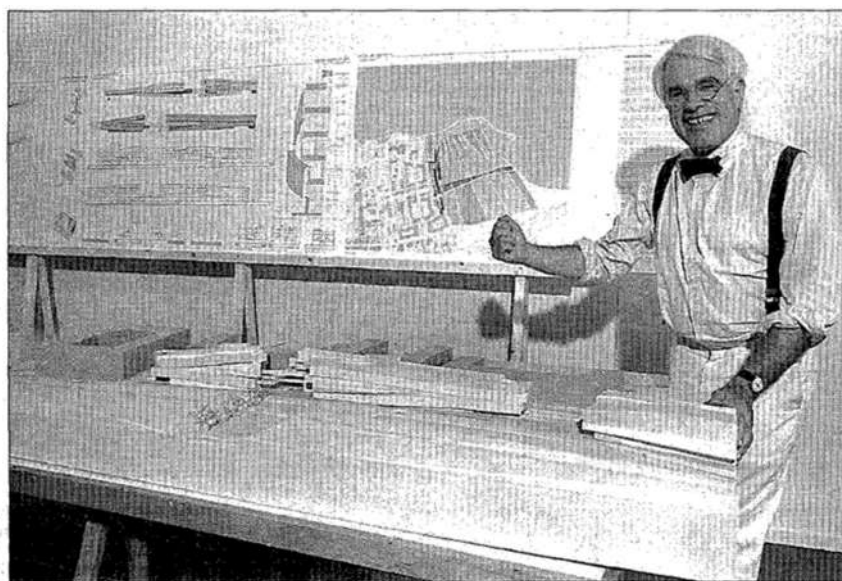
---

²⁸ Cita extreta de l'article escrit el 20 de juny de 1998 per Sílvia Barroso del diari *El Punt* amb el títol *El regidor de Turisme de Banyoles proposa que l'Ajuntament compri l'antic balneari de la Puda*.

El pressupost s'acostava als 2.000 milions de pessetes, el doble del que havia previst el Consorci de la Vila Olímpica. Aquest hotel havia de ser capaç d'atraure a Banyoles turisme de negocis, de molta qualitat.

Però, malgrat reservar durant anys el terreny on s'hi havia de situar el gran hotel, l'empresa alemanya que en el seu moment s'hi va interessar es va fer enrere després de la caiguda del mur de Berlín per centrar les seves inversions a l'antiga Europa de l'Est. A més, segons Jeroni Moner, l'hotel mai es va arribar a realitzar a causa de la poca viabilitat que tenia, ja que hauria sigut un hotel sense possibilitats de funcionament.

Tal i com consta a un informe de la Sindicatura de Comptes: "L'entitat (INCASOL) tenia comptabilitzades unes aportacions realitzades l'any 1992 al consorci de la Vila Olímpica per 898,75 m€ per a la construcció d'un hotel a Banyoles, projecte que mai no s'ha portat a terme. Donat que aquesta aportació està al 100% aprovionada des de l'any 1992, considerem que s'hauria d'assumir com a pèrdua definitiva"²⁹

Figura 81. Imatge de Peter Eisenman juntament amb la maqueta de l'Hotel Olímpic de Banyoles

2.4.3. Creació d'allotjament per al turisme

Quan es va redactar l'estudi per al fet olímpic, una de les petites prioritats que es tenia era el turisme. Tal i com em va comentar Joan Solana, la paraula turisme engloba molts tipus de turisme; al que estic fent referència ara és al turisme lligat a l'esport i a l'ordinari.

²⁹ Cita extreta de l'informe de la Sindicatura de Comptes del 2005 relatiu a INCASOL.

Al principi he qualificat prioritat amb l'adjectiu petita, ja que realment Banyoles no necessitava un gran turisme per mantenir-se. Cal pensar que Banyoles estava molt equilibrada, econòmicament parlant, gràcies a la indústria i al comerç. Tenia l'Hotel Flora i la Fonda Comas situats al centre de la vila i, prop de l'estany, hi havia l'Hotel l'Ast i el Mirallac, però no eren suficients.

Així doncs, quan es pensava en aquest tipus de turisme es pretenia crear albergs i hotels per acollir-lo, però aquestes propostes mai van arribar a executar-se i, encara avui, Banyoles no gaudeix d'un nombre adequat de llocs aptes per l'allotjament d'aquelles persones que visiten la ciutat.³⁰

2.4.4. El carril bici del municipi de Porqueres

El projecte del carril bici pretenia cobrir tot el voltant de l'estany. Però l'Ajuntament de Porqueres no va voler que hi hagués carril bici al seu municipi i el resultat final va ser que, des de llavors i a hores d'ara, encara s'ha de passar per la carretera o per la zona peatonal quan s'està circulant sota l'Església de Porqueres. Cal remarcar que les obres del carril bici no haguessin comportat cap cost per l'Ajuntament de Porqueres, cosa que encara fa més incomprensible la seva negativa.

Figura 82. Imatge de la zona de Porqueres on acaba el carril bici

³⁰ En un article d'Albert Soler que publicà el diari *El Punt* el 7 de juny de 1991, amb el títol *Una empresa projecta fer un hotel balneari a la Puda de Banyoles*, parlava del Balneari de la Puda. Allà hi apareix una cita de Joan Solana, relacionada amb aquest tema: "Amb la Puda i els dos hotels de semblants dimensions i categoria que s'estan construint al Front de l'Estany, solucionaríem el problema de l'allotjament a Banyoles. En tot cas, quedaria només el tema d'un futur alberg de joventut, que ja estem intentant resoldre".

De fet, l'alcalde de Porqueres en aquells moments, Joan Estany, va fer el dia 7 de febrer de 1992 unes declaracions al diari *El Punt*, parlant de les obres olímpiques, que consten a la revista *Patatxap*: "Amb la Vila Olímpica i el famós Parc de la Draga, el que fan és tapar definitivament uns aiguamolls que de tota la vida han fet de sobreixidor de les aigües de l'estany. Si l'Ajuntament de Porqueres hagués tirat un sol camió de runa a la Draga, l'Ajuntament de Banyoles ho hauria qualificat d'atemptat ecològic". Aquestes paraules ens ajuden veure com estava l'ambient entre els dos ajuntaments, molt tens.

2.5. ÒRGANS DE GESTIÓ

Com hem pogut observar al llarg del treball, es necessitava l'ajut de diverses organitzacions per dur a terme tots els projectes necessaris per als Jocs. Algunes, fins i tot, haurien d'ajudar econòmicament en aquests projectes perquè es poguessin realitzar i, d'altres, es crearien expressament per a la celebració del gran esdeveniment. És un aspecte molt interessant el fet que es van unir Ajuntaments, Generalitat i altres organismes de l'Estat creant comitès que van funcionar d'una manera impecable i on sempre hi va haver igualtat en la presa de decisions.³¹

2.5.1. Direcció General de Carreteres de la Generalitat de Catalunya (GISA - Gestió d'Infraestructures, S.A.)

GISA va ser una Societat Anònima que es va constituir el 20 de juliol de 1990 amb la finalitat de construir les obres públiques d'infraestructura viària necessàries per als Jocs Olímpics. El seu capital social pertany en la seva totalitat a la Generalitat de Catalunya i, tal i com consta en l'informe que va escriure la Sindicatura de Comptes de Catalunya el 1993.³²

Aquesta societat es va encarregar de gestionar, finançar i executar el projecte de la Variant C-150 a Banyoles i el desdoblament de la carretera Banyoles - Girona.

³¹ Així ho comenta Joan Solana en l'entrevista realitzada: llei al tot institucional i col·laboració mútua.

³² Els objectius d'aquesta societat eren: "Projectar, construir, conservar i explotar, per ella mateixa o per terceres persones, i en nom propi o per compte de la Generalitat de Catalunya, segons els termes de l'encàrrec, les obres públiques de tot tipus i els serveis que s'hi puguin instal·lar o desenvolupar, en relació amb les infraestructures que promogui la Generalitat". Font de la cita: Informe de la Sindicatura de Comptes de GISA fet al 2005.

2.5.2. Consorci de la Vila Olímpica

Aquest òrgan el formaven l'Ajuntament de Banyoles i l'Institut Català del Sol (INCASOL), creat l'1 d'abril de 1989 amb l'objectiu de coordinar i gestionar algunes de les obres olímpiques a Banyoles com la Vila Olímpica i la Draga, entre d'altres.

Institut Català del Sol (INCASOL)

L'Institut Català del Sol (INCASOL) és una entitat de la Generalitat de Catalunya amb competències urbanístiques relacionades amb el planejament i la gestió de terrenys, del patrimoni públic de sòl i habitatge. Els seus objectius, tal i com consta en un informe realitzat per la Sindicatura de Comptes de Catalunya, són “La regulació del preu de mercat del sòl, la millora de la gestió urbanística dels municipis afectats, el sosteniment del teixit industrial difós, el manteniment d'estàndards arquitectònics i de qualitat, el reforçament industrial dels grans centres urbans, complementar residencialment les ciutats de dimensió mitjana i, finalment, la promoció directa i convinguda d'habitatge i la remodelació de barris.” Les actuacions de l'INCASOL en habitatge segueixen criteris com ara la regularització de patrimoni transferit, mantenir estàndards arquitectònics i de qualitat en les actuacions, actuacions en nuclis antics i en la remodelació de barris, etc.

El consorci va ser l'encarregat de realitzar el projecte de la Vila Olímpica, del Parc de la Draga i del Pavelló.³³

RELACIÓ D'ACTUACIONS DE PROMOCIÓ DE SÒL. ACTUACIONS DE SERVEIS I EQUIPAMENTS

Municipi	Actuació	Estat
Banyoles	el Parc de la Draga	Finalitzada
Castelldefels	Quarta Universitat	En preparació
Castelldefels- Gavà	el Canal de Piragüisme d'Aigües Tranquilles	Finalitzada
Far d'Empordà, el	l'Estació Duanera	En preparació
Reus	el Mas Barberà	En execució
Sabadell	l'Eix Francesc Macià	En venda

Figura 83. Quadre on hi consta l'actuació de l'INCASOL al Parc de la Draga, ja finalitzada

³³ És important esmentar que Banyoles només va haver de pagar el 3,5% d'aquesta obra (en total va valer gairebé 400.000 milions de pts), quan totes les ciutats havien de pagar, almenys, un terç per la mateixa obra.

2.5.3. PROSOLBA

Tal i com consta a la Revista de Banyoles, l'empresa municipal Programes de la Subseu Olímpica (Prosolba S.A.), constituïda el 9 de juny de 1989, va ser creada per gestionar tots els projectes, activitats i obres relacionades amb les proves esportives. Formada per Pere Hernández, l'alcalde de Banyoles en aquells moments, era el president de la Junta General i Joan Solana, en aquell moment cap de l'oposició, va ser-ne el Regidor i s'encarregava de l'àrea olímpica.

Amb la creació d'aquesta societat es va aconseguir agilitzar tots els processos, sobretot a nivell d'intervenció. D'aquesta manera es va fer càrrec de les obres que s'havien de dur a terme al Club Natació Banyoles, al carrer Mossèn Constans i al de la Sardana, al passeig de la Puda, a la plaça de les Rodes i al front de l'Estany. Tots els costos, que es poden veure a la pàgina 43 del treball, els va intentar assumir l'Ajuntament de Banyoles tot i que va comptar amb ajuts econòmics externs.

Aquesta entitat municipal, segons Joan Solana, va permetre la gestió d'uns quants dels projectes olímpics per valor de 1.784.225.314 pessetes, quan l'Ajuntament tenia una estructura de gestió que només li permetia invertir unes 200.000 pessetes cada any. De tota manera, malgrat haver funcionat molt bé durant aquella època, PROSOLBA va acabar tancant.

2.5.4. Comitè Organitzador de les proves de rem dels JJOO

El Comitè de la Subseu es va constituir el 27 de gener de 1990 i tenia per objectiu organitzar les proves de rem dels Jocs un cop arribessin a la ciutat de Banyoles. Estava format pel COOB'92 i l'Ajuntament de Banyoles i els seus integrants eren d'aquestes dues institucions. El seu president era Pasqual Maragall.

A part d'aquest comitè, també es va crear el Comitè Tècnic de la Subseu. La seva funció era revisar les obres que s'estaven fent per els Jocs.

COMITE DE LA SUBSEDE	
(Constituido el 27.01.90)	
Presidente:	PASQUAL MARAGALL I MIRA (Presidente del COOB'92)
Vicepresidente:	PERE HERNANDEZ I LIZOAIN Alcalde de Banyoles
Vocales:	JOAN SOLANA I FIGUERAS Ajuntament de Banyoles JOAN PRAT I CONGOST Ajuntament de Banyoles LLORENÇ CASTANER I VINAS Ajuntament de Banyoles JOSEP MICALO I ALIU COOB'92. Generalitat de Catalunya JORDI MUNTANE I FONT COOB'92. Diputació de Girona JOSE FERNANDEZ VAQUERIZA COOB'92. Federación Española de Remo JOSEP MIQUEL ABAD I SILVESTRE o PEDRO FONTANA GARCIA , indistintamente, COOB'92 MANUEL FONSECA DE LA LLAVE COOB'92 FERRAN DURAN I AZEMA COOB'92

Figura 84. Quadre on hi els integrants del Comitè de la Subseu

I, per últim, també es va constituir la Direcció de la Subseu Olímpica, que va començar a funcionar el 1991, per al campionat júnior, i va completar-se el 1992. Estava format per un grup molt important de voluntaris disposats a ajudar. Entre ells hi havia metges, informàtics, entrenadors, periodistes, etc. i la seva tasca va ser molt satisfactòria ja que tots eren uns grans professionals, amb ganes que els Jocs funcionessin.

Els seus integrants eren:

Director: Joan Malagelada
Director Adjunt: Pere Salvador
Rem: Rafael Orofino
Tecnologia: Joan Antoni Sellarès
Organització interna: Lluís Serra
Gestió de la Instal·lació: Miquel Duelo
Autoprotecció: Faustino Cuadrado
Premsa: Rosa Boladeras
Serveis mèdics: Jordi Palomer
Protocol: Roser Panisello
RTO: Virgilio Liras

2.6. OLIMPIADA CULTURAL

Durant els quatre anys entre els Jocs de Seül '88 i els Jocs de Barcelona'92 es va fer una planificació específica d'un programa cultural tal i com demanava el Comitè Internacional Olímpic. Aquest programa, a més d'incloure espectacles culturals, també havia de donar impuls a l'energia creadora de la ciutat i fomentar el diàleg entre els pobles i les cultures que participarien en els jocs. D'aquesta forma, l'Olimpiada Cultural donava una altra dimensió a la vocació dels jocs olímpics de l'era moderna, de reforçar els lligams entre la cultura i l'esport en el marc dels ideals olímpics.

Figura 85. Invitació de l'Olimpiada Cultural per assistir als actes d'obertura olímpica, a càrrec del grup Comediants

A la seva carta olímpica hi consta el seu primer principi fonamental: “L'Olimpisme és una filosofia de vida, que exalta i combina en un conjunt harmònic les qualitats del cos, la voluntat i l'esperit. A l'associar l'**esport amb la cultura i la formació**, l'Olimpisme proposa crear un estil de vida basat en l'alegria de l'esforç, el valor educatiu del bon exemple i el respecte per als principis ètics fonamentals universals.”³⁴

Es van celebrar diversos programes amb temàtiques variades i es van fer exposicions, actuacions, audicions, cercaviles, etc. L'Olimpiada estava centrada en tres projectes estrella, dos dels quals van ser un fracàs. Cal dir que, malgrat els atractius programes, no hi va haver molta audiència durant tots aquells actes i es podria parlar d'aquesta Olimpiada com un fracàs dels Jocs Olímpics del 92. De fet, Joan Solana va reconèixer en una entrevista que potser aquest “fracàs” pot ser degut a no saber crear un bon

³⁴ Cita extreta de la pàgina web de *La Barcelona olímpica*, en l'apartat de l'Olimpiada Cultural.

feeling amb la ciutat.³⁵ El que es volia aconseguir era que Banyoles fos cada un o dos anys un lloc on es pogués fer una mostra de cultures sense estat, però no ha acabat essent així.

Es va començar amb els “Colors d’Euskadi”, amb cantants com Imanol Larzabal, i es va comptar amb la presència del Conseller de Cultura del Govern Basc. Però la ciutat no va respondre, especialment els independentistes. La segona edició no es va fer. I l’altre projecte estava centrat en el món de la Dansa. Va consistir en activitats com un curs internacional de pedagogia de la Dansa liderat per la companyia de dansa cubana d’Alícia Alonso. Però la ciutat continuava sense respondre. Seguidament, venia el tercer projecte amb el títol “La Cobla i la Música.” Aquest programa va ser el que va tenir més implicació gràcies al Foment de la Sardana de Banyoles (i del de Ceret), que van ajudar a complir els objectius. Tot seguit s’adjunten alguns dels cartells d’alguns dels actes realitzats.

³⁵ Cita de Joan Solana extreta de la *Revista d'informació al soci del Club Natació Banyoles*, núm.60, juliol 2017, pp.24-26.

2.7. RESTAURACIÓ ECOLÒGICA

Com hem pogut observar més amunt en l'estudi tècnic sobre el fet olímpic, s'havia de restaurar el sistema ecològic de l'estany ja que aquest s'estava degradant cada vegada més. Per fer-ho, l'estudi proposava una sèrie d'actuacions vora l'estany que anaven a càrrec de PROSOLBA, com ara allunyar la carretera de l'estany, potenciar el valor del Passeig Luis Mariano Vidal, restaurar les pesqueres, crear parcs públics, etc.³⁶ Entre els professionals que ho van fer possible hi havia Jeroni Moner i Josep Riera. Jeroni Moner es va encarregar de tot el que estava relacionat amb l'estany com ara la pista de rem³⁷, l'entorn de l'estany i petites obres al voltant d'aquest com el carrer de la Sardana.

2.7.1. Les indicacions de l'estudi

No podem entendre del tot el per què d'aquesta necessitat de restaurar l'estany sense comentar abans l'organització de nombrosos campionats d'esquí nàutic i motonàutica, el més important dels quals va ser el Campionat del món d'Esquí Nàutic del 1971, prova esportiva que va assolir un nivell altíssim de participació, d'organització i d'expectació. Malgrat el gran èxit d'aquests dos esports, l'estany es degradava cada vegada més a causa del combustible que s'havia d'utilitzar, sobretot per la motonàutica, i van haver prohibir dur a terme aquests dos esports per així poder millorar les condicions en què es trobava l'estany. Però això no va ser suficient i es va haver de plantejar noves solucions.

Segons Pieper, el que degradava l'estany realment era els camps de purins del voltant de l'estany, ja que el sofre que contenen es diposita a les seves aigües. A més, també pensa que aquests problemes eren causa d'un col·lectiu polític oposat a l'Ajuntament en aquells moments, com ara els de la CUP; que no estaven d'acord amb la pràctica de l'esquí nàutic i la motonàutica perquè consideraven que aquests esports estaven només reservats per una minoria que tenia un cert poder econòmic.

---

³⁶ Segons Jeroni Moner en l'entrevista realitzada el 21 de juny de 2017, totes les obres que es van fer a l'entorn de l'estany van ser molt benvingudes des del punt de vista de gent dels dos bàndols enfrontats (Socialistes i Convergència) o gent que havia intervingut en defensa de l'estany des de feia molts anys, com ara Carles Abellà.

³⁷ A l'any 1969 Jeroni ja havia intervingut a la pista de rem degut als Campionats d'Europa de rem que s'havien de dur a terme però que al final no van ser possibles. La seva actuació aquell any va ser ampliar la pista perquè aquesta tingués els metres necessaris per les proves. Vint anys després, van veure que hi havia altres formes de fer funcionar la pista de rem i respectar l'estany alhora, cosa que anys abans no havien tingut en compte.

Figura 93. Imatges dels campionats de motonàutica i esquí aquàtic a l'estany de Banyoles

Al llibre *Banyoles, a l'ombra dels JJ.OO 92* hi consta un capítol escrit per Carles Abellà on explica la greu situació en què es trobava l'estany en aquells moments titulat "Protecció i restauració del sistema lacustre".³⁸ Hi descriu que, malgrat tenir un estany idoni per celebrar-hi la prova de rem i piragua per als Jocs Olímpics, el medi físic estava molt afectat a causa de les activitats humanes com el turisme i el lleure en general, l'agricultura, la ramaderia i la indústria. També la falta de consciència ecològica que es tenia en aquells moments amb abocaments incontrolats provocaven la degradació de la qualitat de l'aigua i de l'entorn de l'estany amb destrucció de la vegetació i l'empobriment de les comunitats animals que hi habiten.

Una de les solucions que plantejava, entre d'altres, era una campanya d'explicació i sensibilització ciutadana. I, de fet, va existir un projecte de conscienciació anomenat: les Jornades de l'Estany, de les quals, malgrat ser molt necessàries, solament se'n van fer dues durant l'any 1984. Eren unes trobades, que volien esdevenir periòdiques, i que tenien per objectiu donar a conèixer als ciutadans l'estat en què es trobava l'estany, obrir al públic el debat sobre les diferents visions que el fet comportava, i establir una conscienciació i responsabilitat cívica sobre la realitat i els perills en què es trobava el futur del paratge, entre d'altres. Les primeres van ser organitzades, entre d'altres, pel

³⁸ Aquesta cita es troba a consta a la segona part del llibre *Banyoles, a l'ombra dels JJ.OO 92* (pg. 97-124).

regidor de Medi Ambient, Pere Plantés, i el catedràtic de limnologia de la UdG Carles Abellà. A l'aparèixer la proposta dels Jocs Olímpics, es va considerar que aquesta podria ser l'oportunitat d'aconseguir que les activitats humanes fossin compatibles amb els recursos naturals tot programant, dissenyant i proposant una sèrie d'actuacions.

Els Jocs, tal i com diu Carles Abellà, podrien ser una aportació positiva per trencar la degradació de l'estany en possibilitar inversions i accions que d'altra manera no tindrien lloc a curt termini. Calia presentar una imatge paisatgística i ecològica exemplar, modèlica i digna, i per això s'havia d'exigir la reconstrucció del paisatge lacustre. Perquè tot això es pogués dur a terme calia que les institucions locals tinguessin prou capacitat i mitjans per a protegir, planificar, restaurar i ordenar.

2.7.2. Opinió pública respecte a l'estany i el seu paratge

Però no tothom ho veia de la mateixa manera i hi havia una part de l'opinió pública que no veia aquestes obres beneficioses per a l'estany com es pot llegir en un article amb el títol *Banyoles, un estany en perill de mort*.

“En principi, són instal·lacions grosses i es faran allà on l'estat natural de l'estany i de l'entorn encara es manté prou bé. Si no hi ha canvis, es destruirà tota la flora del lloc, plantes i arbres que qualsevol país civilitzat del món consideraria un tresor sagrat i intocable. Sobretot ara, que corren per tot arreu forts corrents d'opinió pública amb voluntat per salvar tot el que encara es pot salvar de la natura. Cal tenir en compte també que, per a les pistes de rem, s'haurà de dragar una part de l'estany i, fins i tot, caldrà engrandir-lo uns metres, amb el consegüent risc ecològic. I que, per fer un gran hotel, que ara no se sap si es farà, es va arrasar i tancar una part de la Draga, terreny al·luvial d'enorme interès ecològic i també social, ja que era un lloc d'esbarjo per a la gent de Banyoles.”³⁹

També, fullejant una revista creada per membres de la CUP de Banyoles fa uns anys titulada *Patatxap*⁴⁰, es pot trobar un article que parlava de l'estany i les obres que es volien fer al seu voltant. Va ser escrit la primavera de 1991, un any abans dels Jocs, i portava per títol: “Han aconseguit sotmetre l'estany”.

L'article era escrit amb un to humorístic i es posava a la pell de l'estany, deixant declaracions com “(...) No s'explica per què l'estan lligant amb aquestes cintes que

³⁹ L'article es va publicar l'agost de 1990 a *La Revista de Banyoles* per Xavier Domingo.

⁴⁰ Aquesta revista acostumava a criticar les actuacions de l'Ajuntament de Banyoles i impulsar diversos canvis contra aquest, entre d'altres coses l'any 1991. Van fer un “especial eleccions municipals”, era el número 4, i molts dels seus articles estan dedicats a donar la seva opinió sobre les obres que es volien fer pels Jocs.

l'estrenyen, una per circular-hi els humans a peu, l'altra en bicicleta i la tercera en cotxe", referint-se al carril bici i el passeig al voltant de l'estany.

I també, parlant de les modificacions que s'havien de fer a l'estany: "No entén tampoc per què l'han mossegat estripant-li cent-cinquanta metres de la seva pell, ni per què tiren terra sobre la nafra que encara li resta d'una mossegada anterior". I, per acabar de completar-ho, l'article l'acompanya una il·lustració curiosa.

Figura 94. Dibuix còmic de l'estany de la revista *Patatxap*

3. DURANT ELS JOCS

Un cop acabades totes aquestes obres van arribar els esperats Jocs. Va ser un procés molt llarg i, parlant amb ciutadans que ho va viure, m'han confessat que es va fer dur i no hi veien el final. Però van arribar els grans dies, carregats de noves experiències i aventures. Tothom ho va viure diferent, i m'agradaria dedicar aquest apartat a alguns d'ells. A continuació explicaré alguns aspectes relacionats amb l'esport del rem d'aquells moments i com es van preparar els remers per les grans proves, amb l'entrevista d'Andreu Canals. També hi ha adjuntats els resultats dels remers representants d'Espanya i les classificacions generals de les competicions de rem. Un altre punt que tractaré serà el dels voluntaris, que tant imprescindibles van ser, amb una altra entrevista, aquesta vegada a el voluntari Joan Josep Verdaguer, president del Consell Comarcal i oncle meu. I, finalment, intentaré explicar amb paraules, i amb l'ajuda d'un text de Joan Solana, els dies dels Jocs, cosa que se'm fa difícil imaginar-me'ls sense una punta d'enveja.

3.1. ÀMBIT ESPORTIU

3.1.1. Preparació dels remers per a les olimpíades del 92

Després de la consolidació del Centre Català de Rem Olímpic, liderat per Dick Pieper, el rem va viure una etapa plena d'èxits: victòries internacionals (medalla de plata olímpica, entre d'altres); la celebració de l'important campionat internacional *Match des Séniors* al 1985 i ara la possibilitat d'organitzar les proves de rem dels JJOO del 92.⁴¹ Però aquest esport tenia un problema: hi havia un molt bon equip de sèniors, però molt pocs remers d'edats inferiors. Calia preparar remers per formar l'elit del 92 per tal d'aconseguir que algun remer banyolí guanyés una medalla olímpica. Trobant-nos en aquesta situació l'any 1982, això volia dir que s'havia de preparar un grup de joves que ja haguessin superat l'etapa d'infantils i es trobessin a la de cadets, ja que calen de vuit a deu anys per a la formació d'un remer. En aquesta campanya s'hi va invertir una quarta part del pressupost del CNB. L'equip d'entrenadors el formaven Xavier Cros, ex-campió d'Espanya absolut i remer de pes lleuger internacional, que era l'encarregat de la preparació i coordinació de tots els remers de la Secció de Rem i particularment de la Promoció 92 (infantils, cadets i juvenils), Josep Quintanas, monitor de rem i ex-campió

---

⁴¹ Val a dir que durant aquestes dates també hi havia remers estrangers que venien a entrenar aquí per les regates europees a causa de les condicions climàtiques i també de vida, tan favorables.

d'Espanya absolut i remer internacional de pes lleuger i, per últim, Narcís Vicens, ex-campió d'Espanya sènior, que era el responsable de la secció davant la Junta Directiva del Club.

Tot aquest gran equip i l'enorme treball que es va dur a terme va ajudar a aconseguir una llista llarguíssima de títols i victòries per part de nombrosos esportistes com Josep Robert, Josep Astudillo, Salvador Martí, Xavier Boix, Xavier Prats, Andreu Canals, etc.

Figures 95 i 96. Imatges dels remers de Banyoles entrenant a l'estany

3.1.2. El COOB'92 (Comitè Organitzador de les proves de rem dels JJOO)

El COOB'92 era el consorci format per l'Ajuntament de Barcelona, la Generalitat de Catalunya, el govern central de l'Estat i el Comitè Olímpic Espanyol (COE), que tenia la finalitat d'organitzar els Jocs Olímpics de Barcelona.

Constituït el 13 de març de 1987 d'acord amb la carta olímpica, fou presidit per l'alcalde de Barcelona Pasqual Maragall i en fou conseller delegat Josep Miquel Abad. El seu màxim òrgan de govern era l'Assemblea General formada per més de cent persones representants de les quatre institucions que integraven el consorci olímpic. Estava format per persones com Armand Calvo, encarregat de la Direcció General d'Operacions, Lluís Millet, que s'ocupava de les Infraestructures, Ada Llorens, Pere Miró, de la Direcció General d'Esports, Margarida Obiols, directora de l'Olimpíada Cultural i Rosa Mª Carrasco, entre d'altres. Aquest comitè era l'encarregat de designar la Subseu Olímpica de Rem, a més d'altres, i el seu representant es va reunir nombroses vegades a Banyoles per estudiar l'opció d'aquesta ciutat com a Subseu.

No va ser fins el 30 de novembre de 1987 que el COOB'92 va decidir realitzar les proves de rem a Banyoles durant la primera setmana olímpica i fer a Castelldefels una pista d'uns 1.000 metres per les proves de piragüisme. A partir d'aquell moment Banyoles es va haver d'espavilar i va començar amb les obres que calien per acollir aquell gran esdeveniment que els venia sobre.

Però, tot i haver proclamat Banyoles subseu olímpica de rem, el Comitè Olímpic no les tenia totes amb la ciutat i Dick Pieper i Thomas Keller van pensar que podrien fer els Campionats del Món de Rem Juvenils del 91 a Banyoles, malgrat estar ja atribuïts a Oslo, presentant-los com a test pre-olímpic i així seria una bona manera de demostrar que Banyoles era el lloc ideal per celebrar les proves olímpiques de rem.

3.1.3. Els esportistes que van participar a les proves de rem

Hi van competir 45 països dels quals en 25 hi va haver participació femenina; 133 tripulacions masculines i 66 de femenines. Els remers que van participar als Jocs Olímpics de Barcelona van ser el col·lectiu més gran que mai s'havia presentat en uns Jocs Olímpics o en un Campionat del Món (fins i tot sense tenir en compte l'increment de participants degut a la divisió dels països de l'Est). Els remers que van representar Espanya a les olimpíades s'estaven entrenant a Sevilla⁴², al País Basc i a Banyoles, que eren els punts de referència espanyols de rem. El problema va succeir quan va arribar l'hora de fer els equips, ja que s'havien d'estudiar molt bé les combinacions de remers que s'havien de fer i cada zona afirmava que els seus esportistes eren els més aptes.⁴³ A més, sempre hi havia hagut tensió entre la Federació Catalana i l'Espanyola i, segons asseguren diverses persones a qui s'ha pogut entrevistar per aquest treball, els catalans gairebé mai representaven Espanya als campionats internacionals.

Però, mentre s'estudiaven les combinacions possibles, els remers van estar durant una bona temporada entrenant un munt d'hores diàries a Galícia i també participant a diverses competicions importants com el Mundial Juvenil del 91 o un *Match des Séniors* a Escòcia al mateix any. D'aquesta manera els esportistes s'anaven mentalitzant del que els esperava al cap de poc.

⁴² Tal i com va dir Dick Pieper a l'entrevista, va ser durant aquelles dates que es va crear el centre de Rem de Sevilla i també la pista de rem, amb l'ajuda d'ell i d'altres.

⁴³ De fet, Andreu Canals explica a l'entrevista realitzada el 18 de juliol de 2018 va explicar que faltaven dues setmanes per a la inauguració de les olimpíades i encara no es sabia quins serien els equips que representarien Espanya ja que van canviar tot el vuit, vuit que havia funcionat molt bé durant tot l'any i que havia estat participant a diverses competicions.

Els equips, al final, es van acabar fent ràpid i de mala manera. A causa d'això, els resultats no van ser molt espectaculars.⁴⁴

Evento	🏅	🥈	🥉
Skiff masculino	🇩🇪 Thomas Lange, 6:51.40	🇨🇪 Václav Chalupa, 6:52.93	🇵🇱 Kajetan Broniewski, 6:56.82
Por pareja masculino	🇦🇺 Australia 6:17.32	🇦🇹 Austria 6:18.42	🇪🇸 Países Bajos 6:22.82
Por pareja sin timonel masculino	🇬🇧 Reino Unido 6:27.72	🇩🇪 Alemania 6:32.68	🇸🇮 Eslovenia 6:33.43
Por pareja masculino	🇬🇧 Reino Unido 6:49.83	🇮🇹 Italia 6:50.96	🇷🇺 Rumania 6:51.58
Por cuatro sin timonel masculino	🇩🇪 Alemania 5:45.17	🇳🇴 Noruega 5:47.09	🇮🇹 Italia 5:47.33
Por cuatro sin timonel masculino	🇦🇺 Australia 5:55.04	🇺🇸 Estados Unidos 5:56.68	🇸🇮 Eslovenia 5:58.24
Por cuatro masculino	🇷🇺 Rumania 5:59.37	🇩🇪 Alemania 6:00.34	🇵🇱 Polonia 6:03.27
Por ocho masculino	🇨🇦 Canadá 5:29.53	🇩🇪 Alemania 5:29.67	🇷🇺 Rumania 5:31.00
Skiff femenino	🇷🇴 Elisabeta Lipa, ROM 7:25.54	🇧🇪 Annelies Bredael, BEL 7:26.64	🇨🇦 Silken Laumann, CAN 7:28.85
Por pareja femenino	🇩🇪 Alemania 6:49.00	🇷🇺 Rumania 6:51.47	🇨🇳 China 6:55.16
Por pareja sin timonel femenino	🇨🇦 Canadá 7:06.22	🇩🇪 Alemania 7:07.96	🇺🇸 Estados Unidos 7:08.11
Por cuatro sin timonel femenino	🇩🇪 Alemania 6:20.18	🇷🇺 Rumania 6:24.34	🇺🇸 Equipo Unificado 6:25.07
Por cuatro sin timonel femenino	🇨🇦 Canadá 6:30.85	🇺🇸 Estados Unidos 6:31.86	🇩🇪 Alemania 6:32.34
Por ocho femenino	🇨🇦 Canadá 6:02.62	🇷🇺 Rumania 6:06.26	🇩🇪 Alemania 6:07.80

Figura 97. Quadre dels resultats finals de les proves de rem. Font : Wikipèdia

Figura 98. Imatge dels vencedors del doble scull masculí: amb medalla d'or (centre), els australians Stephen M. Hawkins i Antonie Peter; amb la plata (esquerra), els austríacs Arnold Jonke i Christoph Zerbst; i amb la medalla de bronze (dreta) els holandesos Henk-Jan Zwolle i Nico Rienks

Figura 99. Imatge d'una entrega de premis de les proves olímpiques de rem

Figura 100. Imatge d'unes remeres que, a l'acabar la prova, se n'adonen que han quedat primeres

⁴⁴ Però, malgrat no obtenir molt bons resultats, Andreu Canals explica que aquestes olimpíades van ser les primeres que els espanyols i els catalans van començar a tenir bons resultats en tots els esports, aconseguint així medalles que fins aquells moments no n'hi havien hagut mai.

Any	Olimpiada	Embarcació	Lloc	Equip
1992	Barcelona	Doble Scull	6è	Miguel Angel Álvarez Villar / José Antonio Merín Hierro
1992	Barcelona	Vuit amb timoner	14 ens	Josu Mirena Andueza Zabaleta / Andreu Canals Butcher / José M ^a Claro Gómez / Horacio Allegue Lamas / Jordi Quer Fontané / Garikoitz Azkue Laso / Josep Robert Serra / Juan M ^a Altuna Muñoz / Timoner: Carles Front Barrera ⁴⁵
1992	Barcelona	Quatre Scull	10 ens	José Antonio Rodríguez Martínez / Melquiades Verduras Tascón / Bruno López Martínez / José Manuel Bermúdez García

Figura 101. Quadre dels resultats obtinguts pels representants de rem d'Espanya (en negreta hi ha els remers banyolins)

3.1.4. Entrevista amb Andreu Canals, remer olímpic (18 de juliol de 2018)

Andreu Canals, nascut el 10 de febrer del 1973, va ser un dels remers que va representar Espanya als Jocs Olímpics del 1992. Va començar a remar quan tenia uns 12 anys gràcies a la seva mare, d'origen anglès, que va ser la que li va donar la idea ja que a aquella època el rem era molt popular per terres britàniques. L'Andreu havia provat tots els esports haguts i per haver però no l'apassionaven, fins que va posar-se dins un bot i va agafar els remes; a partir d'aquell moment ja va saber que allò era el que li agradava. Va començar a remar al Club Natació Banyoles i, com que era l'any 1985, no va poder viure tota l'etapa dirigida per Pedro Abreu i l'Escola de Rem. L'estructura del Club era semblant a la que és ara.

Figura 102. Imatge d'Andreu Canals (és el quart remer començant per davant)

A l'estar en plena edat escolar, l'Andreu va intentar compaginar els estudis i el rem com podia, però no va ser fins que va començar a estudiar al Collell que es va establir una mena de conveni entre aquest centre educatiu i el Club.

⁴⁵ Un fet curiós és que Carlos Front va ser un timoner inusual. Es va convertir en l'esportista més jove de la història dels Jocs. Tenia 11 anys i 250 dies, i els altres competidors li demanaven de fer-se fotos amb ell.

Durant aquella època, juntament amb altres remers que també estudiaven al Collell, començava a ser cridat per alguns seleccionadors i s'iniciava en competicions d'alt nivell com el Campionat Mundial Juvenil del 91, celebrat a Banyoles.

El conveni mencionat anteriorment consistia en donar facilitats als alumnes que remaven per al Club Natació. Per exemple: convalidació d'alguna assignatura, flexibilitat en dates d'exàmens, horaris adaptats als seus entrenaments, etc.; però també eren imprescindibles uns bons resultats acadèmics per continuar en aquest programa. Tal i com em va explicar ell mateix, van començar uns deu remers però al cap de poc en van fer fora a dos a causa dels mals resultats acadèmics.

Figura 103. Andreu Canals a una competició a Sevilla el 1993 (és el segon del bot)

Quan Banyoles va ser proclamada subseu olímpica a Andreu Canals no se li va ni passar pel cap que hi acabaria participant. De fet, segons explica, no va ser fins el Campionat Mundial Juvenil del 91 que va aparèixer la possibilitat d'anar-hi.⁴⁶ Després d'aquesta competició, com a conseqüència dels bons resultats obtinguts, van començar a fer-los proves per anar seleccionant els candidats a les proves olímpiques alhora que participaven en diversos campionats com ara un *Match des Séniors* celebrat a Escòcia al 1992 o una regata internacional a Lucerna. A part de totes aquestes competicions, van estar durant un bon temps concentrats a Galícia entrenant molt dur per al gran moment olímpic.

---

⁴⁶ La mitjana d'edat dels remers que participaven a les olimpíades era al voltant d'uns 30-32 anys. Andreu Canals tenia només 18 anys en aquells moments i no es pensava que acabaria representat Espanya, ja que era dels més joves.

Figura 104. Andreu Canals en un campionat europeu a Glasgow el 1992 (és el de l'esquerra de dalt)

Figura 105. Andreu Canals a Sevilla el 1997

El vuit amb timoner que va acabar representant Espanya el formaven tres bascos, tres catalans, un andalús i dos gallecs, entrenats per Eugenio Fernández, basc. En preguntar a l'Andreu si pensava que els havien preparat bé, ell va contestar: "Jo en aquells moments volia pensar que sí, volia creure en el que feia. Jo confiava en l'entrenador, quan molta gent en dubtava a causa dels seus mètodes que eren molt rupestres, però ell m'havia demostrat que havíem obtingut molt bons resultats al Mundial Juvenil i això era el que volia creure. Però ara, mirat amb perspectiva, veig que faltava molt."⁴⁷

També en preguntar-li com va viure aquells dies dels Jocs va confessar: "Aquells dies van ser dels millors de la meua vida, perquè es feien a casa, per la petita fama de sortir als diaris, perquè et trobaven pel carrer i et preguntaven, etc. A part de la il·lusió que tothom tenia per les olimpíades, ser-ne un dels protagonistes va ser molt bonic." També va tenir l'oportunitat de conèixer remers que, per a ell i segur que per a molts altres remers, eren els seus gran ídols; a més de fer amics de diferents llocs del món.

---

⁴⁷ Aquell bot el formaven els remers més joves i, al preguntar-li si pensava obtenir bons resultats a les proves olímpiques va contestar que el seu objectiu era participar i quedar el millor possible, i eren com les "joves promeses" d'aquells moments i les seves olimpíades havien de ser les d'Atlanta, de Sydney o d'Atenes.

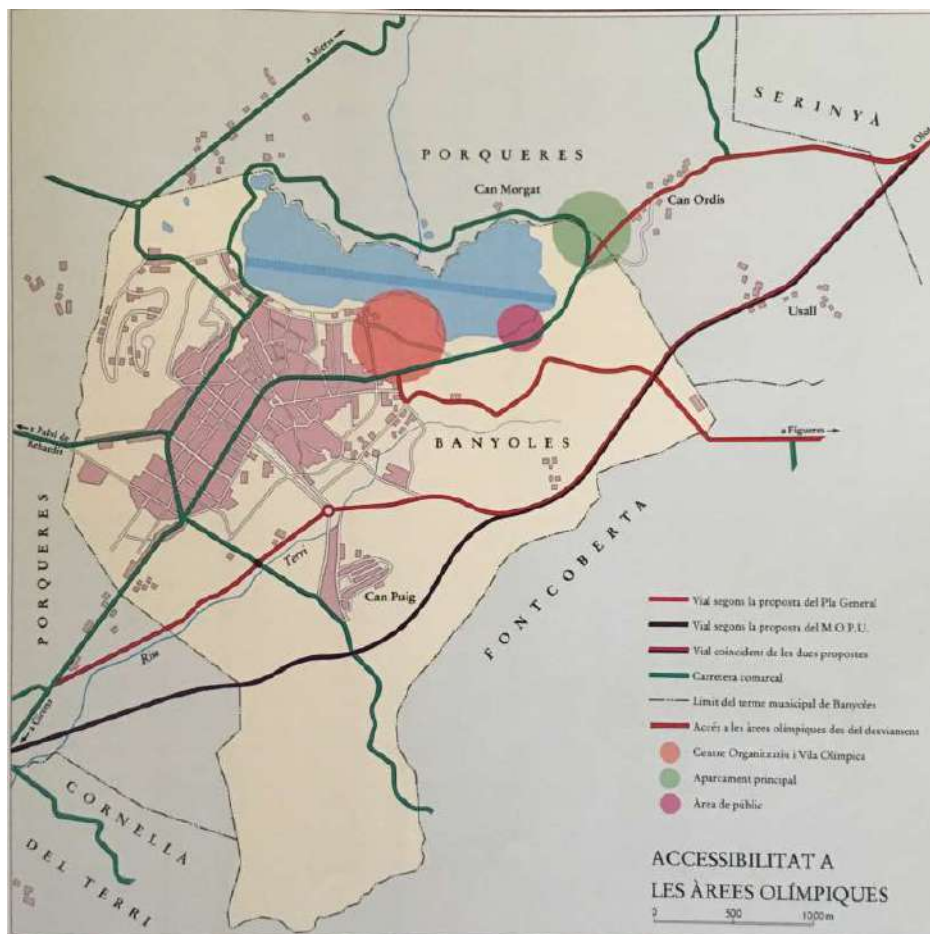

Figures 106 i 107. Imatges d'Andreu Canals a la inauguració de les Olimpíades de Barcelona del 92

Després d'aquells intensos dies, Andreu Canals va continuar remant durant un any més, però després ho va deixar uns dos anys perquè volia prioritzar els estudis, ja que des de la preparació per les grans proves havia hagut de deixar de banda les obligacions acadèmiques. Després d'aquesta aturada, hi va tornar quatre anys més, però ho va tornar a deixar per circumstàncies personals. Malgrat haver-ho deixat, va voler seguir vinculat a aquest esport i, durant tres anys va exercir d'entrenador a l'equip de rem de la universitat on estudiava. De fet, encara no es resigna a oblidar del tot aquest esport i dues vegades l'any intenta anar a remar com sigui.

Preguntant-li si pensava que Banyoles havia guanyat molt amb el rem, va contestar: "Banyoles, sense els Jocs o el rem i l'esport en general, seria un poble enmig de Catalunya, molt bonic, però només un poble. El que m'atrau de Banyoles és aquest aspecte internacional que té gràcies al rem, i també per les olimpíades."

A continuació es poden observar dos mapes de Banyoles. Al primer mapa hi ha marcades les diverses àrees olímpiques i la seva accessibilitat. El segon mapa, és una ortofoto on s'hi pot observar els diferents llocs de Banyoles que van patir una transformació a causa dels Jocs.

Figura 108. Mapa on es mostra l'accessibilitat a les àrees olímpiques de Banyoles durant els Jocs

Figura 109. Ortofoto de tots els canvis que va patir la ciutat per als Jocs

3.2. ELS DIES DELS JOCS

Les obres que s'han mencionat anteriorment ja estaven enllestides per acollir el gran esdeveniment i la població ja començava a notar el que, al cap de poc, arribaria a la seva ciutat. Per escalfar motors, el 14 de juny va arribar la torxa olímpica, el primer gran acte olímpic que es va viure, i la il·lusió hi era molt present. La flama va recórrer els carrers de Banyoles, passant per diverses mans dels esportistes i organitzadors, entre ells, Dick Pieper.⁴⁸

Figures 110 i 111. Imatges del dia de l'arribada de la flama olímpica a Banyoles

La flama olímpica, provinent de Grècia, havia arribat un dia abans al port d'Empúries, lloc on els grecs havien desembarcat feia més de dos mil anys. Va haver de passar per 652 localitats, 39 d'elles eren terres catalanes, i es va aturar en 60 municipis. En total va recórrer més de 6.000km i el seu destí final va ser l'Estadi Olímpic de Montjuïc. L'acte que va tenir lloc a l'Escala va ser presenciat en directe per més de 70.000 espectadors, transformant aquest municipi urbanísticament i turísticament, especialment la zona del port i la platja.⁴⁹

⁴⁸ Pieper va portar l'entorxa durant el recorregut del Club Natació Banyoles fins al passeig Mossèn Constans. Un cop allà, va cedir-la al remer Pep Pujol.

⁴⁹ Un fet curiós que explica el *Diari de Girona* en un article titulat *25 anys de la flama olímpica a Empúries* és que durant la jornada es van acabar les existències de la majoria de bars i establiments; així ens podem fer a la idea de l'enorme transcendència que va tenir l'arribada de la flama olímpica per aquell poble petit de costa, gairebé desconegut fins aleshores.

Figura 112. Imatge de la noia que va "portar la flama olímpica de Grècia" a l'Escala

Figura 113. Imatge del dia de l'arribada de la flama olímpica a l'Escala

Figura 114. Imatge de l'últim relleu de la flama olímpica a Barcelona

A l'Escala vaig trobar-me amb una escultura d'una mida molt considerable a l'entrada del poble, vora el mar. Aquesta obra, titulada *Lampadòfor*, tenia forma de la flama olímpica, amb un missatge a sota referent a les olimpíades. *Lampadòfor*, va ser creat per l'escultora Rosa Serra el 1992 per commemorar aquest fet i per no oblidar-lo mai.

Figura 115, 116 i 117. Imatges de l'escultura *Lampadòfor de l'Escala*

Però hi ha un element que crida l'atenció, tenint en compte el context en què ens situem, uns Jocs Olímpics: és l'excessiva presència de la Guàrdia Civil⁵⁰. El desplegament d'efectius i vehicles que van fer el dia de l'arribada de la flama olímpica a Banyoles va ser contestat amb banderes catalanes als balcons i finestres de la ciutat, i amb pancartes de "Freedom for Catalonia".⁵¹ Aquesta seguretat excessiva va ser la conseqüència de les situacions de violència que s'havien produït alguns dies abans dels Jocs, com per exemple els dos atemptats duts a terme per Terra Lliure a l'Oficina Olímpica a Banyoles el 29 de juny de 1992 (dos guàrdies civils van resultar ferits) i les detencions efectuades sota l'ordre del jutge Baltasar Garzón. Però els guàrdies també hi eren per protegir alguns personatges importants, com Joan Solana. L'alcalde va rebre xiulades i comentaris gens apropiats en el seu discurs d'Inauguració dels Jocs per part d'aquells que estaven en contra la celebració de l'esdeveniment.

Figures 118 i 119. Imatges del desplegament de la guàrdia civil a Banyoles durant els Jocs

⁵⁰ Parlant amb Pere Palmada, integrant de la CUP de Banyoles, em va explicar que, per mostrar el seu desacord respecte aquesta agosarada presència de la Guàrdia Civil, van fer adhesius amb missatges com: "Que se'n vagin!" o "Continuem dient no".

⁵¹ Es va penjar una pancarta enorme a Casellas Davall, en el terme de Serinyà, amb la frase "Freedom for Catalonia" perquè així es poguessin donar a conèixer les reivindicacions independentistes d'una part dels catalans. Per tal d'acordar on es situaria, Joan Solana i els independentistes van trobar-se i van decidir-ho plegats, fent d'aquesta acció un símbol de respecte mutu entre l'alcalde de Banyoles i els "rebels" catalanistes.

Aquestes detencions a independentistes fetes entre el 29 de juny i el 14 de juliol del mateix any, es coneixien amb el nom de l' "Operación Garzón". L'operació va consistir bàsicament en la detenció d'independentistes catalans, tres d'ells banyolins. Les actuacions van despertar en el poble català un sentiment d'injustícia i protesta, que es va plasmar en diverses manifestacions com per exemple la que hi va haver a Banyoles el 13 de juliol, un cop ja començaven a arribar els primers remers olímpics.

Després d'aquests inesperats fets, però, van començar a la ciutat els esperadíssims jocs. Penso que Joan Solana els sabrà descriure millor que jo.

«I van arribar els dies dels jocs

Arriba la flama. La il·lusió dels portadors. Tanquetes. Guàrdies Civils. Seguretat estricta, excessiva. Aplaudiments dels ciutadans als atletes. La Plaça Major plena de gom a gom. Escridassada d'uns manifestants independentistes als oradors. Ovació al final de l'acte.

Acollida dels esportistes. Entrenaments. Descans a una Vila Olímpica que està a dues passes del camp de competicions.

1410 voluntaris sempre a punt. Professionals de la medicina, de la informàtica, del periodisme, de la conducció demostren la seva vàlua. La resta, practiquen el que han après en els cursos que han rebut. Una organització precisa.

Competicions. Concentració. Escalfament. Tensió. Sortida. Estratègies. Tàctiques. Els cossos al límit. Victòries reals. Victòries morals. Derrotes. Jutges amb aparells llavors sofisticats, ara tecnològicament prehistòrics, fixant la centèsima de segon.

El públic davant d'un paisatge absorbent, esplèndid. El públic aguantant el sol despietat.

El públic llançant crits d'ànim als seus equips.

Les cerimònies parsimonioses. Autoritats. Guanyadors. Or. Plata. Bronze. Himne. Bandera.

L'últim dia. L'última competició. Fi.

Banyoles ha obert la finestra televisiva al món durant set dies de finals de juliol i començament d'agost de 1992. Una exhibició de la natura i del treball responsable de milers de persones que se sentien protagonistes d'instantos fecunds per a la vida i per a la memòria.»

Joan Solana

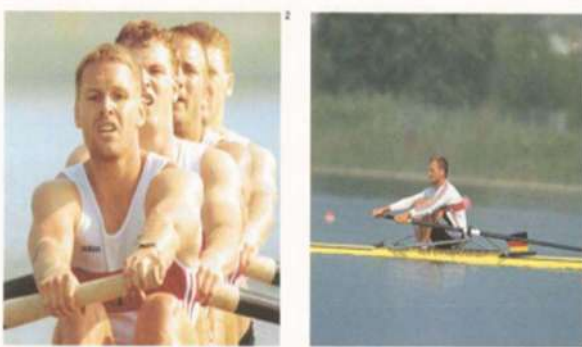

Figura 120. Imatge del dia de la presentació al C.N.B de tots els remers

Figura 121. Imatge prop de l'àrea d'arribada, on hi havia col·locada una pantalla gran que retransmetia totes les regates

Figura 122. Imatges d'alguns remers participants

Llegint aquest text de Joan Solana només em ve una cosa al cap: ganes d'haver-ho viscut. Tinc enveja de la població de Banyoles d'aquell moment, que va poder viure aquest esperat i gran esdeveniment. M'hagués encantat veure tots els detalls que ell comenta en aquest fragment, que per un ciutadà de Banyoles són tan extraordinaris: la flama, esportistes internacionals, autoritats, càmeres, lliurament de premis, tensió, veure com la teva ciutat apareix a la televisió i com tothom n'està pendent i orgullós.

Figura 123. Imatge del passeig de l'estany amb molts espectadors mirant la competició

Figura 125. Imatge dels carrers de la Vila Olímpica amb banderoles dels Jocs

Figura 124. Imatge del camp de regates

Els esperadíssims Jocs Olímpics van arribar i la ciutat ja estava equipada per acollir-los. S'havia treballat molt perquè es pogués tenir la pista i els seus complements a punt, la Vila Olímpica construïda i plena fins a dalt de participants de diferents parts del món, l'entorn de l'estany arreglat i preparat per ser admirat pels espectadors, i més modificacions les quals, gairebé totes, han estat explicades al llarg d'aquest treball. També hi va haver 1.233 voluntaris amb ganes que tot el que s'havia organitzat funcionés, només 250 eren banyolins; els altres es van haver de buscar fora del municipi a causa de la falta de participació per part dels ciutadans de Banyoles.

Figures 126 i 127. Imatges de l'ambient de la Vila Olímpica durant els dies dels Jocs

Però, malgrat aquest “fracàs”, l’ambient que es respirava a la ciutat era de cooperació, optimisme i entusiasme per part de tots. La ciutat no era la mateixa, estava irreconeixible i, parlant amb persones que van tenir l’oportunitat de viure-ho, em comenten que brillava com mai ha fet. Mirant les fotos, de fet, jo tampoc la reconec.

Un aspecte curiós que vaig trobar cercant per la *Memòria Oficial dels Jocs Olímpics de Barcelona del 92* va ser una taula en què hi consten les cadenes per les quals s’hi van retransmetre les competicions que es van realitzar a les diferents subseus, l’Estany de Banyoles és el segon començant per baix. La funció principal de RT0'92 consistia a produir i distribuir el senyal internacional dels Jocs de Barcelona'92, que per primera vegada en la història preveia cobrir en directe tots els esports del programa oficial de la competició (amb l'excepció, només, d'algunes proves preliminars).

Seus de competició	RT0'92	Altres cadenes
AR Camp de Tir amb Arc	FR3 (França)	ARD-Radio (Alemanya), NBC (EUA)
AT Estadi Olímpic	YLE (Finlàndia)	BBC-N (Gran Bretanya), Televisa (Mèxic), Channel 7 (Austràlia), ARD-TV (Alemanya), CTV (Canadà), BCUJP (Pool del Japó), NHK-HDN (Japó), NBC (EUA), R M G N (Montecarlo), TF1 (França), TVE, A2 (França), Canal Plus (França), B1250-HDTV
AT Circuit Olímpic de Marató	Pool UER	BCUJP (Pool del Japó), NBC (EUA)
AT Circuit de Manxa	Pool UER	
BA Estadi de Basquetbol de l'Hospitalet	NBC (EUA)	NHK-HDTV (Japó), NBC (EUA)
BA Estadi de Basquetbol de Viladecans	ICRTV (Cuba)	NBC (EUA)
BB Palau d'Esports de Badalona	TV3	NHK-HDN (Japó), NBC (EUA), TVE, B1250-HDTV
BM Pavelló de la Mar Bella	DR (Dinamarca)	NBC (EUA)
BO Pavelló Club Joventut Badalona	NBC (EUA)	A R D N (Alemanya), NHK-HDN (Japó), NBC (EUA)
CA Parc del Segre de la Seu d'Urgell	FR3 (França)	NBC (EUA), B1250-HDTV
CA Canal Olímpic de Castelletdeles	TV1	NBC (EUA)
CY Velòdrom	TV1	ARD-N (Alemanya), NBC (EUA)
CY Circuit de Ciclisme de l'A-17	Pool UER	ARD-N (Alemanya), NBC (EUA)
CY Circuit de Ciclisme de Sant Sadurn	Pool UER	ARD-Radio (Alemanya), NBC (compound start-finish i compound Clava-Albarrà)
EQ Real Club de Polo	BBC (Gran Bretanya)	ARD-TV (Alemanya), NBC (EUA), B1250-HDTV
EQ Centre d'Hípica del Montanyà	N E	BBGTV (Gran Bretanya), NBC (EUA)
FB Estadi de la Nova Creu Alta de Sabadell	TV3	
FB Estadi del FC Barcelona	TV3	Televisa (Mèxic), NHK-HDTV (Japó), TVE, B1250-HDTV
FB Estadi del RCD Espanyol	TV3	NBC (EUA)
FB Estadi Luis Casanova de València	TV1	TV1
FB Estadio La Romareda de Zaragoza	N E	
FE Palau de la Metal·lúrgia	RAI (Itàlia)	B1250-HDTV
GY Palau Sant Jordi	ARD/DFP (Alemanya)	NHK-HDN (Japó), NBC (EUA), N E, B1250-HDTV
GY Palau d'Esports de Barcelona	N E	NBC (EUA), TV1
HB Palau d'Esports de Granollers	NRK (Noruega)	NBC (EUA), N E
HB Palau Sant Jordi	NRK (Noruega)	NHK-HDN (Japó), NBC (EUA), TVE, B1250-HDTV
HO Estadi d'Hocquei de Terrassa	RTP (Portugal)	BBC-N (Gran Bretanya), NBC (EUA)
JU Palau Blaugrana	TV1	BBC-TV (Gran Bretanya), NHK-HDTV (Japó), NBC (EUA), B1250-HDTV
MP Circuit de Manxa	Pool UER	
PO Estany de Banyoles	N E	BBC-N (Gran Bretanya), NBC (EUA)
SH Camp de Tir Olímpic de Mollet	ARD/SWF (Alemanya)	ARD-Radio (Alemanya), NBC (EUA)

Figura 128. Quadre en què hi apareixen les cadenes que retransmetien les diverses competicions dels Jocs (emmarcat hi apareix l’Estany de Banyoles)

També vaig trobar a la *Memòria Oficial dels Jocs* un espai en què parlava dels mitjans de transport disponibles a través dels quals els esportistes es podien desplaçar a partir de Banyoles. Hi deia que tant a l'arribada com a la sortida hi va haver un servei de transport des dels aeroports de Barcelona i Girona fins a la Vila Olímpica de Banyoles i també un servei d'autobús enllaçava la Vila amb l'àrea d'arribada.

Podem veure així com tot estava connectat i ben organitzat per tal d'estar al servei dels esportistes i els seus acompanyants.

I, parlant de serveis, també hi havia una policlínica, amb un grup de professionals disposats a ajudar els esportistes i realitzar-los les proves necessàries per la competició, que anava a càrrec del professional mèdic Jordi Palomer. Durant els set dies van realitzar 503 visites, totes per patologies lleus, segons les dades del cardiòleg Rafael Masià. Un 10 per cent de les visites es van fer a atletes, i la resta corresponia al personal olímpic. Cal dir que no hi va haver cap problema greu entre els esportistes que participaven a les proves.

3 Assistències a policlíniques		
	Assistències	Prescripcions farmacèutiques
Barcelona	4933	4410
Banyoles	505	304
La Seu d'Urgell	1	
Total	5439	4714

Figura 129. Quadre on consten, d'entre altres coses, les assistències policlíniques que es van fer a Banyoles

Figura 130. Imatges de la policlínica de Banyoles

3.3. ELS VOLUNTARIS

Darrere el focus de llum sempre hi ha d'haver algú perquè el que hi ha davant pugui brillar. 1.233 voluntaris de totes les edats i d'arreu de Catalunya van unir les seves ganes i força perquè tot sortís rodat.⁵² Algun d'ells fins i tot va tenir l'oportunitat de fer córrer la flama olímpica per tota la ciutat.

⁵² Malgrat el gran èxit de voluntaris, cal dir que només uns 250 eren banyolins, la resta eren de municipis de Catalunya. Aquest fet, segons el meu oncle, va ser degut al fet que va coincidir amb una campanya que van orquestrar alguns partits polítics independentistes proclamant que era una invasió dels espanyols cap aquí, una imposició del Govern Espanyol. Aquesta campanya va fer que molta gent partidària d'aquestes idees independentistes fos contrària als Jocs.

Figura 131. Imatge d'un voluntari portant la flama olímpica pels carrers de Banyoles

Quan Joan Josep Verdaguer, el meu oncle, tenia 18 anys, va ser un dels 1.233 voluntaris. Parlant-ne amb ell, va explicar el que va sentir, com els van preparar i, sobretot, quin record en tenia, entre d'altres coses. Al saber que la seva ciutat seria Subseu d'uns Jocs Olímpics va estar molt content; però també li va venir al cap els grans canvis que s'haurien de fer a la ciutat perquè aquesta estigués preparada i que aquella seria una molt bona manera de posar al dia Banyoles.

Va decidir fer-se voluntari perquè va pensar que era una oportunitat única de viure des de dins uns Jocs Olímpics, viure l'ambient i contribuir a deixar Banyoles molt bé a nivell internacional. Però no ho va fer sol, es van engrescar dos amics més, i tots tres van fer d'assistents olímpics de diferents equips com ara de Rússia, Turquia i, ell, de Suècia. La seva feina consistia en estar a la disposició dels equips assignats.

Per exemple, si l'equip de Suècia tenia algun problema o dubte, com horaris de menjador, ho preguntaven a ell i llavors s'havia d'espavilar a solucionar-ho. Però per poder saber les normes de protocol i anar ben preparats, els voluntaris van fer una sèrie de cursos l'any abans dels Jocs, d'idiomes sobretot, i van haver de passar una prova d'anglès. Cal pensar que hi havia molts tipus de voluntaris, com el "runner" (era qui havia de portar els resultats de la zona d'arribada dels remers fins al Club), el de la porta d'accessos, el del guarda-roba, els d'acompanyament (que eren els que tenien més nivell d'anglès), etc.

Figura 132. Imatge d'en Cobi (mascota olímpica) de voluntari

Els cursos de formació consistien en xerrades de comportament, situacions; i, un cop els voluntaris ja sabien el que havien de fer a nivell general, els oferien cursos més concrets de la seva tasca. Al meu oncle, per exemple, li van oferir cursos de rus, anglès, francès, etc.

Al preguntar-li per com va viure aquells dies va contestar: "Malgrat haver de compaginar la meua feina habitual amb el fet de ser voluntari, me n'emporto un molt bon record, estava molt content. Entrar dins la Vila Olímpica, estar amb gent de tot el món, veure com eren, com reaccionaven, etc. Ho tornaria a fer." També va explicar alguna anècdota curiosa de l'equip que acompanyava: "Personalment el meu equip, Suècia, el formaven un noi i una noia, els van eliminar a la primera prova, i després només preguntaven com anar a Empuriabrava i a Lloret de Mar. A la Vila Olímpica s'hi van estar molt poc, perquè a la que podien, marxaven i se n'anaven de festa."

Al final, sobre si pensava que el voluntariat s'havia consolidat durant els Jocs i si va influir en les altres competicions que es van fer posteriorment va contestar: "El voluntariat dels Jocs, en certa manera, va influir en les competicions posteriors. És molt necessari que hi hagi un voluntariat esportiu, cultural, festiu, etc. Hi crec. Amb professionals no pots arribar a cobrir totes aquestes coses. Sense la presència de voluntaris amb ganes, les celebracions serien molt difícils de programar."

De fet, el 26 de juliol de 2017, quan va fer 25 anys dels Jocs es va plantar una placa d'homenatge a totes aquestes persones que van fer de voluntaris. Aquesta placa està situada al passeig central del parc de la Draga, que a partir d'ara es batejarà amb el nom de passeig dels Jocs Olímpics (Banyoles 1992).

4. DESPRÉS DELS JOCS

En aquest últim bloc es tractarà l'aspecte del després d'aquells Jocs, del que en va quedar i que encara roman a la ciutat de Banyoles.

Diuen que després d'un gran rebombori ve la calma, acompanyada d'un enorme silenci. Jo no ho vaig poder viure, i no sé com de gran va ser-ne aquell silenci; però el que sí sé és que la calma va inundar tota la ciutat, així com també ho va fer una gran petjada: la petjada dels Jocs Olímpics del 1992. No puc imaginar-me com es devien sentir aquelles persones que van treballar molt dur perquè tot allò pogués ser possible i veure com, un cop tot desparat, tots els esportistes retornaven als seus respectius països, tots els espectadors, entrenadors, atletes, etc. tancaven les portes de la Vila Olímpica, deixant-la buida; igual que els carrers, l'estany, el Club Natació i moltes de les altres instal·lacions que es van reformar per acollir aquell gran esdeveniment.⁵³ Però del que sí que puc estar segura és del gran record que se'n va emportar tota aquella gent que va ser-hi, tant els locals com els estrangers. Poso la mà al foc que moltes d'aquelles persones han tornat en algun moment a Banyoles. Parlant amb Dick Pieper, Andreu Canals, Joan Solana, etc. m'han confessat que molta gent ha proclamat que com van estar a Banyoles durant els Jocs, no ho han estat en cap competició més; de fet, tampoc m'estranya.⁵⁴

4.1. L'ABANS I EL DESPRÉS DELS PROJECTES

En aquest apartat es mostrarà amb fotografies l'abans i després de les obres olímpiques. La majoria de les imatges actuals són pròpies, basant-me en les fotografies que en el seu moment va fer Pere Duran, abans i durant els jocs. S'ha intentat que fossin el més exactes possible per tal que es puguin apreciar millor els canvis, però en alguns casos aquesta precisió no ha estat fàcil a causa de les poques referències que quedaven en les imatges antigues respecte a la situació actual.

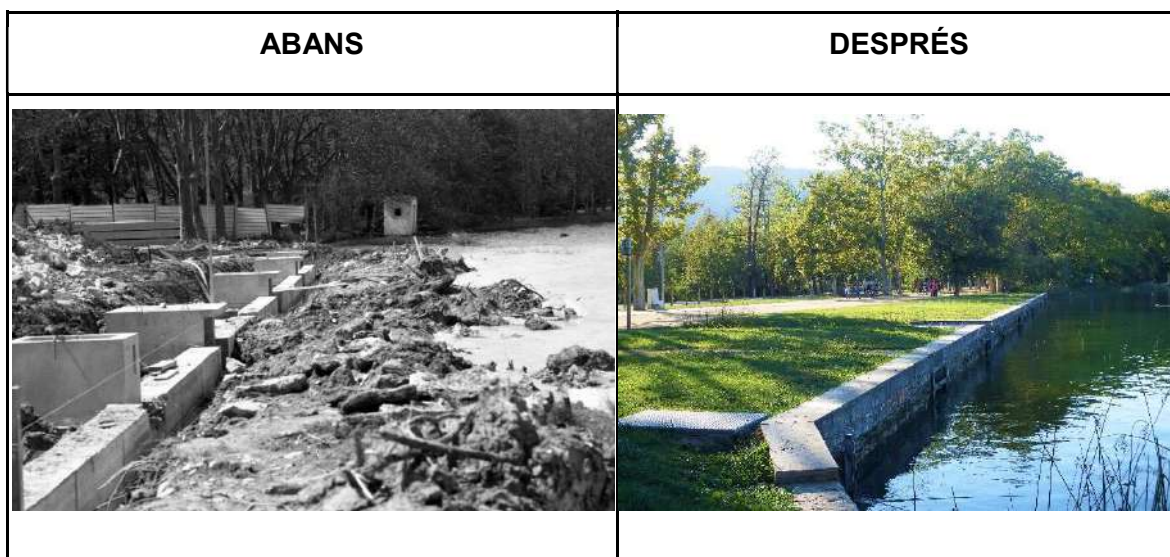
---

⁵³ Cal dir que la calma va durar relativament poc, ja que al cap d'uns quants dies es van celebrar les Festes d'Agost, les celebracions més populars i amb més gresca de la ciutat.

⁵⁴ Segons va explicar Andreu Canals a l'entrevista, les olimpíades del 92 són considerades les millors olimpíades de la història. En canvi en les d'Atlanta del 1996, l'organització era pèssima, tal i com li van comentar els seus companys remers que hi van anar.

4.1.1. El camp de regates

Aquell camp de regates arreglat a mitges per poder-hi fer competicions de rem i piragüisme, ara es pot dir que va ser un dels protagonistes d'unes olimpíades. També cal dir que la restauració ecològica va permetre que un estany en perill greu de contaminació s'hagi convertit en un estany amb uns índexs de qualitat d'aigua bons. La zona de sortida i arribada són ideals, recordem que es va allunyar la carretera per l'adaptació de l'àrea d'arribada; i compleix les mesures i requisits necessaris per a fer-hi competicions. A diferència de les triatlons, els esdeveniments relacionats amb el rem no han augmentat gaire, malgrat haver-hi al Club un gran equip remer.⁵⁵ Tal i com comenta Dick Pieper, no és que el rem hagi perdut força, sinó que hi ha hagut altres esports que han anat guanyant pes i s'han situat al nivell d'aquest, com són el piragüisme, la natació, la triatló i l'atletisme, etc.

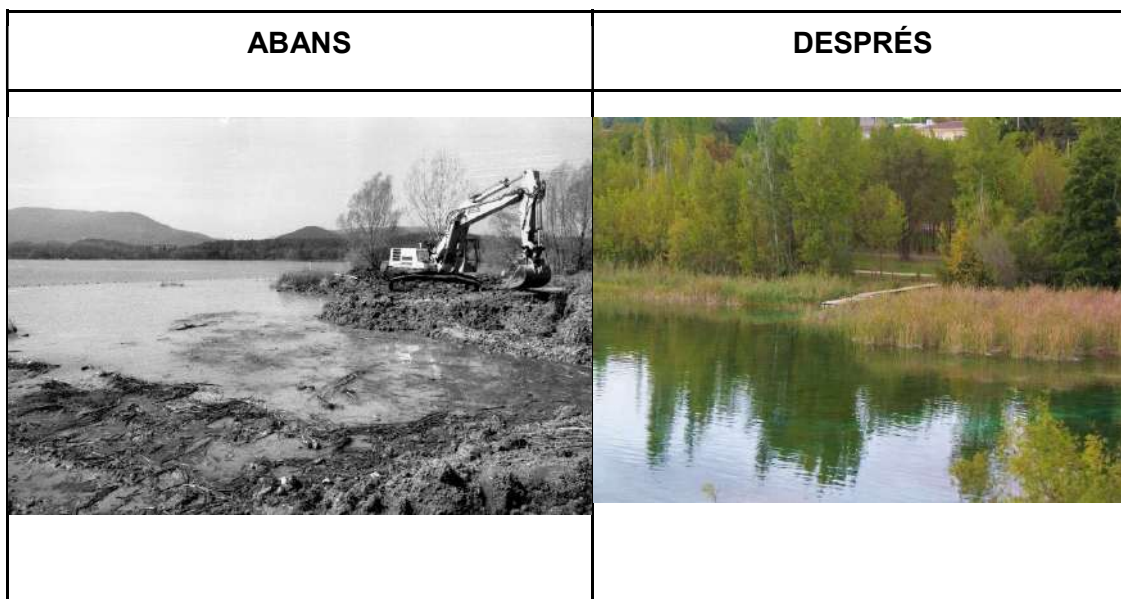

Figura 134. Imatge de l'àrea de sortida en construcció

Figura 135. Imatge de l'àrea de sortida després dels Jocs

⁵⁵ Cal mencionar que, un cop acabades les Olimpíades va continuar havent-hi campionats: com els d'Espanya de Rem, Piragüisme i Salvament i Socorrisme del 1996. Sense oblidar-nos del Campionat del Món Juvenil i Sènior de Rem a l'estiu del 2004, així com, al 2007, el Campionat Universitari de Rem; i la *Coupe de la Jeunesse* de rem el 2011. I també les famoses travessies, que tenen lloc al mes de setembre. Des de l'any 1944 apleguen a més de 2.000 participants, fent-la una de les més concorregudes de l'Estat i d'Europa.

Figura 136. Imatge de l'àrea d'arribada en construcció

Figura 137. Imatge de l'àrea d'arribada després dels Jocs

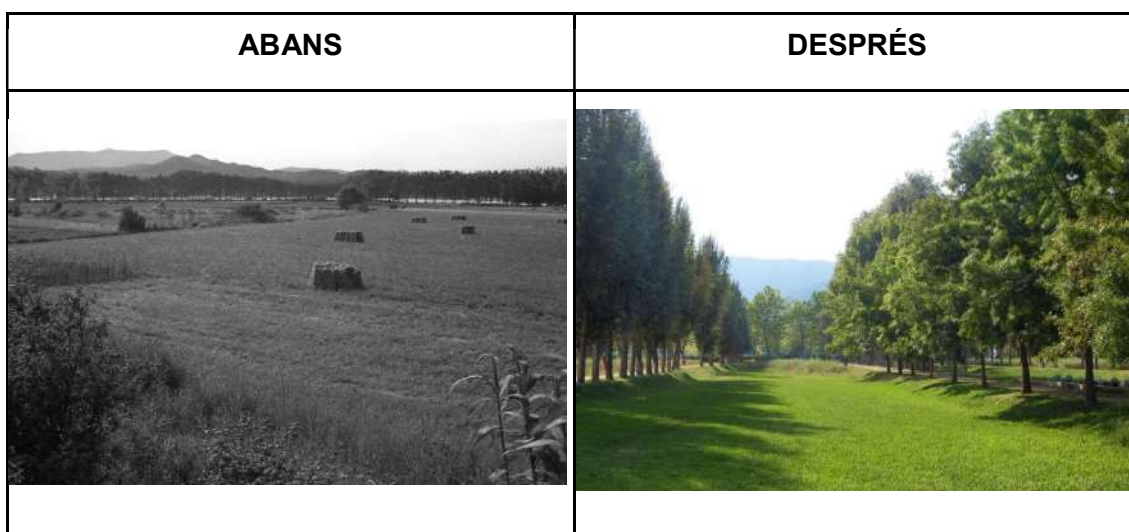
Figura 138. Imatge de l'estany després dels Jocs

Figura 139. Imatge de l'actual torre d'arribada (feta el 2004) i les grades ecològiques (fetes al moment dels Jocs)

4.1.2. La Draga i el Parc

Aquella sèrie de conreus desordenats i sense cap gràcia es van convertir en un dels llocs idíl·lics de la ciutat de Banyoles. Cal pensar que és un paisatge de més de 100.000m², que no correspon per extensió ni amb la superfície del terme municipal de Banyoles ni amb la població, per tant no s'haurien tingut mai si no hagués sigut pels Jocs. Aquesta zona, plena de natura i amb zones de pícnic, és un lloc de trobada i de passeig per a molta gent, tant forana com autòctona. És un privilegi poder comptar amb una extensió de natura tan gran al costat de la ciutat, ja que a vegades és necessari sortir del nucli urbà i desconnectar.

Figura 140. Imatge de l'àrea de la Draga abans dels Jocs

Figura 141. Imatge de l'àrea de la Draga després dels Jocs

Figura 142. Imatge de l'àrea de la Draga després dels Jocs

Figura 143. Imatge del passeig de l'àrea de la Draga després dels Jocs

A més, a la zona del Parc, hi ha un conjunt de gronxadors i tobogans (un té la forma d'un drac) on els més petits, i els no tant, poden jugar-hi, alhora que estan en contacte amb la natura. I també, en una altra àrea hi ha diversos aparells ideals per fer exercici físic, fent d'aquest parc un parc de salut, a més d'oci. A més, aquesta àrea de natura no està sola, sinó que té una important joia arqueològica: el Parc Neolític.⁵⁶

Figura 144. Imatge del tobogan en forma de drac

Figura 145. Imatge de l'àrea de pícnic de la Draga

4.1.3. El Pavelló poliesportiu de La Draga

Aquesta magnífica obra d'Esteve Bonell encara ara llueix radiant i moderna. De fet, gràcies als Jocs el primer pavelló de què va gaudir Banyoles va tenir uns estàndards de més qualitat i superfície del que li correspondria en aquest tipus de ciutat, tal i com va comentar Joan Solana. També cal dir que en aquell moment va suposar un gran canvi ja que molts esports que fins aquell temps es practicaven (bàsquet, handbol, futbol sala, etc.), es van poder dur a terme a partir de llavors en unes condicions molt més còmodes, tant per als propis jugadors com per als espectadors que, a partir d'aquell moment, deixaven de dependre de la meteorologia.⁵⁷

⁵⁶ Aquest parc és un jaciment arqueològic, considerat un dels més antics assentaments d'agricultors i ramaders del nord-est peninsular. Va ser descobert l'any 1990 i des de llavors s'ha seguit excavant de manera continuada, alhora que ha anat rebent visites d'escoles, instituts o turistes.

⁵⁷ A més, aquest edifici també va ser el centre de emmagatzematge i taller de rem del Centre Català de Rem Olímpic, fundat per Dick Pieper.

ABANS	DESPRÉS
	

Figura 146. Imatge de de la zona on s'havia d'ubicar el pavelló poliesportiu

Figura 147. Imatge del pavelló poliesportiu després dels Jocs

Vint-i-cinc anys més tard, aquest complex esportiu acull competicions d'esports molt diversos com ara handbol, bàsquet, futbol sala, hoquei amb patins, patinatge artístic i arts marcial. I no cal oblidar-se de les Fires de Mostres durant les festes de Sant Martíà, "Firarebaixa" i festivals de dansa, entre d'altres, fent d'aquest lloc un espai polivalent, a més a més d'esportiu.

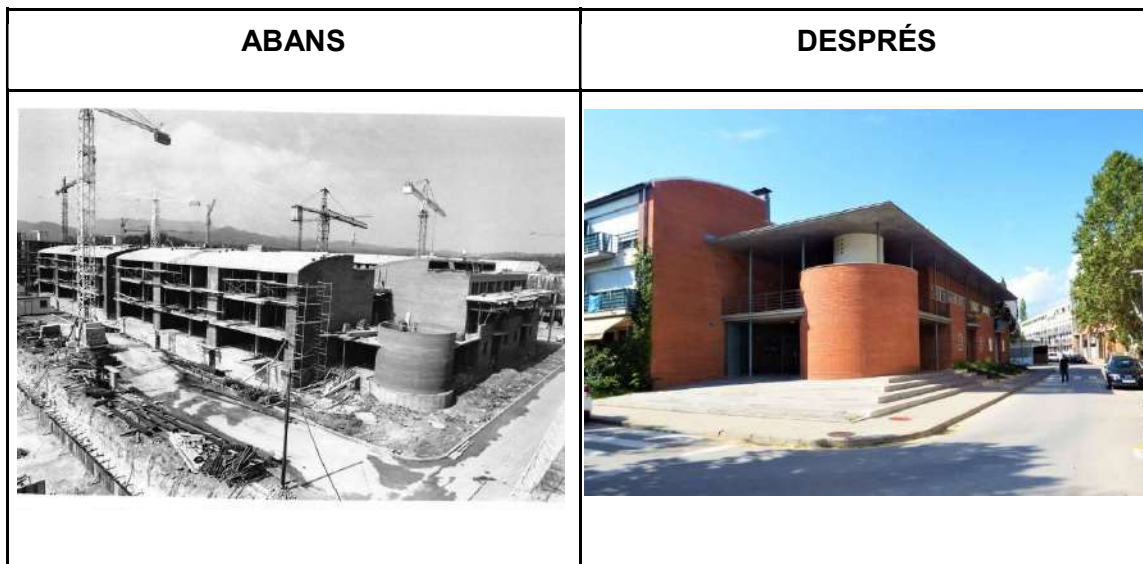

Figura 148. Imatge de la pista d'atletisme (sense les mides reglamentàries) feta més tard dels Jocs

4.1.4. La Vila Olímpica

Aquell conjunt de carrers formats per fàbriques que donaven una mala imatge de la ciutat només d'entrar-hi, ara s'han consolidat com un barri exemplar per la qualitat urbanística, la qualitat arquitectònica i per la suma de serveis com la Biblioteca Municipal, el CAP, la Creu Roja i el Centre de Recursos Pedagògics.⁵⁸

Figura 149. Imatge de la Vila Olímpica en construcció

Figura 150. Imatge de la Vila Olímpica després dels Jocs

La unitat del conjunt d'illes, la seva modernitat i relació respectuosa amb la natura, evitant la construcció d'altres edificacions; encara ara hi és present. Hi segueixen vivint molts ciutadans que busquen en el seu habitatge alguna cosa que el faci especial; els carrers d'aquesta zona sempre estan radiants, alguns plens de gent a causa dels bars que hi ha sota alguns habitatges, i d'altres envoltats de natura i tranquil·litat. Cal recordar que la Biblioteca Municipal i el CAP es van fer després de la construcció d'aquesta vila i es van situar en aquesta zona.

Figura 152. Imatge de la Biblioteca Municipal

Figura 151. Imatge de la Vila Olímpica després dels Jocs

⁵⁸ Després de l'edificació de la Vila Olímpica, a cap lloc de Banyoles s'ha fet una cosa semblant i, a més, l'Ajuntament hauria trigat molt temps a tenir els espais per una Biblioteca Municipal i un CAP.

Jeroni Moner em va dir en l'entrevista, referint-se a la Vila Olímpica i el Parc de la Draga: "Sense els Jocs Olímpics probablement aquests dos projectes no haguessin acabat duent-se a terme ja que era molt difícil l'expropiació de molts propietaris petits, entre altres coses. Per això penso que, urbanísticament, els Jocs van permetre no només fer un barri agradable arquitectònicament des de tots els punts de vista, sinó que també es va aconseguir tenir aquest parc urbà que ara, sense aquella gran oportunitat, no tindríem."

Figura 153. Imatge de la Vila Olímpica després dels Jocs

Figura 154. Imatge de la Vila Olímpica després dels Jocs

Josep Maria Reyes, però, des d'una posició més crítica va dir: "Van venir molts diners d'institucions catalanes i espanyoles que van permetre fer coses, però amb el temps això va fer que pugessin els preus dels habitatges. El factor que es conegui més Banyoles fa que augmentés el preu dels pisos."⁵⁹

Figura 155. Imatge de la Vila Olímpica després dels Jocs

Figura 156. Imatge de la Vila Olímpica després dels Jocs

⁵⁹ Entrevista feta el 17 de setembre de 2018.

I, finalment, Joan Josep em va comentar, des de la seva posició més ciutadana: “Recordo que a aquella època, durant els Jocs, es parlava molt del barri de la Vila Olímpica, que seria un barri dormitori, que la gent de Girona vindria només a dormir a Banyoles. Però el que s'ha demostrat posteriorment és que hi ha gent de Banyoles que ha anat a viure al barri de la Vila Olímpica, gent de fora que també hi viu, però que fa vida a Banyoles, que porta els seus fills a l'escola propera a la Vila Olímpica, etc. Aquest és un barri amb molta i molta vida.”

4.1.5. Complex esportiu del Club Natació Banyoles

Figura 157. Imatge de l'antic C.N.B

Figura 158. Imatge de l'actual C.N.B

Arran de la gran oportunitat dels Jocs, es va passar d'un edifici a punt d'ensorrar-se per aluminosi a ser el centre d'una entitat amb 10.000 socis, organitzadora de proves de rem, piragüisme, triatló i altres. Ens trobem davant un gran complex socio-esportiu, segons consta a la seva pàgina web, un referent internacional.

Figura 159. Imatge de la zona de rem del C.N.B

Figura 160. Imatge de l'entrada del C.N.B

A aquests 6.000m² de superfície construïda no hi falta de res: piscina coberta i climatitzada, piscina a l'aire lliure, hangars de rem i piragüisme, sales de gimnàs i peses, saunes i sales de massatges, piscina d'hidromassatge, pistes de pàdel, paleo-training, camp de futbol i volei-platja, etc. I, a més, també ofereixen altres serveis com una zona de bany amb gespa⁶⁰, vora l'estany, un bar, un restaurant i una sala de reunions i conferències. Aquestes instal·lacions, tal i com es comenta a la pàgina web del Club, donen una immillorable oferta per a les estades esportives de tots nivells. S'utilitzen durant tot l'any per una gran quantitat de clubs, universitats i seleccions europees tant de rem com de piragüisme⁶¹, natació o altres esports.

Figura 161. Imatge de la piscina exterior del C.N.B

Però Reyes pensa que, malgrat ser necessari un complex esportiu a Banyoles, se'n podria haver construït un juntament amb Porqueres, fent-lo a un altre lloc mirant que l'estany recuperés el que és seu. Essent una cosa tan excepcional com és un bé comunal, que existeix exclusivament per l'Estany de Banyoles, la pèrdua de 1.000 metres quadrats per la construcció d'aquest complex privat són importants. Els banyolins van lluitar per tenir un estany, ja que van haver de pagar a l'abat de Banyoles a l'Edat Mitjana per tenir tot l'estany i qualsevol tros que es segregui encara que sigui per fer un Club esportiu, representa una pèrdua.

⁶⁰ Aquesta zona és una de les tres àrees de bany que es van establir arran dels Jocs.

⁶¹ Ja abans dels Jocs a Banyoles venien equips canadencs a practicar el piragüisme a l'estany gràcies a Dick Pieper. Però resulta que, segons Pieper, aquests equips es van quedar sense diners i s'havien de pagar l'estança a Banyoles d'alguna manera. Va ser llavors quan va decidir, per ajudar-los, comprar-los les seves canoes de piragüisme. Després, per donar ús a aquestes canoes, les va donar al Club Natació Banyoles i va ser així com el piragüisme es va començar a practicar a Banyoles.

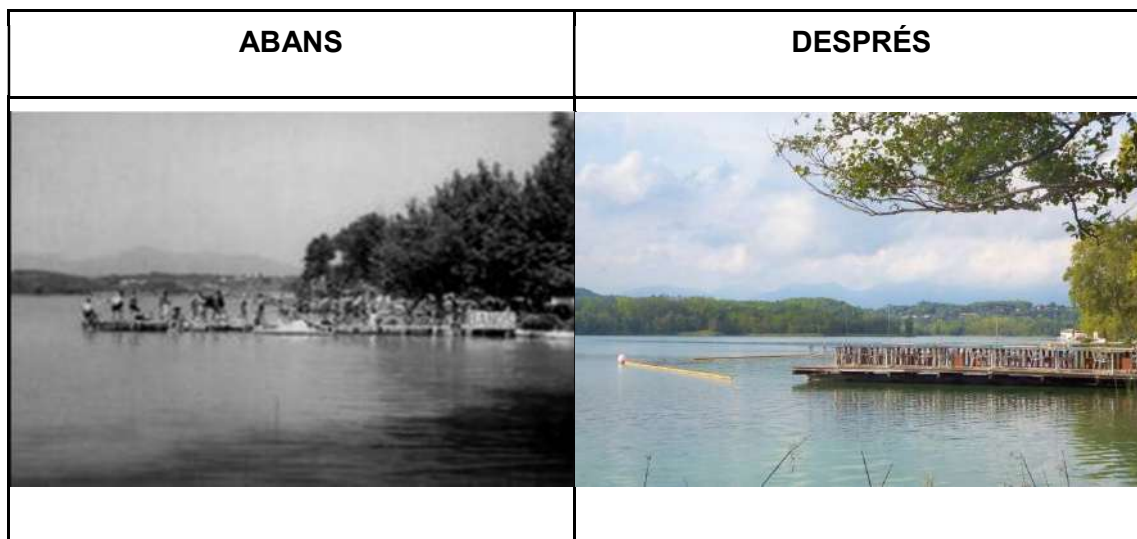

4.1.6. Zones de bany

Com hem pogut veure més amunt, es van establir unes zones de bany i/o pícnic per evitar els pícnic descontrolats i les banyades a qualsevol lloc de l'estany. Aquestes àrees són tres: els Banys Vells, el Club Natació Banyoles i la Caseta de Fusta.

Banys Vells

Aquest lloc sempre ha sigut un bar, portat per diversos propietaris i enfocat a diferents públics. Actualment, de dia fa la funció de bar i lloc habilitat per banyar-s'hi, consumint. De nit, és un molt bon lloc per prendre alguna cosa de menjar i, si es desitja, també pot actuar com un bar de copes. A més, a l'estiu s'hi fan activitats com actuacions musicals, monòlegs, desfilades de models, DJ's, etc.

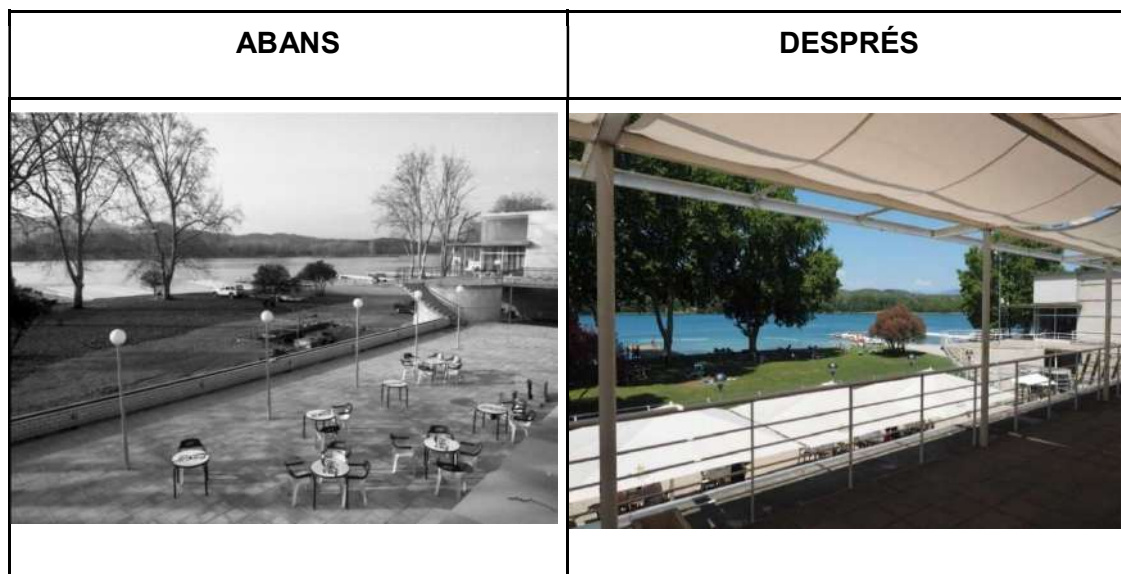

Figura 162. Imatge dels Banys Vells abans dels Jocs

Figura 163. Imatge dels Banys Vells actualment

Club Natació Banyoles

Aquesta zona està enfocada als socis del Club Natació Banyoles o a aquells que, pagant, desitgen fer ús de les seves instal·lacions, a més de poder-se banyar a l'estany. Aquesta entitat va apropiarse d'una part de l'estany i va crear una zona de bany molt còmoda, vora l'herba, amb trampolins i palanques per complementar-ho. A més, aquesta àrea és una zona on s'hi fa el caiac polo, que ofereix el Club, i des d'on comencen molts dels entrenaments de rem i piragüisme, entre d'altres.

Figura 164. Imatge de la terrassa i la zona de bany del C.N.B. abans dels Jocs

Figura 165. Imatge de la zona de bany del C.N.B. actualment

Però, segons l'opinió de Josep Maria Reyes: "Els Jocs han consolidat una sèrie de privilegis que són beneficiosos pels seus socis però perjudicials per la gent que no ho és. Moltes ciutats de la dimensió de Banyoles legalment tenen dret a una piscina municipal,⁶² el que va fer Banyoles va ser demanar que s'acceptés com a municipal la piscina del CNB que, òbviament és privada, i s'ha de pagar uns diners per anar-hi." A més, també opina que l'edifici dificulta fer tota la volta a l'estany, ja que es troba "al mig del pas", es va fer en terrenys que són comunals i se'ls hi ha cedit gratuïtament a canvi de res, se'ls hi regala l'aigua de l'estany, etc. Una sèrie de privilegis que són la contrapartida d'haver organitzat els Jocs, que són injustos pels banyolins que no volen ser membres del CNB. També diu que no tindrem mai una piscina municipal, ja que, al constar al mapa d'equipaments dels Jocs com a piscina municipal, mai no es podrà reivindicar-ne una.

⁶² Un exemple és la piscina de Porqueres, construïda fa relativament poc i amb un preu d'entrada popular.

Caseta de Fusta

I, per últim, la Caseta de Fusta. Un lloc ideal per poder gaudir d'un bany a l'estany gratuït i obert a tothom. Aquesta zona conté un establiment que fa funció de bar, uns lavabos i aparcament de bicicletes a fora de la zona de gespa.

Figures 166 i 167. Imatges de l'actual Caseta de Fusta

4.1.7. Pesquera

Joan Solana comenta i fa una breu reflexió sobre aquesta remodelació. Aquest és un exemple d'una reforma agosarada i, pel seu gust, innecessària. La pesquera que hi havia anteriorment estava caient gairebé a trossos, però pensa que els canvis sempre haurien de ser per millorar. Des del seu punt de vista, li dona la sensació que van voler convertir-la en una pesquera massa moderna i, veient el patró que segueixen totes elles al voltant de l'estany, aquesta desentona. S'hauria d'haver preservat, en comptes de reformat.

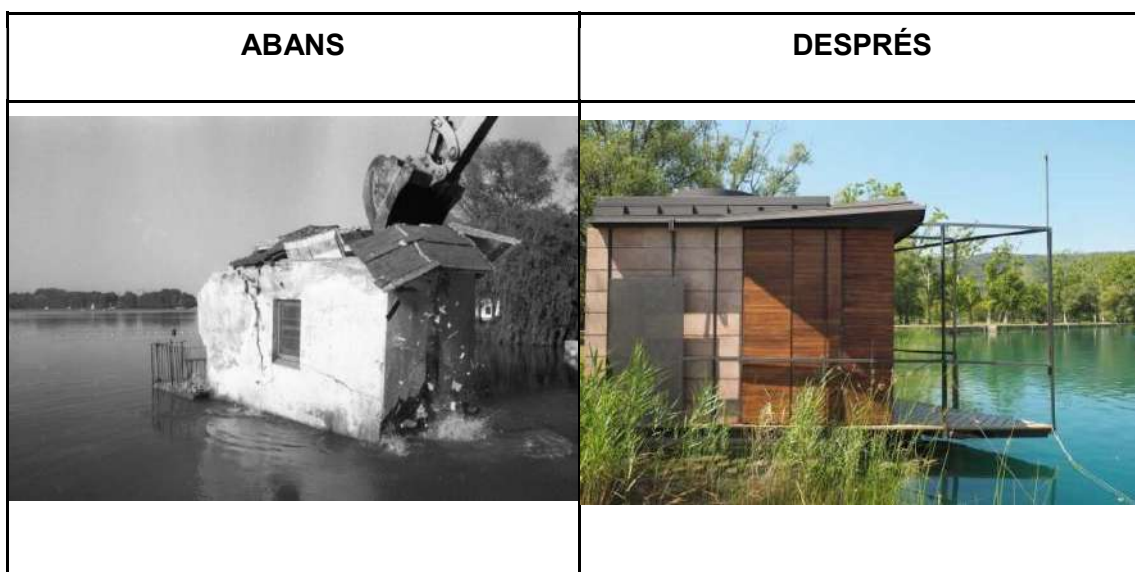

Figura 168. Imatge d'una pesquera mentre està essent derruïda

Figura 169. Imatge de l'actual pesquera

Figura 170. Imatge de la pesquera reformada

4.1.8. Passeig Luis Mariano Vidal

Aquest passeig, juntament amb el passeig de l'Estany, ha millorat molt respecte abans dels Jocs pel que fa a la connexió de la ciutat amb l'estany, però el canvi no va ser suficientment agosarat com per apartar definitivament els vehicles de l'aigua i fer-hi un passeig exclusiu per a vianants, segons Joan Solana.

ABANS	DESPRÉS
	

Figura 171. Imatge del passeig de l'estany abans dels Jocs

Figura 172. Imatge de l'actual passeig de l'estany

Figures 173 i 174. Imatges de l'actual passeig de l'estany

4.1.9. Infraestructura viària

Aquesta va ser l'obra més important de Banyoles, feta fora del municipi. L'Autovia Palafrugell - Besalú⁶³ és molt possible que no s'hagués fet i, tal i com diu Joan Solana, la Generalitat s'hagués limitat a fer una ampliació de l'antiga comarcal. La variant de Banyoles, en canvi, segurament s'hauria acabat fent, però més tard. No hi ha dubte que aquestes obres han aportat beneficis econòmics, culturals i de salut com ara: un accés més ràpid i còmode a Girona (Banyoles-Girona), una reducció dràstica d'accidents, una connexió molt segura amb Barcelona i França (compta amb quatre carrils), entre d'altres. Pel que fa a la variant, va permetre, juntament amb el Mossèn Constans i el carrer de la Sardana, redistribuir el trànsit al centre de la ciutat.

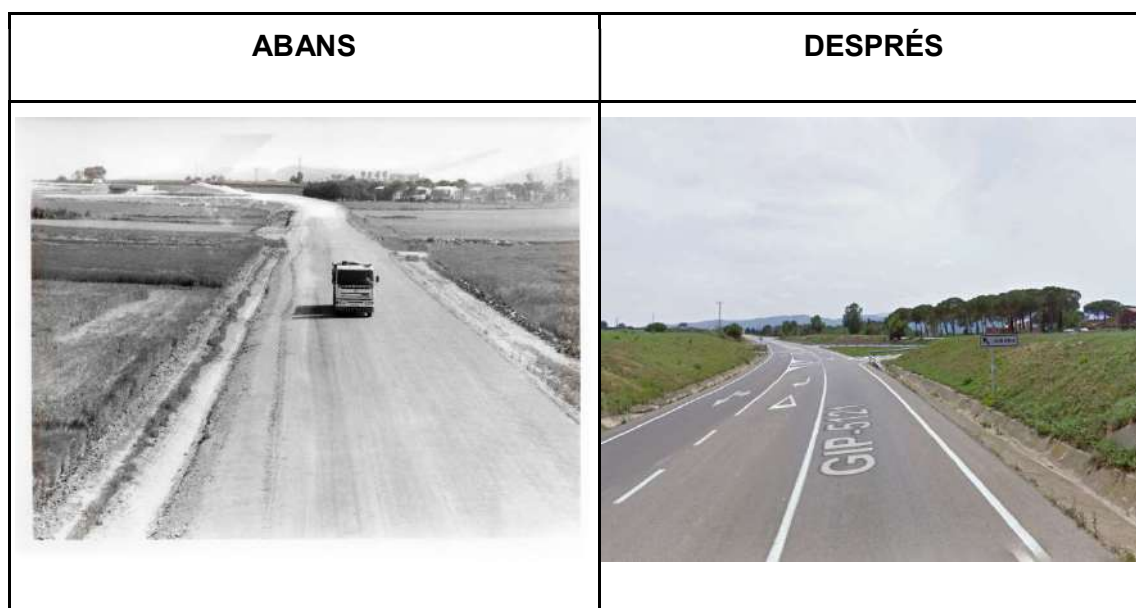
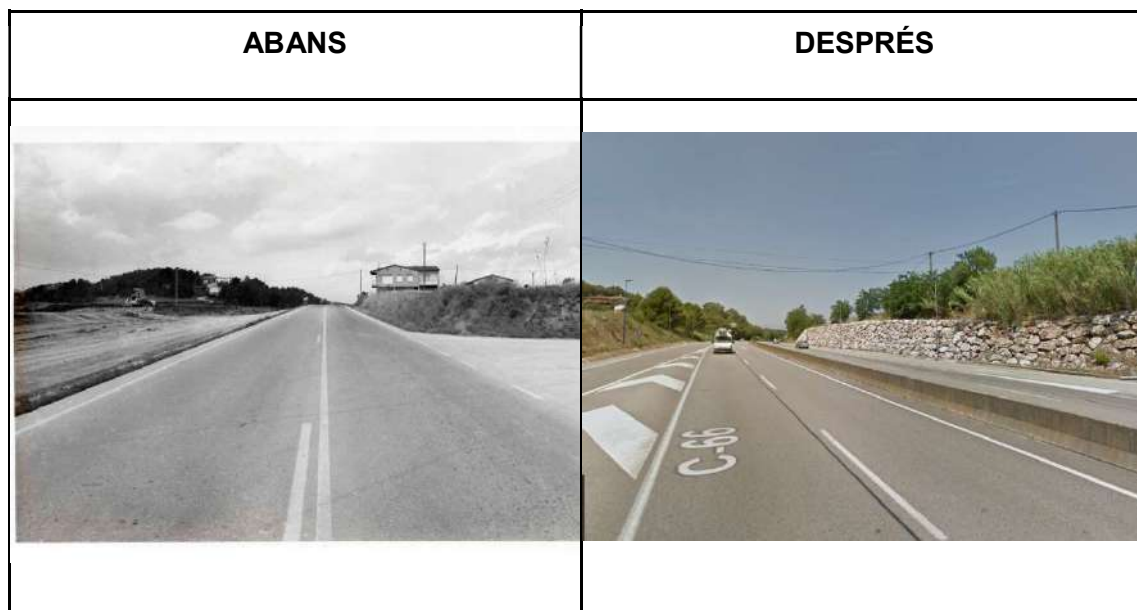

Figura 175. Imatge de l'antiga variant

Figura 176. Imatge de l'actual variant de quatre carrils

⁶³ De fet, el tros d'autovia de Banyoles-Besalú encara no està acabat.

Figura 177. Imatge de l'antiga carretera de Girona

Figura 178. Imatge de l'actual autovia

Segons Joan Solana: "Aquest programa (el de la variant) no s'acabarà fins que el carrer de la Llibertat i l'avinguda dels Països Catalans deixin de ser una carretera i la Ronda Monestir connecti definitivament amb la carretera de Figueres."⁶⁴

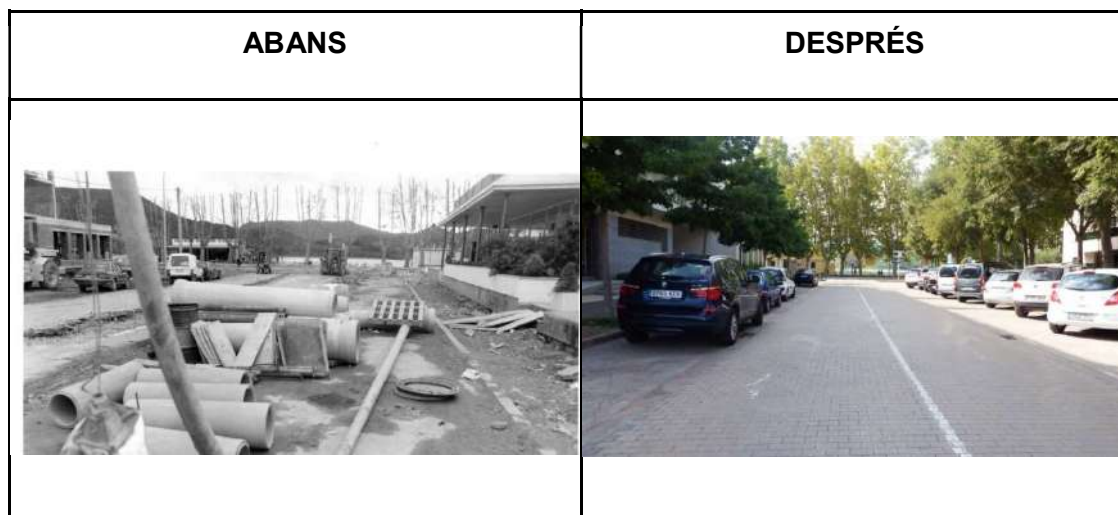
4.1.10. Passeig Mossèn Constans

Aquest passeig ha aconseguit donar una entrada noble a l'estany i una connexió dels barris del Sud. Tal i com consta a *Banyoles a la llum dels JJOO'92*, el fet que la part nord-est de la ronda prevista encara no s'hagi pogut resoldre és un exemple de les dificultats que hauria tingut Banyoles sense les inversions públiques que va aconseguir gràcies als Jocs. A part d'aquesta funció, aquest passeig va unir el barri de Sant Pere amb el centre. És un passeig d'una gran amplada i permet també la circulació de bicicletes.

Figures 179, 180. Imatges de l'actual passeig Mossèn Constans

⁶⁴ Cita de l'entrevista mantinguda el 20 de setembre de 2018.

Figura 181. Imatge de l'antic passeig Mossèn Constans

Figura 182. Imatge d'actual passeig Mossèn Constans

Figures 183. Imatge de l'actual passeig Mossèn Constans

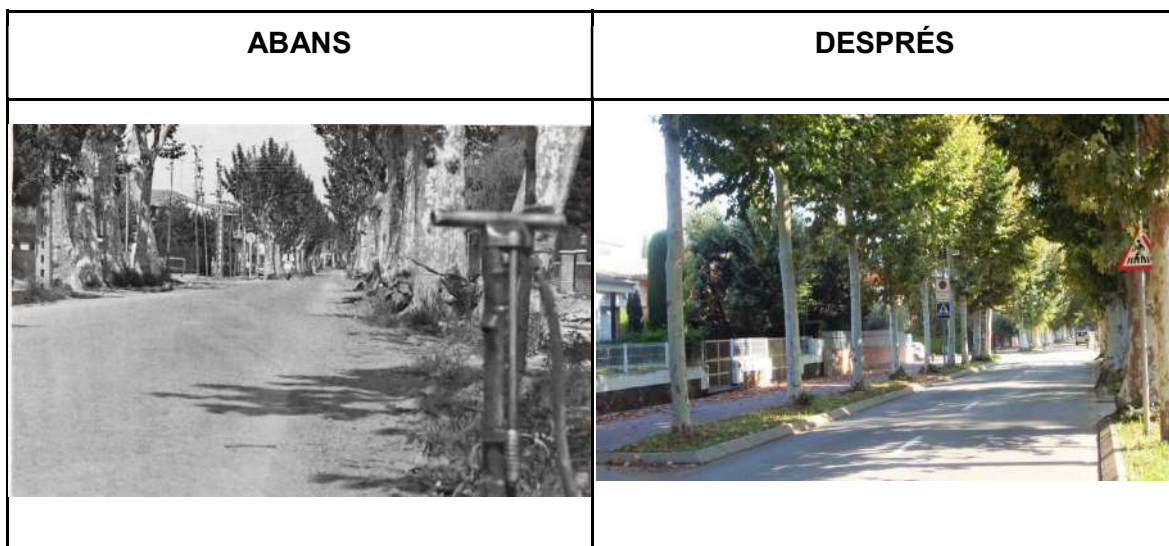
4.1.11. Passeig de la Puda

Aquest passeig, juntament amb el passeig Dalmau, malgrat no s'aconseguís l'objectiu de remodelar el Parc de la Puda ni estimular la construcció del Balneari, van patir una sèrie de canvis que van ajudar a millorar la seva imatge. Les fotografies parlen per elles mateixes.

Figura 184. Imatge de l'actual passeig de la Puda

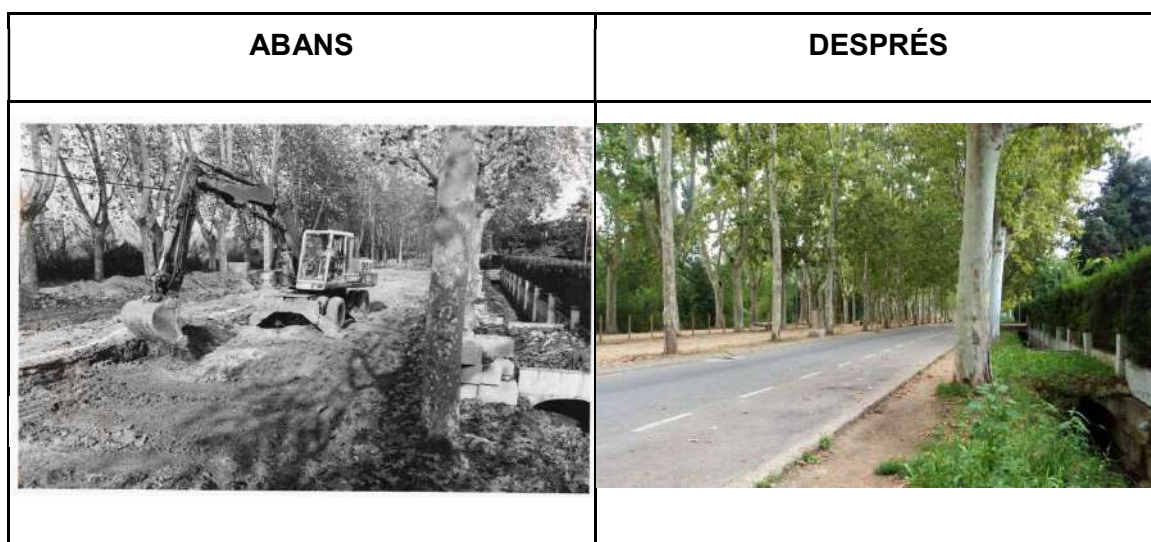

Figura 185. Imatge de l'antic passeig de la Puda

Figura 186. Imatge de l'actual passeig de la Puda

4.1.12. Passeig Dalmau

Figura 187. Imatge de l'antic passeig Dalmau

Figura 188. Imatge de l'actual passeig Dalmau

Figura 189. Imatge de l'actual passeig Dalmau

4.1.13. Carrer de la Sardana

La remodelació d'aquest carrer va permetre la unió de fragments que estaven desconnectats i descongestionar la circulació de la vora de l'estany, aconseguint així allunyar els cotxes de la part més propera a l'estany.

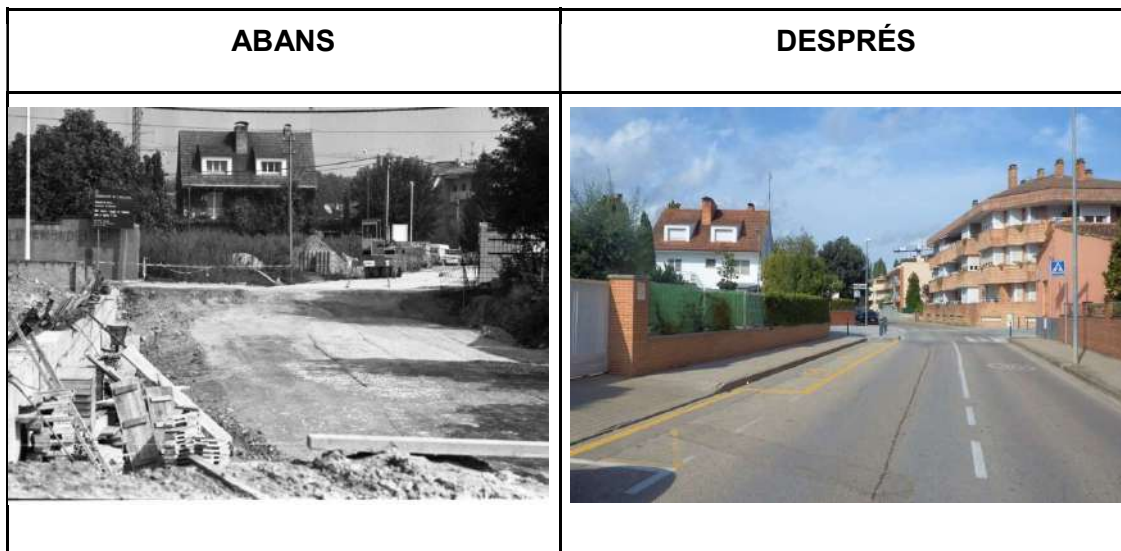

Figura 190. Imatge de l'antic carrer de la Sardana

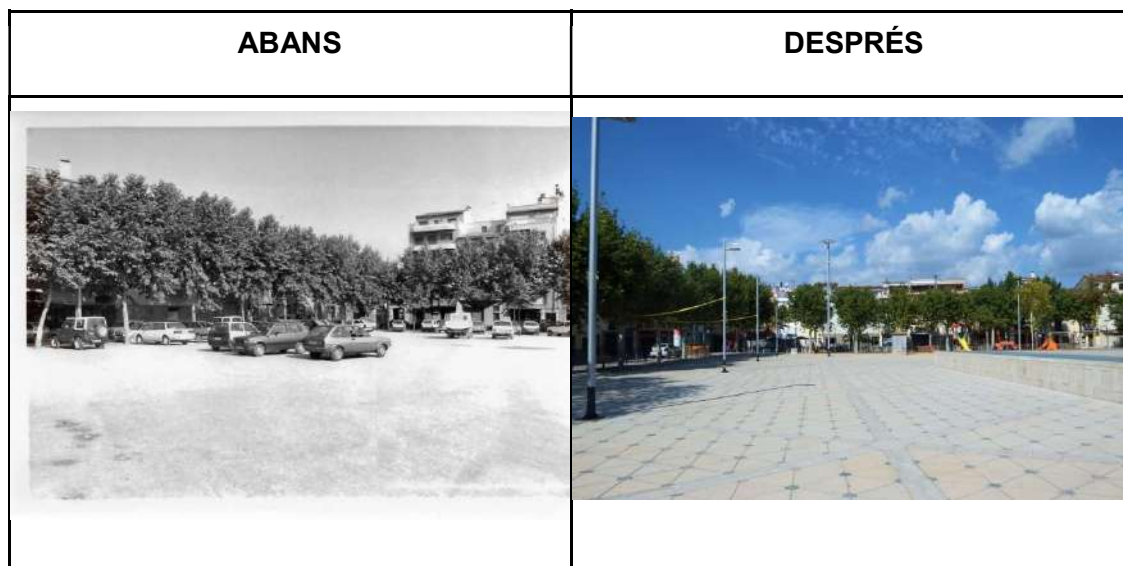
Figura 191. Imatge de l'actual carrer de la Sardana

Figures 192 i 193. Imatges de l'actual carrer de la Sardana

4.1.14. Plaça de les Rodes

El que havia de ser una plaça de festivals i un lloc de referència, ha acabat essent una plaça sense més transcendència, amb un parc i bars al seu voltant, sovint és un lloc de trobada. No sembla que se n'hagi tret el partit que podria haver tingut.

Figura 194. Imatge de l'antiga Plaça de les Rodes **Figura 195.** Imatge de l'actual Plaça de les Rodes

4.1.15. Teatre Municipal

La construcció d'un Teatre Municipal a Banyoles ha propiciat un salt qualitatiu i quantitatiu quant a l'exhibició teatral a la ciutat, tal i com confessa Joan Solana. Aquest lloc s'ha convertit en l'escenari ideal per a representar moltes obres, entre elles *Els Pastorets de Banyoles*, escrita i dirigida pel mateix Joan Solana.

4.2. LA PETJADA DELS JOCS: VISIONS ESPORTIVES, ECOLÒGIQUES, CULTURALS I TURÍSTIQUES

L'últim apartat es dedica a opinions, personals o externes, del què ha quedat dels Jocs. Aquestes opinions seran d'aspectes tan diferents com: esportius, com va evolucionar Banyoles després dels Jocs esportivament parlant, culturals, quin profit se'n va treure del llançament de Banyoles cap a l'òrbita internacional i, per últim, ecològics i paisatgístics, on es mostraran les visions de Jeroni Moner i d'alguns ecologistes importants sobre la situació del medi i l'estany després del gran tsunami esportiu que va passar per la ciutat.

4.2.1. Esportives

És lògic que l'esport es comencés a viure de manera diferent a la ciutat de Banyoles. Després d'un esdeveniment tan gran com són uns Jocs i de les grans reformes que es van fer a nivell d'infraestructures esportives, a la gent se li va despertar una nova consciència esportiva. Per una part ha vist que l'esport, practicat amb mesura, és una font de salut; però per altra banda també van fer sorgir un tipus de públic més exigent i ampli. Va haver-hi una bonança esportiva a partir d'aquell moment i, amb això van sorgir nous esports, molt diferents entre ells, fruit d'aquest ampli públic; per exemple el *dragon boat*, l'esquaix, el horseball, el pàdel, patinatge, caiac polo, curses de muntanya, triatló, etc. I, a part d'aparèixer nous esports, Banyoles s'ha anat consolidant com un destí turístic esportiu que acull regularment competicions nacionals i internacionals, no només de rem, sinó també d'altres esports com triatló, piragüisme o ciclisme, entre d'altres. L'estany de Banyoles i el seu entorn natural han convertit Banyoles en un espai òptim per a la pràctica esportiva.

Figura 196. Logotip de Banyoles: Turisme i Esport

A més, després dels Jocs, al 1998, tal i com consta a un article del diari *El País* titulat *Dels Jocs a l'infinit*, escrit per Bernat Coll⁶⁵, “es va crear un Centre de Tecnificació que actualment acull alguns dels millors remers del país. I clubs de renom, com l'equip de Cambridge, visiten periòdicament les aigües de Banyoles. La Federació Internacional, a més, va confiar en el llac per celebrar els Mundials del 2004 i la Copa del Món del 2009. L'expansió també arriba a la Federació Catalana: aspira a arribar a les 2.000 llicències en els propers mesos, respecte a les 973 que gestionava el 2003. És l'herència dels Jocs de Barcelona. Dels Jocs de Banyoles.”

Figura 197. Imatge del Centre de Tecnificació de Banyoles

⁶⁵ Cita extreta d'un article del diari *El Punt* titulat *Dels Jocs a l'infinit*, escrit per Bernat Coll l'any 1998.

Amb això, l'any 2015, després que l'Ajuntament de Banyoles creés la marca "Turisme i esport" per aprofitar l'oferta esportiva del territori que s'estava consolidant, Banyoles va ser declarada Vila Europea de l'Esport. Durant un any poden arribar a venir 57.000 visitants, que assisteixen als més de 50 esdeveniments esportius que acull la ciutat.

I, per acabar, segons Dick Pieper la Federació Espanyola i la Catalana tenen una certa "enveja" dels banyolins perquè l'estany del què gaudeix Banyoles a cap altre lloc a Espanya hi és. Malgrat que a Sevilla hi ha una important pista de rem, les temperatures d'allà als mesos d'estiu són molt altes. Dick Pieper després dels Jocs es va quedar amb les ganes de constituir una Acadèmia de Rem, però no ho va arribar a aconseguir a causa del poc recolzament local que va rebre i la falta de finançament. Però, malgrat aquest fracàs, confessa: "Quan estic assegut davant l'estany i veig remers i piragüistes entrenant sento una gran satisfacció per dins, veig com tot l'esforç que vaig abocar a aquest projecte va valer la pena".⁶⁶

Figures 198 i 199. Imatges de dos remers entrenant a l'estany

4.2.2. Ecològiques

El 12 d'agost del 1992, dies després dels Jocs, ja s'estava desparant tot el que envoltava l'estany, bàsicament el material olímpic desmuntable, i reacondicionant-lo. A més, els mòduls utilitzats pels efectius de la Guàrdia Civil, situats a la zona propera a les marismes de l'estany, tal i com consta a un article del diari *Diari de Girona* amb el títol: "Comencen les obres de recondicionament del llac de Banyoles", es van anar desmuntant durant aquell mes. A més, també es comenta que la Corporació Municipal tenia previst realitzar un seguit d'actuacions perquè la zona pogués recuperar el seu aspecte original. I, per si això no era prou, també es va reforestar la zona nord de l'estany amb la plantació de 2.500 arbres d'espècies autòctones.

⁶⁶ Cita de l'entrevista feta el 29 de setembre de 2018.

De fet, a l'article també es cita Carles Abellà, antic regidor responsable de Medi Ambient i Urbanisme de Banyoles, dient: "(L'impacte dels Jocs) no supera els efectes negatius, per a l'entorn d'un cap de setmana qualsevol amb un nombre normal de turistes i banyistes". Aquesta sèrie de fets ens demostren que, després d'aquells grans Jocs, hi va haver moltes accions posteriors per tal que l'estany i el seu entorn patís el menys possible.

Tot parlant amb Jeroni Moner, li vaig preguntar que quina creia que era la infraestructura més important que s'havia fet per als Jocs. La seva resposta em va sorprendre, ja que em va contestar: "El carrer de la Sardana, com a infraestructura, crec que és el més important; sobretot el que seria la trama urbana, la connexió interurbana". I, de fet, és veritat. Entre totes les infraestructures, mirat des del punt de vista ecològic, el carrer de la Sardana va permetre allunyar la circulació automobilística del contorn de l'estany. Malgrat no aconseguir-ho del tot, estic segura que els informes dels limnòlegs que es van fer llavors ho van demostrar.

Figura 200. Imatge de l'estany i el seu entorn natural

A l'article del diari *El Punt*, del 1992 Jeroni Moner deia: "Avui, només amb aquests equipaments (el Passeig Mn. Constans i el Parc de la Draga) i el Club Natació, amb la variant i l'autovia, amb els passejos de la Font Pudosa i d'en Dalmau, o els del Front de l'Estany, amb el carril bici o els milers de metres guanyats per a ús públic al costat de l'Estany o la seva protecció ecològica, valdria la pena tornar a lluitar per ser subseu olímpica".⁶⁷

⁶⁷Cita extreta del diari *El Punt*, del 1992 amb el títol *Banyoles i el fruit de l'enrenou "olímpic"*.

4.2.3. Culturals i turístiques

Amb el fracàs de l'Olimpíada Cultural es va poder observar que la majoria de la ciutadania banyolina no tenia massa interessos culturals. Amb això no estic dient que fossin ignorants, simplement que tot està més enfocat a l'esport.

En l'entrevista a Josep Maria Reyes va comentar que ell pensava que Banyoles era un diamant en brut. Té molts edificis i racons històrics que no s'estan tractant com a tals. També va donar la seva opinió sobre l'esport i la relació que manté la ciutat amb aquest: "Penso que a Banyoles es planteja l'esport com una cosa exclusivament relacionada amb l'esport, però també s'ha de tenir en compte que també hi ha gent que va a veure aquest esport, i s'hauria de pensar aquest esport d'una manera més àmplia, pensat per famílies que potser també els interessa alguna altra cosa."

I també va dir: "A nivell de projecció internacional, Banyoles hi ha guanyat moltíssim i només s'ha de veure que cada dos per tres venen equips estrangers a entrenar-se i competir i és molt positiu. Però no s'han aprofitat bé les instal·lacions hoteleres, fins i tot alguna ha hagut d'acabar tancant."⁶⁸

A més, llegint una entrevista que va fer a Joan Solana just després d'aquells set dies d'agost el diari *El Punt* amb el títol: "Comença un nou repte per Banyoles", tracta aquest tema. "Els esforços de Banyoles s'han de centrar a partir d'ara en l'aprofitament de les possibilitats que es desprenen de la promoció que han suposat els Jocs". També mencionà que les inversions a partir d'ara s'havien de canalitzar cap el terreny turístic, cosa que ara, vint-i-cinc anys després, encara queda força per fer.

Tenim una ciutat magnífica, amb un Monestir, tal i com diu Josep Maria Reyes al que se li podria treure molt profit, reformant-lo i obrint-lo al públic; uns recs que, la gent de fora, amb prou feines pot saber la seva història per falta de rètols i informació, una sèrie de rentadors que passen gairebé desapercebuts, entre d'altres. Però no tot són mancances, segons Joan Solana el programa olímpic va permetre, a part de totes les infraestructures ja comentades, obrir les instal·lacions de Ràdio Banyoles, que encara funcionen perfectament.

---

⁶⁸ Cita extreta de l'entrevista feta el 20 de setembre de 2018.

4.3. VISIONS SOBRE EL LLEGAT DELS JOCS

I per últim, abans de les conclusions, m'agradaria deixar aquestes declaracions fetes per les diferents persones entrevistades a la pregunta: "Penses que els Jocs van deixar petjada a Banyoles? En quins aspectes?". És curiós com cadascú enfoca la resposta des del seu punt de vista, a vegades més esportiu, més arquitectònic, més crític, etc. A més, també s'hi introdueixen dues cites de tres persones molt importants que van viure els Jocs, Pasqual Maragall, alcalde de Barcelona i president del Comitè Organitzador dels Jocs, Antoni Samaranch, president del Comitè Olímpic Internacional (COI), i Jordi Pujol, president de Catalunya de la Generalitat en aquells moments.

Dick Pippet: Els Jocs olímpics del 92 van deixar no només petjades aquí a Banyoles sinó també al món. Però centrant-nos en Banyoles, penso que van deixar una pista de rem, i campionats del món, i van convertir l'estany de Banyoles en una referència del món del rem, posant-se al nivell del llac de Lucerna a Suïssa.

Jeroni Moner: Els Jocs de Barcelona penso que van ser un molt bon exemple de no centralisme;, en aquest sentit penso que ho van fer molt bé pel fet de dispersar les diferents seus arreu de Catalunya com ara el handbol, a Granollers, el bàsquet, a Badalona i l'hoquei, a Reus. Hi va haver una desconcentració molt positiva des del punt de vista esportiu i d'instal·lacions, ja que aquestes han continuat funcionant.

Des del punt de vista de paisatge urbà, penso que Banyoles ara té unes visions agradables i millorades, només cal mirar fotografies d'aquella època i es pot veure clarament com totes aquelles zones industrials s'han convertit amb el que s'han convertit.

Andreu Canals: Penso que la petjada més important és la que ha deixat amb l'esport a Banyoles. Ara Banyoles és la ciutat de l'esport. Segurament, no hi ha cap altra ciutat a Catalunya o a la península que es visqui tant l'esport com a aquí, i això és gràcies a les olimpíades. I d'aquest fet se n'ha aprofitat ara la triatló, l'atletisme, el piragüisme, etc. perquè ara venen molts equips internacionals de piragüisme, rem, molts ciutadans van a fer la volta a l'estany corrent o caminant, etc.; en definitiva, que tothom viu molt l'esport a Banyoles.

Joan Solana: *Els JJOO han deixat unes quantes petjades a Banyoles. Van propiciar la transformació urbanística i de les infraestructures viàries externes més important del segle XX. Sense les aportacions econòmiques extraordinàries i sense la col·laboració institucional que es van aconseguir, haurien estat impossibles el parc de la Draga i la Vila Olímpica, la urbanització completa del Passeig Mossèn Constans i l'obertura del carrer de la Sardana, la remodelació de la plaça de les Rodes, l'ordenació del front de l'estany, amb la incorporació d'un carril vici que va ser pioner a Catalunya. Tampoc no hauríem tingut un pavelló com el de la Draga, ni un Club Natació amb les instal·lacions i serveis actuals.*

Algú pot dir que tot això s'hauria anat fent, amb el pas dels anys. És molt fàcil fer pronòstics d'aquest tipus, però el rebatré amb tres exemples:

L'autovia de Banyoles forma part de la C-66, que va de Besalú a Palafrugell. Està acabada? No.

La primera prioritat del Pla General de Banyoles del 1983 era la urbanització de l'anomenat "Sota Monestir", la segona era la "Façana Nord de la Ciutat", trenta cinc anys després, s'ha executat la primera prioritat? No.

El carrer de la Sardana és el tram de ponent del "cinturó de ronda" de Banyoles, també previst al Pla General de 1983. El tram de llevant havia de ser la Ronda Monestir que havia d'arribar a la carretera de Figueres. S'ha acabat aquest tram? No.

Podríem continuar, però atès el nivell d'inversió possible d'un Ajuntament com el de Banyoles i atesa l'experiència del retard amb què han anat arribant els equipaments culturals i esportius, penso que és raonable afirmar que sense els Jocs, Banyoles seria la ciutat mancada de pols que lamentàvem o denunciàvem durant els anys vuitanta.

No s'han d'oblidar dos aspectes més: la restauració ecològica de l'estany i la multiplicació de l'activitat esportiva d'alt nivell a Banyoles.

Vull acabar amb una altra dada objectiva: tot això va ser possible per la implantació d'un model de gestió molt eficient: El Consorci de la Vila Olímpica i el Parc de la Draga, entre la Generalitat i l'Ajuntament, i la societat municipal PROSOLBA, S.A., van permetre fer unes obres en un temps rècord i, sobretot, amb un control estricte de la gestió econòmica. Malgrat el seu èxit, no s'han repetit experiències semblants.

Josep Maria Reyes: Penso que l'autoestima dels banyolins ha canviat. Abans érem un poble i ara, alguns banyolins, creuen que tenen dret a una projecció gairebé mundial. Aquesta aparició al panorama internacional va venir juntament amb una altra cosa va donar una projecció més aviat negativa a la ciutat, que és el tema del boiximà que es tenia dissecat al Museu Darder. Aleshores, després que l'Organització d'Estats Africans gairebé va donar un ultimàtum a Banyoles perquè es tragués el boiximà del Museu Darder; va venir l'època dels Jocs on es va donar una imatge positiva de la ciutat. Amb el pas del temps ha quedat més aviat aquesta imatge positiva i gairebé la gent ja no se'n recorda.

Joan Josep Verdaguer: Penso que sí, i a més una petjada molt positiva. A més, també ens va posar dintre l'òrbita dels esports, possiblement ja hi era gràcies al rem, però ara Banyoles és coneguda també per la triatló, natació, piragüisme, etc.

Pasqual Maragall, 2 d'agost del 1992, el dia que s'acabava la competició olímpica a Banyoles: Aquesta és la subseu més important i en la qual s'ha invertit més. Un escenari únic, amb una organització magnífica i el clima social, el millor que podia ser (...) La Seu d'Urgell i Banyoles són indiscutibles. I ara tothom ha d'admetre que Banyoles té unes virtuts molt grans.

Joan Antoni Samarach, 2 d'agost del 1992, el dia que s'acabava la competició olímpica a Banyoles: A mi m'agrada molt més el rem en un estany natural que en un canal artificial. Estic molt content que s'hagi fet a Banyoles, perquè a la vida he intentat sempre ser agraït i aquesta ciutat ha fet molt pel rem. I en la prova esportiva més important del món, uns Jocs Olímpics, es mereixia ser-ne seu.

Jordi Pujol, 2 d'agost del 1992, el dia que s'acabava la competició olímpica a Banyoles: Sempre havia dit que en aquest indret les coses que s'han fet estan molt bé. Ara, després d'haver vist aquest ambient olímpic, només puc dir que l'aportació de Banyoles als Jocs ha estat molt positiva.

5. CONCLUSIONS

Si m'haguessin preguntat al principi del treball que resolgués la hipòtesi plantejada a la introducció (“Els Jocs Olímpics van ser positius per la ciutat de Banyoles”), segurament hagués contestat que sí; possiblement per l'instint de respondre en afirmatiu a una pregunta on apareixen les paraules ‘Jocs Olímpics’ i ‘positius’ juntes. Amb això no dic que ara mateix respondria una cosa totalment diferent, si no que, vist i estudiat tot el que hi va haver darrere, podria enfocar la resposta des de punts de vista molt diferents. Punts de vista que he anat construint i consolidant durant les entrevistes amb gent tan diversa com la que he tingut la sort de parlar, com Joan Solana, alcalde de Banyoles aquells anys, Jeroni Moner, arquitecte d'algunes de les obres olímpiques, Dick Pieper, responsable esportiu de rem, Andreu Canals, remer olímpic el 92, Josep Maria Reyes, historiador o Joan Josep Verdaguer, voluntari dels Jocs.

Penso que és important informar-se bé per poder construir una conclusió acurada i aquest ha estat l'objectiu de l'àmplia recerca feta al llarg d'aquest treball al qual porto sis mesos dedicant molta part del meu temps. Partint de l'objectiu general plantejat al principi del treball (“amb aquest treball espero ser capaç de fer una valoració general del fet olímpic a Banyoles i poder-ne extreure una conclusió que confirmi o desmenteixi si els Jocs van ser positius per la ciutat de Banyoles”), la conclusió seria, efectivament, que sí. Parlant amb totes les persones a qui he entrevistat, per molt contràries als Jocs que fossin, absolutament totes han contestat que sí. Són moltes les millores que es van aconseguir gràcies a aquell estiu del 1992, millores que s'han anat mencionant i estudiant durant el treball: la remodelació del Club Natació Banyoles, la construcció d'un barri nou molt necessari per la ciutat com va ser la Vila Olímpica, la realització de la variant de la ciutat i l'autovia Banyoles-Girona, la restauració ecològica de l'estany, la millora dels passeigs i carrers que formen la xarxa viària interna, un estany que convida a donar-hi la volta gràcies al passeig per a vianants i al carril bici, etc. I millores potser no tan evidents, com ara la projecció internacional d'una ciutat gairebé desconeguda mundialment, el canvi dels hàbits de la ciutadania banyolina, amb iniciativa per a fer esport; el naixement de nous esports i la celebració de les seves competicions, i el reconeixement de moltes persones directament relacionades amb a les olimpíades pel bon tracte rebut durant la seva estada a Banyoles.

Per posar-hi –tanmateix– un contrapunt una mica crític, dir només que els Jocs han potenciat, potser amb excés, l'esport; i no tant altres aspectes de la cultura, fent que molts esforços per part d'entitats i Ajuntament fossin centrats en l'àmbit esportiu. També

ha quedat una mica pendent el plantejament d'una oferta turística completa que, com es pot veure en diversos articles, és una de les prioritats de l'Ajuntament des de llavors. Si es segueix així, conformant-nos amb turistes d'un dia, que visiten l'estany i se'n van; no s'aconseguirà que s'aprecii Banyoles per aspectes com ara el seu recorregut històric; simplement serà una ciutat amb un gran estany on s'hi practicaran campionats d'àmbit internacional com per exemple de rem, piragüisme o triatló que, al cap de sis o set dies, deixen de ser-hi.

Al principi del treball parlava d'una Banyoles d'abans totalment desconeguda a com la conec ara, gràcies a les nombroses fotografies que Pere Duran va fer durant aquell temps. També explicava fets d'un esdeveniment que jo no havia pogut viure i he estudiat aspectes urbanístics, ecològics i econòmics que al principi no sabia ben bé què significaven. Aquest treball m'ha ensenyat moltes coses en molt poc temps: a organitzar-me, a posar-me en contacte amb persones a qui no coneixia de res, a aixecar tot un treball del no-res i des del desconeixement d'aquella època, a fotografiar infraestructures intentant aconseguir la màxima qualitat i fidelitat amb la foto original de la qual partia i, sobretot, a un homenatge a totes les persones que van fer possible que la meua ciutat sigui com és ara.

A més d'ensenyar-me molt, i de fer-me créixer personalment, he descobert gent meravellosa i disposada a ajudar-me en tot moment, així com estones de llargues converses amb persones que mai m'hauria imaginat, de les quals he après a apreciar cada racó de Banyoles. Crec que he aconseguit tenir una idea molt completa de la ciutat que m'ha vist créixer i espero poder-la veure transformada algun dia en aquell ideal de ciutat que va empènyer els organitzadors dels Jocs –amb aquell enorme esperit olímpic– a creure en un indret on poder viure millor.

6. LLISTA DE REFERÈNCIES

6.1. BIBLIOGRAFIA

CASALS, Maria; SOLANA, Joan; XARGAY, Xavier (1987). *Banyoles, al costat de Barcelona*. Banyoles: Ajuntament de Banyoles.

MONER, Jeroni; RIERA, Josep; ABELLÀ, Carles; GARROFÉ, Tomàs (1987). *Banyoles, a l'ombra dels JJ.OO. 92*. Girona: Edicions Periòdiques de les Comarques, S.A.

6.2. WEBGRAFIA

BARCELONA OLÍMPICA. *Olimpíada Cultural*. [en línia]. COOB'92. <http://www.barcelonaolimpica.net/ca/barcelona92/simbolos-cultura-e-identidad/olimpiada-cultural/> [Consulta: 1 de setembre de 2018].

COLL, Bernat. *Dels Jocs a l'infinit*. Diari *El Punt*. [en línia]. Publicació: 1 d'agost del 2017. https://cat.elpais.com/cat/2017/08/01/deportes/1501572600_554272.html. [Consulta: 29 d'agost de 2018].

CORNUDELLA, Jordi; FERRER, Jaume; LÓPEZ, Emili; MELERO, Josep; RIAMBAU, Joan. *Memòria Oficial dels Jocs Olímpics de Barcelona'92: Els mitjans*. COOB'92. [en línia]. http://www.barcelonaolimpica.cat/pdfs/bcn92_cat2.pdf. [Consulta: 25 de juny de 2018].

CLUB NATACIÓ BANYOLES. *Secció rem*. [en línia] <http://www.cnbanyoles.cat/ca/rem.aspx>. [Consulta: 6 de juliol de 2018].

GALCERAN, Elisenda i ANTON, Joan. *25 anys de la Banyoles olímpica*. Turaris.net. [en línia]. http://www.turaris.net/ca/publicacions/articulos_10/s_esports_9/25-anys-de-la-banyoles-olimpica_589. [Consulta: 3 d'agost de 2018].

GALCERAN, Elisenda i ANTON, Joan. *Pere Hernández i Joan Solana a 25 anys dels Jocs Olímpics*. Turaris.net [en línia]. http://www.turaris.net/ca/publicacions/articulos_10/s_entrevistes_8/pere-hernandez-i-joan-solana-a-25-anys-dels-jocs-olimpics_591. [Consulta: 16 d'agost de 2018].

RÀDIO BANYOLES. *La Draga ja té oficialment el Passeig dels Jocs Olímpics de Banyoles '92 en homenatge als voluntaris.* [en línia]. Publicació: 27 de juliol de 2017. <http://www.radiobanyoles.cat/noticia.php?id=15467&t=S%E2%80%99inaugura%2Bel%2BPasseig%2Bdels%2BJocs%2BOI%C3%ADmpics%2Bde%2BBanyoles%2B%E2%80%99992%2Ba%2Bla%2BDraga>. [Consulta: 16 d'agost de 2018].

ROURA, Jordi. *La flama que va transformar Banyoles.* *Diari De Girona.* [en línia]. <https://www.diaridegirona.cat/esports/2017/07/23/flama-que-transformar-banyoles/858229.html>. [Consulta: 16 d'agost de 2018].

Sindicatura de Comptes de Catalunya. Informe 11/2005, Exercicis 2001 i 2002 d'INCASOL. [en línia]. http://www.sindicatura.cat/reportssearcher/download/11_05_ca.pdf. [Consulta: 26 de juliol de 2018].

VIQUIPÈDIA. *El Negre de Banyoles.* [en línia]. https://ca.wikipedia.org/wiki/Negre_de_Banyoles. [Consulta: 30 de juliol de 2018].

VIQUIPÈDIA. *La Draga.* [en línia]. https://ca.wikipedia.org/wiki/La_Draga. [Consulta: 11 de juliol de 2018].

7. ÍNDEX D'IL·LUSTRACIONS I FOTOGRÀFIC

Una menció especial a Pere Duran que, gràcies a les seves fotografies fetes en aquell moment, he pogut fer l'estudi fotogràfic.

Figura 1. Font: Dick Pieper

Figura 2. Font: Dick Pieper

Figura 3. Font: Dick Pieper

Figura 4. Font: Dick Pieper

Figura 5. Font: Dick Pieper

Figura 6. Font: Llibre de *Banyoles, a l'ombra dels JJ.OO 1992*

Figura 7. Font: Llibre de *Banyoles, a l'ombra dels JJ.OO 1992*

Figura 8. Font: Llibre de *Banyoles, al costat de Barcelona*

Figura 9. Font: Pere Duran

Figures 10,11 i 12. Font: Pere Duran

Figura 13. Font: Pere Duran

Figura 14. Font: Pere Duran

Figura 15. Font: *Memòria Oficial dels Jocs Olímpics de Barcelona'92: Els mitjans* (pg. 289)

Figures 16 i 17. Font: Pere Duran

Figures 18 i 19. Font: Pere Duran

Figura 20. Font: Google Maps

Figura 21. Font: Revista *Patatxap*, núm. 4, primavera 1991 (pg. 10)

Figures 22 i 23. Font: Pere Duran

Figures 24 i 25. Font: Pere Duran

Figures 26 i 27. Font: Pere Duran

Figures 28 i 29. Font: Pere Duran

Figures 30, 31 i 32. Font: Pere Duran

Figura 33. Font: Pere Duran

Figures 34, 35 i 36. Font: Pere Duran

Figura 37. Font: Google Maps

Figura 38. Font: Llibre de *Banyoles, al costat de Barcelona*

Figura 39. Font: Pere Duran

Figures 40 i 41. Font: Pere Duran

Figures 42 i 43. Font: Pere Duran

Figures 44 i 45. Font: Pere Duran

Figura 46. Font: Llibre de *Banyoles, a l'ombra dels JJ.OO 1992*

Figura 47. Font: Pere Duran

Figura 48. Font: Pere Duran

Figura 49. Font: Llibre de *Banyoles, al costat de Barcelona*

Figures 50 i 51. Font: Pere Duran

Figures 52, 53 i 54. Font: Pere Duran

Figura 55. Font: Pere Duran

Figures 56 i 57. Font: Pere Duran

Figures 58 i 59. Font: Pere Duran

Figures 60 i 61. Font: Informes de GISA duts a terme per la Sindicatura de Comptes de Catalunya

Figures 62 i 63. Font: Pere Duran

Figures 64 i 65. Font: Pere Duran

Figura 66. Font: Pere Duran

Figura 67. Font: Pere Duran

Figura 68. Font: Pere Duran

Figures 69, 70 i 71. Font: Pàgina web d'“Eisenman Architects”,
<https://eisenmanarchitects.com/Banyoles-Olympic-Hotel-1989>

Figura 72. Font: Pere Duran

Figura 73. Font: Pàgina web de “Cultura Banyoles”,
<http://cultura.banyoles.cat/ca/espais//1003-teatre-municipal.html>

Figura 74. Font: Pàgina web “Surt de casa”,
<https://surtdecasa.cat/girona/espectacles/20-anys-del-teatre-municipal-de-banyoles>

Figura 75. Font: Joan Solana

Figura 76. Font: Llibre de *Banyoles, al costat de Barcelona*

Figura 77. Font: Pàgina web de Jordi Valderas,
<http://elbellopaisdejordivalderas.blogspot.com/2016/01/banyoles-ruinas-del-balneario-de-la-puda.html>

Figura 78. Font: Blog personal d'Ernesto Milà,
<http://info-krisis.blogspot.com/2016/06/el-balneario-de-la-puda-banyoles-lo-que.html>

Figura 79. Font: Pàgina web “Recs i hortes de Banyoles”,
<http://banyoles-recs-hortes.blogspot.com/2010/05/la-puda-la-seva-font-i-el-balneari-de.html>

Figura 80. Font: Pàgina web “Timeout”,
<https://www.timeout.cat/girona/ca/que-fer/la-font-pudosa>

Figura 81. Font: Article del *Diari de Girona* publicat el 18 de maig de 1998 amb el títol: *L'Ajuntament de Banyoles i Urbanisme volen que es construeixi l'hotel olímpic.* (pg. 6)

Figura 82. Font: Pròpia

Figura 83. Font: Informe d'INCASOL fet el 1995

Figura 84. Font: Joan Solana

Figura 85. Font: Joan Solana

Figures 86, 87, 88, 89 i 90. Font: Joan Solana

Figures 91 i 92. Font: Joan Solana

Figura 93. Font: Llibre de *Banyoles, al costat de Barcelona*

Figura 94. Font: Revista *Patatxap*, núm. 4, primavera 1991 (pg. 7)

Figures 95 i 96. Font: Llibre de *Banyoles, al costat de Barcelona*

Figura 97. Font: Wikipedia,

https://es.wikipedia.org/wiki/Anexo:Remo_en_los_Juegos_Ol%C3%ADmpicos_de_Barcelona_1992

Figura 98. Font: *Memòria Oficial dels Jocs Olímpics de Barcelona'92: Els dies dels Jocs* (pg. 227)

Figura 99. Font: Pere Duran

Figura 100. Font: *Memòria Oficial dels Jocs Olímpics de Barcelona'92: Els dies dels Jocs* (pg. 227)

Figura 101. Font: Pròpia

Figura 102. Font: Andreu Canals

Figura 103. Font: Andreu Canals

Figura 104. Font: Andreu Canals

Figura 105. Font: Andreu Canals

Figures 106 i 107. Font: Andreu Canals

Figura 108. Font: Llibre de *Banyoles, al costat de Barcelona*

Figura 109. Font: Lluís Pau

Figures 110 i 111. Font: Pere Duran

Figura 112. Font: Pàgina web "Tres Milenio Olímpicos",

https://www.google.es/search?q=arribada+flama+ol%C3%ADmpica+1992+escala&tbm=isch&tbs=rimq:CYT3fFBjTZplijGni7Pp56NCidxZ856nOovbmzIGSM40BksbDAi6n1jeiERi2Sc09ocDPwW6azNvqCUME8NboS_1oyoSCcaeLs-nno0KEZzElaY4wICrKhIJJ3Fnznqc6i8RyFzKXnvzG7wqEglubMqZlZjQGRF620NsRUI5aSoSCSxsMCLqfWN6EY4921JDF6q1KhIJMRGLZJzT2hwRcXV2tyetABsqEqm_1Bbp_rM2-oBGZayMTShiidSoSCZQwTw1uhL-jEdNz9VmWmexl&tbo=u&sa=X&ved=2ahUKEwi6_bCR0-TdAhXGZVAKHQ79BLwQ9C96BAqBEBs&biw=1280&bih=892&dpr=1#imgrc=3zzfqt1-94srYM:

Figura 113. Font: *Diari De Girona*

<https://www.diaridegirona.cat/alt-emporda/2017/04/02/25-anys-flama-olimpica-empuries/838154.html>

Figura 114. Font: Pàgina web del “Museu d’Història de Catalunya”,

<http://www.mhcat.cat/col leccio/el museu presenta/torxa olimpica de bcn 92>

Figures 115, 116 i 117. Font: Pròpia

Figures 118 i 119. Font: Pere Duran

Figura 120. Font: Pere Duran

Figura 121. Font: Pere Duran

Figura 122. Font: *Memòria Oficial dels Jocs Olímpics de Barcelona’92: Els dies dels Jocs* (pg. 227)

Figura 123. Font: Pere Duran

Figura 124. Font: Pere Duran

Figura 125. Font: Pere Duran

Figures 126 i 127. Font: Pere Duran

Figura 128. Font: *Memòria Oficial dels Jocs Olímpics de Barcelona’92: Els dies dels Jocs*

Figura 129. Font: *Memòria Oficial dels Jocs Olímpics de Barcelona’92: Els dies dels Jocs*

Figura 130. Font: *Memòria Oficial dels Jocs Olímpics de Barcelona’92: Els dies dels Jocs*

Figura 131. Font: Pere Duran

Figura 133. Font: Pàgina web de la ràdio “Rac1”,

<https://www.rac1.cat/programes/versio/20170518/422709088277/barcelona-92-dissenyador-jocs-olimpics.html>

Figura 134. Font: Pere Duran

Figura 135. Font: Pròpia

Figura 136. Font: Pere Duran

Figura 137. Font: Pròpia

Figura 138. Font: Pròpia

Figura 139. Font: Pròpia

Figura 140. Font: Pere Duran

Figura 141. Font: Pròpia

Figura 142. Font: Pròpia

Figura 143. Font: Pròpia

Figura 144. Font: Pròpia

Figura 145. Font: Pròpia

Figura 146. Font: Pere Duran

Figura 147. Font: Pròpia

Figura 148. Font: Pròpia

Figura 149. Font: Pere Duran

Figura 150. Font: Pròpia

Figura 151. Font: Pròpia

Figura 152. Font: Pròpia

Figura 153. Font: Pròpia

Figura 154. Font: Pròpia

Figura 155. Font: Pròpia

Figura 156. Font: Pròpia

Figura 157. Font: Pere Duran

Figura 158. Font: Pròpia

Figura 159. Font: Pere Duran

Figura 160. Font: Pere Duran

Figura 161. Font: Pàgina web "Solatep" <https://solatep.com/project/club-natacio-banyoles/banyoles-2-slide/>

Figura 162. Font: Pinterest de Maria Rodoreda

<https://www.pinterest.es/mariarodoredape/mrp-banyoles/?!p=true>

Figura 163. Font: Pròpia

Figura 164. Font: Pere Duran

Figura 165. Font: Pere Duran

Figura 166. Font: Pròpia

Figura 167. Font: Pròpia

Figura 168. Font: Pere Duran

Figura 169. Font: Pere Duran

Figura 170. Font: Pròpia

Figura 171. Font: Pere Duran

Figura 172. Font: Pròpia

Figures 173 i 174. Font: Pròpia

Figura 175. Font: Pere Duran

Figura 176. Font: Google Maps

Figura 177. Font: Pere Duran

Figura 178. Font: Google Maps

Figura 179. Font: Pere Duran

Figures 180 i 181. Font: Pere Duran

Figura 182 i 183. Font: Pròpia

Figura 184. Font: Pere Duran

Figura 185. Font: Pròpia

Figura 186. Font: Pere Duran

Figura 187. Font: Pere Duran

Figura 188. Font: Pròpia

Figura 189. Font: Pròpia

Figura 190. Font: Pere Duran

Figura 191. Font: Pròpia

Figura 192. Font: Pere Duran

Figura 193. Font: Pere Duran

Figura 194. Font: Pere Duran

Figura 195. Font: Pròpia

Figura 196. Font: Pàgina web de l'Alberg de Banyoles,

<http://www.albergdebanyoles.com/esports/>

Figura 197. Font: Pàgina web "Tria casa de colònies",

<http://www.triacasadecolonies.com/alberg-a-pla-de-lestany-alberg-de-lestany-id-122>

Figures 198 i 199. Font: Pròpia

Figura 200. Font: Pròpia

8. ANNEXOS

8.1. CRONOLOGIA

31/1/1981	Primer anunci de la candidatura de Barcelona als JJOO, per part de Narcís Serra, alcalde de Barcelona
1/7/1982	Dick Pieper crea del Centre Català de Rem Olímpic.
1/1/1984	L'Ajuntament de Banyoles encarrega l'estudi sobre els perills i les oportunitats dels JJOO'92
19-21/7/85	Celebració del <i>Match des Séniors</i> a Banyoles
27/1/1986	L'Ajuntament de Banyoles aprova la presentació de la candidatura a subseu de rem i piragüisme
1986	Creació de l'Oficina Olímpica de Banyoles
5/4/1986	Visita oficial de Pasqual Maragall, Alcalde de Barcelona
7/9/1986	Explosió d'un artefacte a l'Oficina Olímpica de Banyoles
17/10/1986	Designació de Barcelona com a seu dels JJOO'92
22/4/1987	Presentació del Llibre <i>Banyoles a l'ombra dels JJOO'92</i>
30/11/1987	El COOB'92 decideix que Banyoles sigui la subseu de rem
4/12/1987	La FISA dóna el vist-i-plau definitiu a la designació de Banyoles
1988	Inici de les obres de l'autovia i la variant de Banyoles
15/10/1988	Pacte de Govern per impulsar els programes olímpics
18/12/1988	Primera consulta per a la creació d'un INEF a Banyoles
1/4/1989	Constitució del Consorci de la Vila Olímpica i el Parc de la Draga
9/6/1989	Creació de PROSOLBA
7/5/1989	Vè Congrés de Limnologia
25/7/1989	Creació del Comitè Tècnic de la Subseu Olímpica
1989	Inici de les obres olímpiques
28/7/1989	Exposició dels projectes de la Subseu
6/8/1989	Inauguració de l'exposició <i>40 fotografies dels JJOO de Seül</i>
26/8/1989	Acte d'Obertura de l'Olimpíada Cultural a Banyoles amb el Cobi monumental i els Comediants
11/9/1989	Explosió d'un artefacte a la Caserna de la Guàrdia Civil. Dos ferits greus
3/10/1989	Olimpíada Cultural. <i>La sardana, la cobla i els seus instruments</i>
14/10/1989	Comencen els cursos de formació dels Voluntaris
17/11/1989	Signatura del conveni de col·laboració amb la Diputació de Girona
1/8/1990	Comencen les obres del CNB

17/3/1990	Comencen les obres de la Vila Olímpica
22/5/1990	Descoberta del jaciment neolític de la Draga
11/10/1990	Inauguració del nou escenari del Teatre Mercantil
18/2/1991	Conveni entre el Govern Central, la Generalitat i l'Ajuntament per al nou CNB
1/3/1991	Olimpíada Cultural. <i>Colors d'Euskadi</i> (Obertura)
23/3/1991	Visita de Joseba Arregui, Conseller de Cultura del govern d'Euskadi
5/7/1991	Olimpíada Cultural. <i>Banyoles Dansa'91</i>
5/7/1991	Olimpíada Cultural. <i>7ª mostra d'art contemporani català 91</i>
1/8/1991	Olimpíada Cultural. <i>Exposició Fotosport'91</i>
1/8/1991	Obertura del Campionat del món de rem Júnior
8/8/1991	Olimpíada Cultural. <i>Exposició L'artista al seu taller</i>
19/10/1991	Jornada de portes obertes a la Vila Olímpica i al parc de la Draga
29/10/1991	S'inicia la campanya contra l'exhibició del "negre de Banyoles"
31/10/1991	Conferència FISA per a entrenadors
24/1/1992	S'acaben les obres del CNB
11/4/1992	Inauguració de l'autovia i la variant de Banyoles
9/5/1992	Posta en marxa del servei de Gas Natural a Banyoles
19/5/1992	L'associació de Comerciants de Banyoles assumeix les botigues de la Vila Olímpica
14/6/1992	Arribada de la torxa olímpica
28/6/1992	Inici de l'operació Garzón contra independentistes catalans. Tres banyolins detinguts
30/6/1992	Olimpíada Cultural. <i>Orquestra de Cambra Infantil de Joventuts Musicals de Catalunya</i>
2/7/1992	Edició d'un segell commemoratiu
9/7/1992	Olimpíada Cultural. Concert de Música Catalana al Palau de la Música
10/7/1992	Olimpíada Cultural. Mostra Internacional de Dansa
11/7/1992	Olimpíada Cultural. <i>Concert de Carillon Ambulant de Douat</i>
11/7/1992	Arribada dels primers remers a la Vila Olímpica de Banyoles
13/7/1992	Massiva concentració unitària contra les detencions d'independentistes
20/7/1992	Olimpíada Cultural. Concert de l'Orquestra Ferenc Erkel de Budapest
27/7/1992	Cerimònia de benvinguda a la Subseu Olímpica de Banyoles
28/7/1992	Inici de les competicions
2/8/1992	Final de les competicions i cerimònia de clausura del rem
6/8/1992	Tancament de les instal·lacions de Banyoles
16/9/1992	Lliurament a la ciutat del Pavelló Poliesportiu i inauguració

Font: pròpia

8.2. VÈ CONGRÉS DE LIMNOLOGIA A BANYOLES

Entre els dies 7 i 13 de maig del 1989 es va celebrar a Banyoles el Vè Congrés Espanyol de Limnologia organitzat per l'Institut d'Ecologia Aquàtica de l'Estudi General de Girona i l'Associació Espanyola de Limnologia (AEL). Va aplegar uns 200 limnòlegs de diferents països europeus i es va tractar la problemàtica de rius, llacs, embassaments i ambients aquàtics artificials d'aigües continentals. Entre els assistents hi havia Josep Nadal, director de l'Estudi General de Girona, Josep Gratacós, regidor de medi ambient de l'Ajuntament de Banyoles que, al seu parlament donà a conèixer la sensibilitat dels habitants de Banyoles pels problemes mediambientals, Joan Solana, responsable de l'Àrea Olímpica de l'Ajuntament de Banyoles, que va demanar als assistents que aportessin les bases científiques per a una millor gestió dels ecosistemes aquàtics i, per acabar, Carles Abellà, coordinador del Congrés. Es va comptar amb la presentació de 140 treballs, la major part d'ells fets a l'estany de Banyoles, els quals van ser presentats i discutits el darrer dia. En l'acte de clausura es llegí el *Manifest de Banyoles*, que va ser un crit d'alerta per la pèrdua progressiva de superfície i qualitat dels ecosistemes aquàtics. Aquest manifest es va adreçar a tota la societat i a les administracions públiques i va fer referència a la greu situació dels embassaments, oposant-se a la construcció de minicentrals hidroelèctriques i demanant una protecció expressa dels aiguamolls del país i la declaració del Paratge Natural d'Interés Nacional de la conca lacustre de Banyoles-Clot d'Espolla i Sant Miquel de Campmajor.

8.3. ARTICLE DE LA REVISTA DE BANYOLES: "BANYOLES, UN ESTANY EN PERILL DE MORT" DE L'ANY 1990

Un article que porta cua

BANYOLES, UN ESTANY EN PERILL DE MORT

Transcrivim de la revista SET DIES D'ACTUALITAT, l'article que aparegué en el número 38, del 3 d'agost prop passat, original del director del setmanari, Xavier Domingo.

La celebració de les proves olímpiques de rem a l'estany de Banyoles pot ser un cop mortal per a les algües, ja ben castigades, del llac on, per cert, s'han descobert restes paleològiques d'importància capital per a l'estudi de la prehistòria catalana, que probablement també seran sacrificades a la febre "olímpica" i especulativa.

Al lloc nomenat la Draga, ja s'alçen les estructures de ciment dels pisos de la vila olímpica del remers i acompanyants. Una massa imponent, irrespectuosa fins al renec amb el lloc i el paisatge. És més que un barri nou de Banyoles. És un pedaç, un afegit, una blasfèmia urbanística -a 20 milions de pessetes el pis- que enlletgirà, per sempre més, les ribes de l'estany.

I l'obra, per a la qual s'han "importat" quantitats de treballadors africans i magrebins del Maresme -amb totes les conseqüències socials que això comporta-, és per ara l'única prova que un dia, a Banyoles, hi haurà competicions olímpiques.

Encara no s'ha posat la primera pedra del complex esportiu pròpiament dit. És a dir: les instal·lacions de sortida de les carreres, els hangars per a les barques, l'aparcament per als voluminosos vehicles que les transporten, i tot el que exigeix la influent Federació Internacional de rem, una de les més poderoses de l'olimpisme. Ni tampoc no s'han col·locat les graderies per al públic, per als jutges de prova, per als periodistes especialitzats, etc.

A Banyoles mateix, ningú no sembla saber res de com serà tot això ni de què destruirà. El fet que s'hagi començat la construcció d'allò que es pot vendre, els pisos, no diu res en favor de l'Ajuntament que presideix el convergent (o convenient?) Pere Hernández, amb un cap d'oposició socialista, Joan Solana, que té al seu càrrec el safareig olímpic, i un ex-ecologista antijocs, Carles Abellà, avui funcionari de l'Ajuntament amb la missió d'evitar que el mal sigui irremediable.

En principi, són instal·lacions grosses i es faran allà on l'estat natural de l'estany i de l'entorn encara es manté prou bé. Si no hi ha canvis, es destruirà tota la flora del lloc, plantes i arbres que qualsevol país civilitzat del món consideraria un tresor sagrat i intocable. Sobretot ara, que corren per tot arreu forts corrents d'opinió pública amb voluntat de salvar tot el que encara es pot salvar de la natura. Cal tenir en compte també que, per les pistes de rem, s'haurà de dragar una part de l'estany i, fins i tot, caldrà engrandir-lo uns metres, amb el consegüent risc ecològic. I que, per fer un gran hotel, que ara no se sap si es farà, es va arrassar i tancar una part de la Draga, terreny al·luvial d'enorme interès ecològic i també social, ja que era un lloc d'esbarjo per a la gent de Banyoles.

A Banyoles, el moviment ecologista Limnos va intentar-ho, però no va trobar entusiasme ni entre els banyolins ni entre els catalans en general.

Banyoles sembla absolutament indiferent, no solament en relació amb el futur de l'estany, sinó també respecte al dels Jocs. Mentre que a la Seu d'Urgell indiquen, a les carreteres d'arribada, que és subseu olímpica i pertot es veuen cartells, a Banyoles sembla que l'única motivació és la de la venda de pisos, el possible augment del comerç i, en definitiva, l'especulació. Fa pena.

A Denver (USA), els moviments ecologistes van aconseguir l'anul·lació d'uns Jocs d'hivern. Les instal·lacions destruïen una part del bosc i de la muntanya, segons el seu parer. I van parar així també una immensa operació especulativa.

A Lausana, seu del COI, la població, plena de consciència ecològica, va aconseguir que el municipi desistís de demanar els Jocs d'hivern pels mateixos motius. I també a Lausana, quan es van donar els Jocs a Barcelona, els carrers estaven plens de manifestacions ecologistes contra les candidatures d'altres ciutats que també volien Jocs d'hivern.

Naturalment seria injust culpar-ne l'olimpisme. Però la dèria olímpica i els seus eventuals beneficis crematístics, sovint il·lusoris, tornen bojos molts "polítics" municipals o elements "caciquils" que només veuen la pela que tenen sota el nas. Avui, que es parla tant de "turisme de qualitat", els organismes superiors competents i de govern haurien de tenir cura que l'interior de Catalunya no quedi tan malparat com la costa per culpa d'urbanitzacions demencials i de muralles de ciment que, en definitiva, és el que es fa a Banyoles.

D'altra banda, el cas de l'estany i de les proves olímpiques de rem és la prova evident de la necessitat d'un organisme olímpic català independent, com podria ser el COC, sensible al fet ecològic i a l'imperatiu que l'esport de cap manera ha d'anar contra la natura. Naturalment, al Comitè Olímpic Espanyol, per més que el presideixi un català, tant se l'in fot, l'estany de Banyoles.

Xavier Domingo.

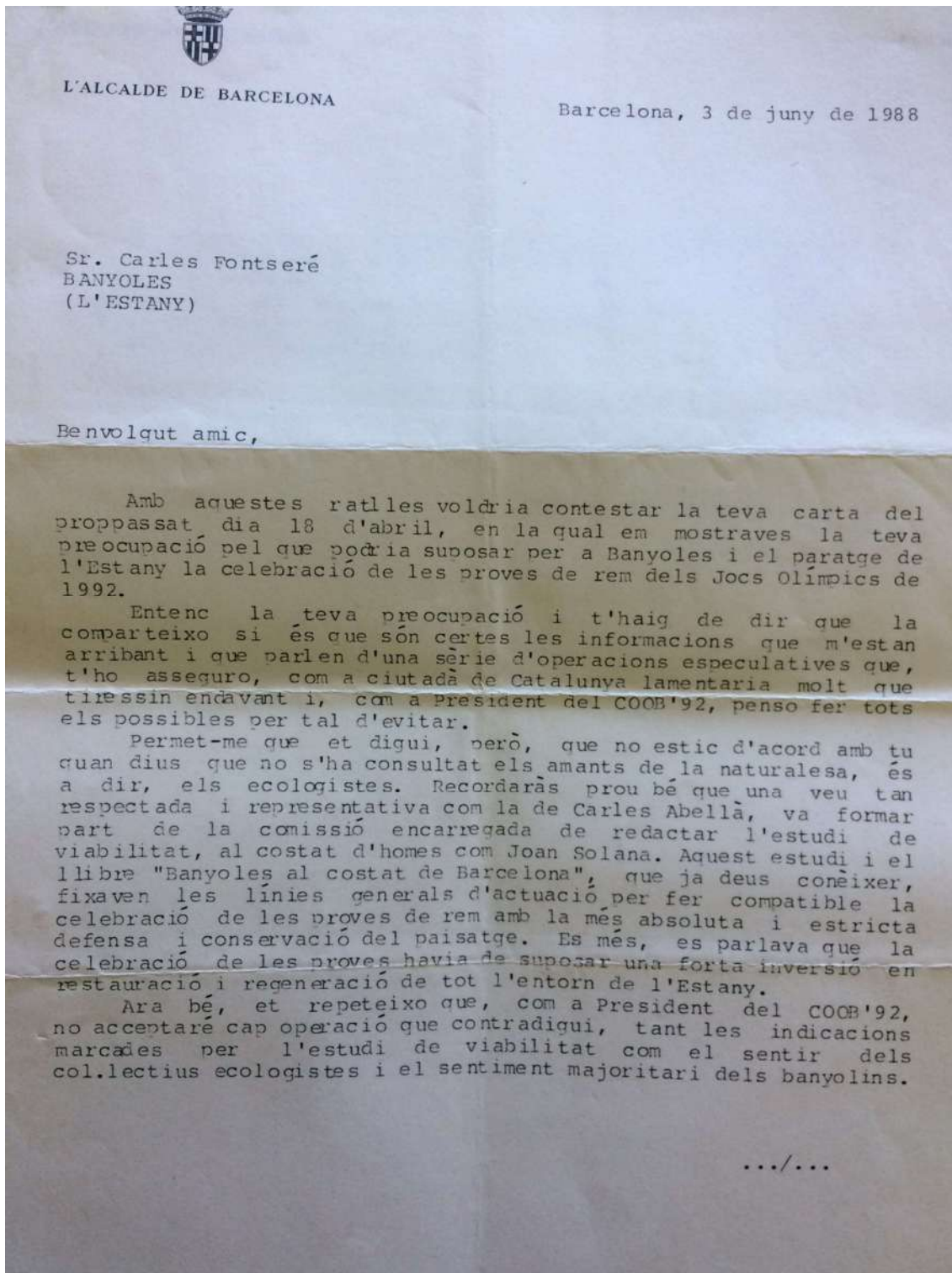
Nota de la Redacció:
Al cap de quinze dies, la mateixa revista tornava a publicar - i a la mateixa secció de Xavier Domingo- un article sobre la mateixa temàtica, si bé aquesta vegada, el periodista deixava la ploma a Joan Planells i Matamala, qui l'havia escrit felicitant-lo pel seu article. L'escrit de Joan Planells no el transcrivim a la nostra Revista, però sí la lletra que ens ha enviat que podem llegir a la secció FULL OBERT.

26. REVISTA DE BANYOLES

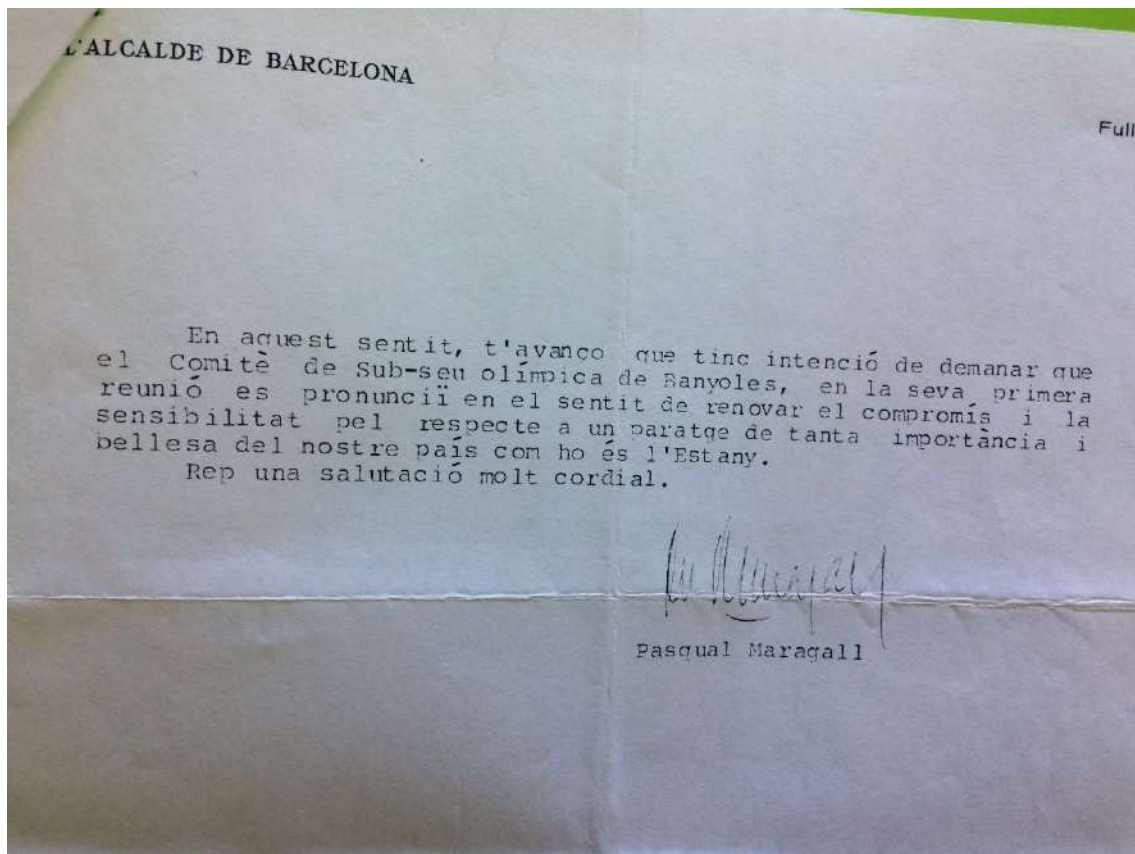
Font: Joan Solana

8.4. CARTA DE PASQUAL MARAGALL ON RESPON A CARLES FONTSERÉ

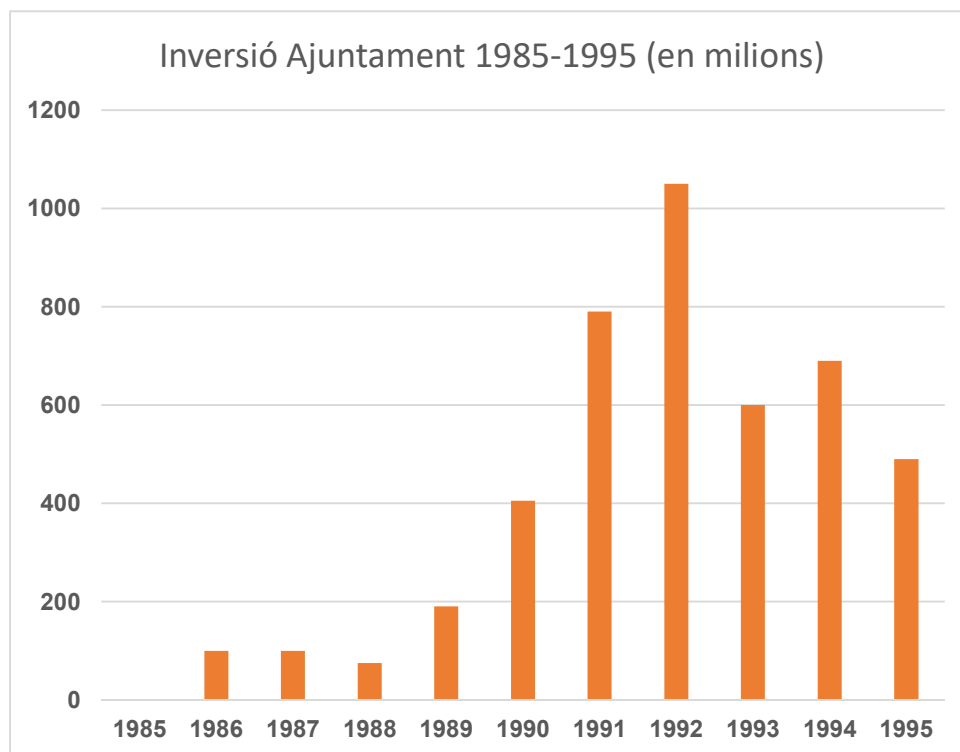

Font: Joan Solana

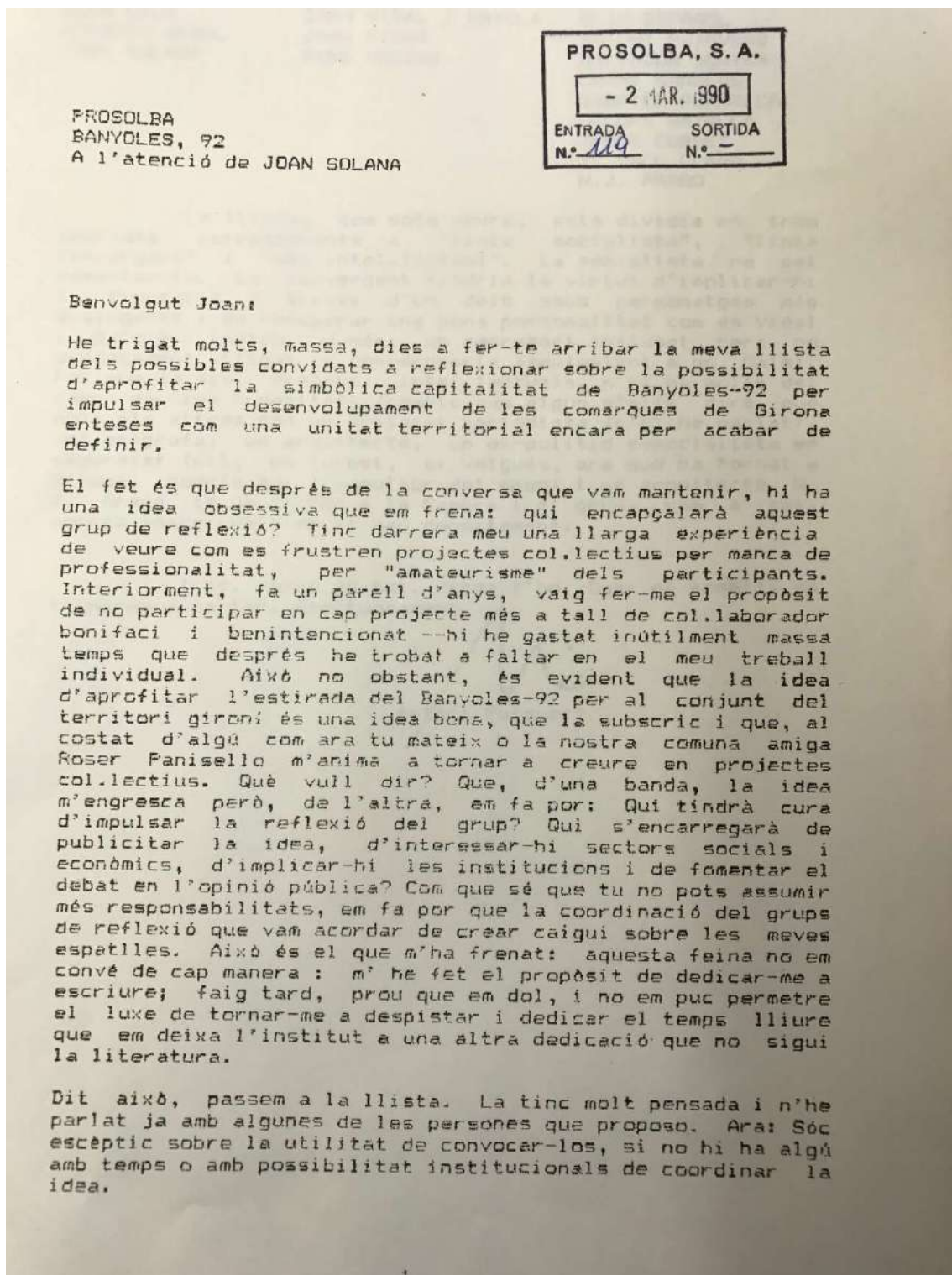
8.5. INVERSIONS DE L'AJUNTAMENT (ANYS 1985-1995)

A continuació es mostra un gràfic creat a partir de les dades que Joan Solana em va proporcionar. Es pot observar l'inversió de l'Ajuntament durant els anys 1985 fins 1995 en totes les obres olímpiques. Com és lògic, l'any que es va invertir més va ser el 1992.

Font: pròpia

8.6. CARTA DE L'ESCRITOR ANTONI PUIGVERT A JOAN SOLANA

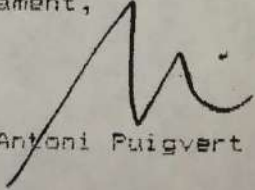
JOAN CALS
JOAQUIM NADAL
JOAN SOLANA

JOAN VIDAL I GAIOLA
JOAN RIBAS
PERE MACIAS

QUIM ESPAGOL
ANTONI PUIGVERT
SALVADOR SUNYER
CARME SANGLAS
GABRIEL PLANELLA
DOLORS BATALLÉ
JAUME CURBET
J. VALL CLARA
N.J. ARAGO

La llista, com pots veure, està dividida en tres apartats corresponents a "línia socialista", "línia convergent" i "món intel·lectual". La socialista no cal comentar-la. La convergent tindria la virtut d'implicar-hi la Diputació a través d'un dels seus personatges més dialogants i de recuperar una bona personalitat com és Vidal i Gaiolà; inclou, a més, un empresari influent però no directament lligat a convergència (equivalent a un Cals). Pel que fa als, diem-ne, intel·lectuals, n'hi ha molts del camp de les humanitats (compto que algun d'ells dirà que no); els altres són un destacat periodista (n'hi he parlat), una geògrafa, un arquitecte, un ex-polític especialista en seguretat (ell, en Curbet, si volgués, ara que ha tornat a Girona, podria ser l'impulsor del grup) i un arquitecte. N. J. Aragó té un càrrec a la Cambra i el grup, com a tal, podria inscriure's en el seu departament.

I bé. Això és tot. Pensa-t'ho. Quan et sembli, en tornarem a parlar. Afectuosament,

Antoni Puigvert

8.7. REVISTA PATATXAP

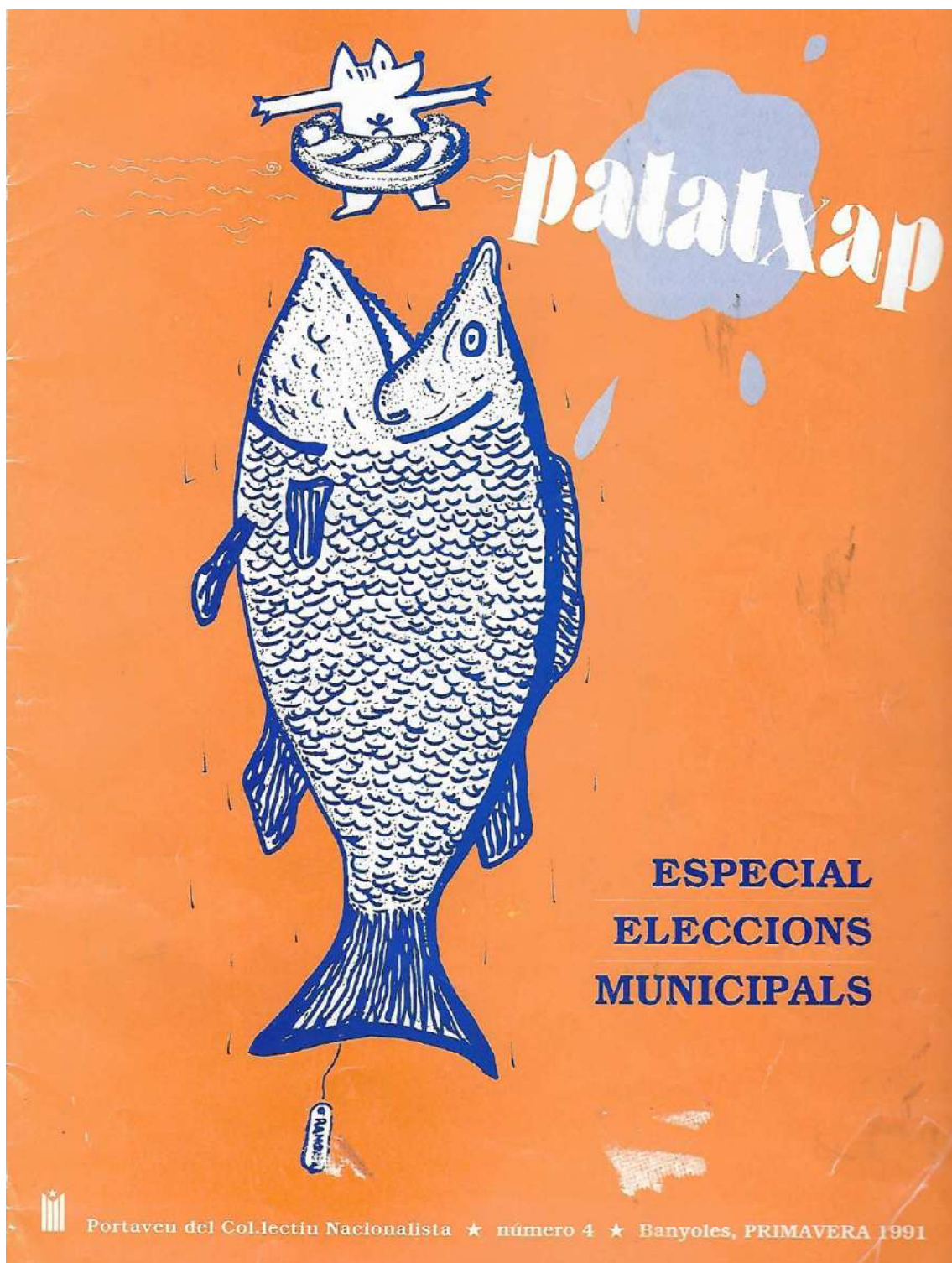

Figura 1. Portada de la revista *Patatxap*, número 4.
Font: pròpia

8.8. DOCUMENT DEL CONCURS D'AVANTPROJECTES D'EDIFICACIÓ DE LA VILA OLÍMPICA DE BANYOLES

CONCURS D'AVANTPROJECTES D'EDIFICACIÓ DE LA VILA OLÍMPICA DE BANYOLES

La participació en el concurs per al desenvolupament de la Vila Olímpica de Banyoles ha resultat no solament d'un notable nivell, sino també interessant per als qui com jo ens preocupem per la producció arquitectònica en el nostre país i assumim la fracció de responsabilitat que ja ens pertoca com a ensenyants de varies generacions. No pretenc, ni tant sols, intentar una anàlisi de cadascun dels projectes premiats, però observo en tots els una correcció realista que contrasta amb els extrems als que avui una certa premsa set-olímpica (i fins diria escandalosa) ens té acostumats i avorrits. És reconfortant comprovar la manca de figuracions postmodernes en aquests projectes i també l'abstenció del «De constructivisme», les imatges del qual envaeixen ara els espais d'aquesta premsa, consumida ja la retòrica postmoderna.

Un nece de sentit comú que contribueix a la unitat del conjunt uneix aquests projectes, d'arrel personal i lloctiva. Ni l'acusada personalitat d'un Ferrater, ni la creixent puixança d'una Rubert de Ventós, ni l'accent regional d'una Vayreda o dels Nadal-Esribà impedeixen que en l'indiscutible qualitat dels seus projectes s'abordi amb vigor els fins per als que han estat convocats.

La matèria adequada es troba en la correcció dels projectes Iglesias i Hereu. Una mica menys en el projecte Fortet, que m'ha deixat un xic confús, i amb matissos en el projecte Crous, on certs errors sense excessiva importància desllueixen una proposta brillant.

La meua predilecció es decanta cap al projecte Cervera i sobretot pel projecte Puses, per a mi el més atractiu. Totes aquestes individualitats es produeixen sense agressions i connectades pel comú denominador del predomini de la sensatesa.

Resta esperar que els esforços d'organitzadors i participants es vegin coronats per l'èxit en la seva realització, i que la importància que es confereix al fet arquitectònic a l'hora de jutjar el concurs es mantingui en el procés de realització. No com desgraciadament s'esdevé en masses casos on, amb l'aparició de gerents prepotents, es deixen malmetre les raons arquitectòniques sota la disculpa d'incligències econòmiques que en qualsevol cas haurien d'haver-se aclarit al plantejar-se l'operació en tot el seu conjunt.

Federico Correa Ruiz

<p>ILLA 1</p> <ul style="list-style-type: none"> • BENET CERVERA ASSUMPCIÓ ALÓSNO Equip Seleccionat Encàrrec Illa 1 • JOAQUIM ESPUÑOL FRANCESC HEREU Equip Seleccionat Encàrrec Illa 3 <p>ILLA 2</p> <ul style="list-style-type: none"> • ORIOL CLOS MARIA RUBERT Equip Seleccionat Encàrrec Illa 2 • JOSEP PORTELLA MIQUEL DURAN <p>ILLA 3</p> <ul style="list-style-type: none"> • JOAN IGLESIAS XAVIER ROMANÍ Equip Seleccionat Encàrrec Illa 9 	<p>ILLA 5</p> <ul style="list-style-type: none"> • JOAQUIM VAYREDA Equip Seleccionat Encàrrec Illa 5 • JORDI CROUS JAUME GRABULEDA JOSEP RIBERA Equip Seleccionat Encàrrec Illa 6 <p>ILLA 6</p> <ul style="list-style-type: none"> • MIQUEL CAPDEVILA <p>ILLA 7</p> <ul style="list-style-type: none"> • CARLES FERRATER ALEX HA COSTA JOAN MAN CAFLAY Equip Seleccionat Encàrrec Illa 7 • ERNEST REDONDO JOSEP BISSACOMA MERCE FORNELLS 	<p>ILLA 8</p> <ul style="list-style-type: none"> • JOAN EScriBÀ DOLORS NADAL Equip Seleccionat Encàrrec Illa 8 • XAVIER CANOSA <p>ILLA 9</p> <ul style="list-style-type: none"> • JOAN TARRÉS SANTIAGO VIVES JORDI BOSCH • JOAN ANTONI RODRIGA JOAN PALGUERAS <p>ILLA 10</p> <ul style="list-style-type: none"> • JOSEP PUSES JOAN M. JAUBER Equip Seleccionat Encàrrec Illa 10 • MANEL BOSCH QUINSESRAT NOGUÈS FERNANDO DOMÍNGUEZ 	<p>ILLA 11</p> <ul style="list-style-type: none"> • RAMÓN FORTET R. ARANDA C. PIGEM R. VILALTA Equip Seleccionat Encàrrec Illa 11 • ARCADÍ PLA <p>JURAT</p> <p>President: PERE HERVÀNDEZ</p> <p>JOAN IGNASI OOLL ESTEVE COROMINAS FEDERICO CORREA JOSEP MIR LLEUS A NADAL IGNASI SOLÀ-MORALES JOAN SOLIÀ JOAN ANTONI SOLANS</p>
--	--	---	--

• AMADEU FARRA

Font: Joan Solana

8.9. ARTICLE DE LA REVISTA DE GIRONA: “LA VILA OLÍMPICA DE BANYOLES” DE L’ANY 1992

La Vila Olímpica de Banyoles

Quan l'any 1986 es convocà el concurs de Banyoles com a seu dels Jocs Olímpics del 92, paral·lelament s'entava dissenyar la ciutat de Banyoles subse olímpica per a les proves de tennis i ping-pong.

De fet, ja l'any 1984 s'havia realitzat un estudi per avaluar les possibilitats tècniques que oferien l'entorn i la ciutat de cara a la celebració d'una competició d'aquestes característiques. En aquest estudi ja es preveia la creació d'una zona residencial i d'equipaments, prevista en el Pla General d'aquell mateix any, a la zona de la Draga.

L'any 1988, quatre anys després, es redacta un Pla Especial per adequar el planejament urbanístic de la ciutat de Banyoles a la nova realitat olímpica. La Vila Olímpica es planteja com un espai que hauria de servir, sobretot, de residència per als atletes, però que, després dels Jocs, quedaria com un exemple residencial de la ciutat.

El Pla Especial

L'Institut Català del Sòl va presentar aquest Pla Especial el 1988 als Serveis Tècnics de la Direcció General d'Urbanisme a Girona i es van encarregar de redactar-lo.

En el Pla es fixaren com a sòl urbà una zona àrea de rehabilitació urbana i altres zones consolidades on es mantingué l'ordenació fixada pel Pla General. Per agilitar la gestió urbanística, un d'aquests polígons s'estructurà a través del sistema d'empresari, mentre que l'altres va fer a través del sistema de compensació. Es preveia un ventall de possibilitats molt ampli, des del nucli residencial fins al sectoritzat, passant per l'hotel, esportiu, d'oficines, etc.

En total es contemplava la construcció d'un 170 habitatges, que durant els Jocs haurien d'allotjar un total de 1500 atletes.

Després de la redacció d'aquest Pla, l'Ajuntament de Banyoles i l'Institut Català del Sòl convocar, el mes de juliol d'aquell mateix any, el Consorcio de la Vila Olímpica, que hauria de controlar i encetar el projecte global.

L'ordenació i el concurs d'avantprojectes

La Vila Olímpica limita a l'est amb la carretera comarcal Girona-Oler (CC.150). En aquesta frontera amb la ciutat, s'hi crea un espai públic, la plaça de Catalunya, que actua

tant amb un punt d'accés al conjunt de la Vila. D'aquí parteix l'avinguda de Catalunya, veritable eix ordenador de tota l'àrea, que desemboca en el passeig de Gaudí, paral·lel a la vora de l'estany i a l'edifici remodelat del Club Natació Banyoles. Els altres eixos transversals de l'ordenació es connecten també al centre urbà de la ciutat; aquest nou traçat viari configura les zones urbanes següents:

- Dues illes anades, al costat de la carretera comarcal, que delimiten un patró interior de planta rectangular.
- Dues illes obertes, paral·leles pel sud per l'avinguda de Catalunya. D'aquesta manera queden configurats uns grans patis de caràcter semipúblic.
- Un traçat de carrer a banda i banda del passeig de la Generalitat, que crea una façana de carrer i li dona un valor espacial.

— Dues illes limitades en el front amb l'espai de la Draga destinades a equipament hotel.

L'Institut Català del Sòl va convocar, l'abril de 1989, un concurs restringit entre vint equips d'arquitectes de les comarques gironines. Aquests vint equips competien dos a dos per als projectes de les dues illes. Dos dels arquitectes convocats, Jeroni Monter i Jordi Maspuj, es van negar, per motius diversos, a prendre part en el concurs. Els dinou equips restants van presentar, en un termini de pocs mesos, els seus avantprojectes.

Un jurat integrat pels arquitectes Federico Correa, Lluís Nadal i Ignasi de Solà-Monles, va fer la selecció d'aquests avantprojectes. En algun cas, s'introduïren petites modificacions per cohesionar el resultat global de la Vila Olímpica.

La distribució final dels projectes

El seu projecte es caracteritza per un alt nivell de qualitat arquitectònica, per una proposta suggerent i per una tendència general a la racionalitat i a la convenció dins d'una línia innovadora.

Il·la núm. 1

La imatge de l'estany.

— Dues illes obertes amb peïscs de planta rectangular, enfront de la cantonada. Es volia interessar també l'ús de fusta tracada en lames a l'interior de l'illa i en alguns punts dels intorns (barra).

La façana interior de l'illa es recobria amb peces de fusta tracada, formant un patró interior amb una sensibilitat ambients que queden emmarcats pel perímetre general de l'edifici de l'estany.

La forma general del bloc, des dels arquitectes Cervera i Alós, és la dona a, té una forma que mira a l'estany i mira a la carretera interior. L'edifici s'estructura en 40 cm del terra sobre un sòcol de pedra. La façana és rica en espèrques i materials diferents, de més o dels de l'edifici el sòcol de pedra, paraments de vidre continu i la planta baixa, una estructura de portes metàl·liques sobrepesades que es

La plaça porticada
de Mas d'Alfanes

Aquesta illa, projectada pels arquitectes Oriol Clos i Maria Rabera, és un conjunt d'habitatges situat que es tracta de dos blocs de cinc d'edificis i setres administratius. Aquest fet en condició totalment l'escola i el centre, de manera que les façanes tenen un ritme i una modulació diferents dels blocs d'habitatges, condicionats per una llotjació d'ús més gran (servei, zona de districte...)

El projecte se centra sobre dues potents façanes entornades, conformant una plaça amb arbres que evoca les places porticades tradicionals.

L'edifici consta d'uns espais passadís que miren al pati interior, al qual també s'obren diverses terrasses, i d'una banda exterior sobre el porxo que es va punter seguint la façana. La planta baixa és de gran alçada, amb tancaments de vidre que donen al porxo, destinat a oficines, les façanes d'obra remarquant la seva verticalitat amb pilastres i elements de treball.

És interessant el tractament dels passadís interior de les oficines en pla de façana que va essent modular pels diferents materials que el van conformant: pedra, porcel·lana i obra vista.

Illa núm. 3
El pati-plaça interior

Aquesta illa, que va ser projectada pel arquitecte Heno i Español, té en U la banda del projecte anterior i juga amb la qualitat de façanes exterior-interior. És l'únic bloc de la Vila Olímpica que té en el

"L'Illa núm. 3 es va projectar pels arquitectes Heno i Español"

seu interior un pati tancat amb façanes als quatre costats. Les interiors són d'obra de color blanc i les exteriors són de ma ceràmica de península i baranes d'Alamini.

És interessant el tractament de l'interior dels nivells de comunicació

verticals (escala i ascensor)
amb fibra d'alumini anoditzat i punys de vidre laminat que li donen un aspecte inusual en aquest tipus de blocs d'habitatges.

Cal destacar també l'ordenació de la planta interior que combina hàbitats tradicionals del repertori urbà (bambordes) amb materials més nobles (marbre de pedra) i punys de mobilitat (bancs). Els arbres, macisells (perov allucians), se situen seguint les puntes de compassió de l'espai en planta.

En l'obra de l'arquitecte
Joaquim Vazquez articulats diferents espais que estableixen relacions diverses. Els espais d'habitacions, es juga amb diferents tipologies d'habitatge i se situa, amb l'Illa núm. 5, un espai llure interior de relació entre els habitatges.

Aquests volums, que recupera un possible model d'implantació urbana, es relacionen entre si pel que fa a tipologia (complex en planta 1 i 3) i a l'ús en planta 2 i 3), pel que fa a l'ús i a l'estructura, i pel que fa a la qualitat de comunicació de l'espai llure (com a jardí i com a espai exterior al mateix temps).

En la intervenció es valora l'espai interior d'illa com a bloc de relació entre els habitatges. Una penya de fusta i pilastres metàl·liques separa el jardí del carrer i contribueix a crear aquest caràcter propi de semi-privacitat.

L'illa consta de tres cossos: una barra d'habitacions orientada en direcció nord-sud que conté 2 mòduls, una altra banda perpendicular a

Illa núm. 5
L'articulació entre els cossos

En l'obra de l'arquitecte Joaquim Vazquez articulats diferents espais que estableixen relacions diverses. Els espais d'habitacions, es juga amb diferents tipologies d'habitatge i se situa, amb l'Illa núm. 5, un espai llure interior de relació entre els habitatges.

Aquests volums, que recupera un possible model d'implantació urbana, es relacionen entre si pel que fa a tipologia (complex en planta 1 i 3) i a l'ús en planta 2 i 3), pel que fa a l'ús i a l'estructura, i pel que fa a la qualitat de comunicació de l'espai llure (com a jardí i com a espai exterior al mateix temps).

En la intervenció es valora l'espai interior d'illa com a bloc de relació entre els habitatges. Una penya de fusta i pilastres metàl·liques separa el jardí del carrer i contribueix a crear aquest caràcter propi de semi-privacitat.

L'illa consta de tres cossos: una barra d'habitacions orientada en direcció nord-sud que conté 2 mòduls, una altra banda perpendicular a

la primera de 5 mòduls i un bloc planta quadrada que té planta baixa i obrer. Les dues barres tenen una coberta inclinada de sota precalada tipus sandwich a quatre aigües, i el bloc té una coberta amb un únic pendent molt suau.

La façana dels edificis és d'obra vista a la planta baixa i a la resta té un entucat llis de color clar.

Illa núm. 6
L'entrat de la cantonada

"L'Illa núm. 6 té una planta en forma de U"

El projecte de l'equip Ferra i Ferrer es planteja una estructura de planta en U, amb un espai de comunicació que connecta els punys de mínima unitat projectada (locacions, forma singular) i les cantonades, tenint amb un canal cilíndric d'obra. Les façanes segueixen amb l'obra vista al nivell i el color clar.

mentils primers de color verd. Pel que fa a tipologia, la planta baixa es conforma a habitatges en complex, mentre que a les dues superiors hi ha punys duplex amb accés per galeria.

L'obra vista es va modular en façanes amb zones bandes de terra d'un color

"L'Illa núm. 7 té una planta en forma de U"

mentils primers de color verd. Pel que fa a tipologia, la planta baixa es conforma a habitatges en complex, mentre que a les dues superiors hi ha punys duplex amb accés per galeria.

Illa núm. 7
L'articulació de la galeria

Dasqueno Carles Ferrer ha tret molt de part a l'illa més alta, com per la forma de U que dona a dos cossos) com per la seva ubicació residual respecte al conjunt de la Vila, amb una proposta que combina tipologies diferents i resol acuradament els elements més conflictius (galeria, punys).

En els braços d'aquesta U existents a uns diferents i un a dotze pisos (entals i l'altre a habitatges). A la planta baixa, que té permeabilitat amb el jardí interior i el connecta amb el carrer, hi ha locals i habitatges del tipus simple.

Als altres dos punys hi ha punys del tipus duplex i una escala de carpol que porta a un terrat. A l'interior dels punys s'organitzen de planta coberta

"En la intervenció es valora
l'espai interior d'illa com a bloc de relació entre els habitatges"

separi el menjador de la zona de les habitacions. Les façanes són punys amb elements angles també elements que li donen un aire singular, els punys de vidre dels baixos comercials i la galeria d'accés al duplex.

Aquest galeria presenta és d'estructura metàl·lica i

"L'arquitecte Ferrer ha tret molt de part a l'illa núm. 7"

d'un disseny molt acurat; els pilars circulars es formen de fusta i la llum s'hi inclina cap a fora a partir d'una peça de pedra que remata la línia de formigó i s'aporta, mitjançant un perfil en T, una fina coberta de planta galvanitzada.

Illa núm. 8
Una sala suggerent

La proposta dels arquitectes Joan Estruch i Miquel Nadal és la d'un edifici compacte d'obra vista amb una imatge suggerent de coberta plana en voladís i punys de façana que es trenquen formant perfils angulars.

L'obra consta de dos blocs bessons. Els blocs són dotats a local comercial i a la planta primera i segona hi ha quatre habitatges, a la tercera més dos estudi, i a la planta vintena hi ha un mirador al qual s'entra des dels dos blocs verticals.

A la planta pis, el primer de l'edifici no segueix la forma del solar sinó que espera al nivell la possibilitat de vol. Es obtenen així un volum d'obra vista regular que, rematat pel pis de la coberta de formigó, adquireix un aire més o menys geomètric i característic.

La coberta, de lligam amb voladís i llum prefabricada de formigó, voladís orlats dels punys de façana de forma regular, creua així un atractiu efecte d'ombra i remarca l'angularitat de les cantonades.

"L'Illa núm. 8 té una imatge suggerent de coberta en voladís"

Les façanes d'obra són planes, lisses que es trenquen a les cantonades deixant veure un fons vertical de vidre. Hi ha una superposició de plans molt ben definida: el pla baix de façana d'obra vista, de dos pisos, que difereix del central entre habitatges i el perimetral d'obra vista més baix que primer pla rematat per la línia de formigó, els punys de fusta i el fons de vidre que dona a l'interior dels habitatges.

L'edifici es remata amb una planta de planta porticada sobre els baixos d'accés al terrat, de punys de vidre. A nivell del carrer l'obra vista forma un sòlida amb bandes a manera de sòlida i a la façana la línia de formigó s'obliga a la façana fent de Pedra. L'espai interior es crea un joc de volums entre el massís de la planta d'obra i la lleugeresa de la línia.

"Aquesta illa, obra dels arquitectes Iglesias i Romani, juga amb els plans de façana, combinant materials pesats i lleugers amb una galeria volada i les cantonades (perills metàl·lics, línia de formigó, elements singulars...)"

Aquesta illa, obra dels arquitectes Iglesias i Romani, juga amb els plans de façana, combinant materials pesats i lleugers amb una galeria volada i les cantonades (perills metàl·lics, línia de formigó, elements singulars...)

"L'edifici Funes-Vialer ha projectat tres edificis independents amb un pati central a través d'un tractament voluntari, interessant i un joc de textures i materials molt diferent. Totalment separada illa, en forma de L, més una peça compacta, és la que defineix una imatge molt radical i innovadora que a tipologia d'habitatges."

El projecte respon a una voluntat de fragmentació, de desconnexió dels volums. Aquesta fragmentació es produeix entre les plantes (aparició de cossos solars, avançada d'unes plantes respecte a les altres), en la façana (canvis de materials entre plantes), i en la coberta (planta voluntàriament deslligada de l'edifici).

El bloc compacte té les dues primeres plantes reconvertides de planta normal i el bloc en U és un revestiment massocipós. La planta segona i la caixa d'escala, d'estructura de formigó, són reconvertides extensament per una sala industrial de tipus industrial. La coberta, plana

Illa núm. 10
El volum fragmentat

L'equip Funes-Vialer ha projectat tres edificis independents amb un pati central a través d'un tractament voluntari, interessant i un joc de textures i materials molt diferent. Totalment separada illa, en forma de L, més una peça compacta, és la que defineix una imatge molt radical i innovadora que a tipologia d'habitatges."

El projecte respon a una voluntat de fragmentació, de desconnexió dels volums. Aquesta fragmentació es produeix entre les plantes (aparició de cossos solars, avançada d'unes plantes respecte a les altres), en la façana (canvis de materials entre plantes), i en la coberta (planta voluntàriament deslligada de l'edifici).

L'estructura essencial, decanta sobre un perfil en T i se separa de la resta de l'edifici a mitjà de maquetat. La fusteria d'Alumini defineix el mateix pla de la seva metàl·lica i adopta així una imatge transparent i industrial.

Illa núm. 11
La línia de puny

Finalment per a l'Illa 11, que de moment no s'ha construït, Ferra, Aranda, Pignat i Vilalta proposen un joc entre la línia i el punt combinant un edifici lineal d'habitages ortogonals amb un altre de planta quadrada d'habitages plantatans. Escalament de la intervenció, a la manera de les "bòf" vieneses, la divisió en tres seccions de l'espai llure d'illa, són altres punts remarcables del projecte.

"L'Illa 11 ofereix una imatge radical i innovadora"

Font: Joan Solana

8.10. FOTOGRAFIES DE DICK PIEPER

Figura 2. Imatge dels representats de la seu de Barcelona al Palais de Beaulieu, Suïssa; el dia que es va decidir quina seria la seu olímpica.
Font: Dick Pieper

Figura 3. Imatge de Dick Pieper vora l'estany.
Font: Dick Pieper

Figura 4. Imatge de Miquel Callís (esquerra), de Sergio Orsi (segon començant per l'esquerra), Thomas Keller (al seu costat) i Dick Pieper (a la dreta).
Font: Dick Pieper

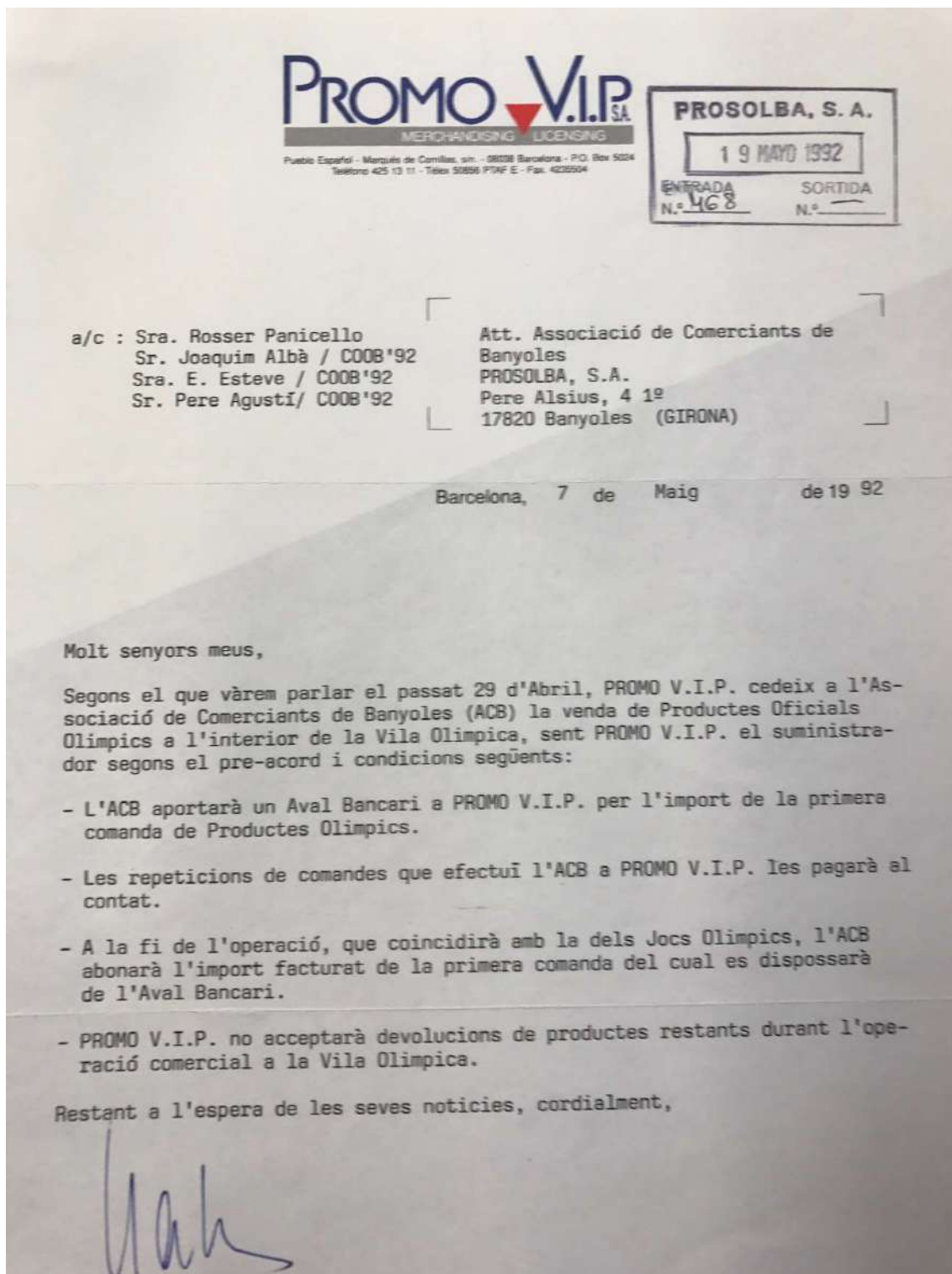

Figures 5 i 6. Imatges del moment en què Thomas Keller replica a Sergio Orsi dient que Banyoles ha de ser la subseu de rem, i que no es pensaven moure d'allà.
Font: Dick Pieper

Figura 7. Imatge del dia que van fer un acte al Club Natació Banyoles per homenatjar a Dick Pieper per tot el seu treball realitzat al llarg dels anys. Denis Oswald (al micròfon), Dick Pieper al seu costat i Matt Smith, secretari general de la FISA, al costat de Pieper.
Font: Dick Pieper

8.11. CARTA DEL COOB'92 A L'ASSOCIACIÓ DE COMERCIANTS

Font: Joan Solana

8.12. ENGANXINES CONTRA LA PRESENCIA DE LA GUÀRDIA CIVIL

Figura 8. Imatges de les enganxines reivindicatives.

Font: Pere Palmada

8.13. LLETRA B (escultura a la Draga)

Al Parc de la Draga hi ha una estructura feta per Xicu Cabanyes en honor als Jocs del 1992. L'obra, feta al 1992, es titula *Lletra B*, referent a la "b" de Banyoles.

Figures 9 i 10. Imatges de l'escultura situada a la Draga titulada *Lletra B*

Font: Pròpia

8.14. INGRESSOS DELS JOCS

A continuació apareixen els ingressos que es va obtenir gràcies als Jocs. Però cal mencionar que, malgrat l'existència d'aquests, en Joan sempre ha insistit en el fet que la seva prioritat, i la de la majoria dels organitzadors, no era el benefici econòmic. Simplement es volia millorar una ciutat que tenia un gran potencial i que la seva població en pogués gaudir el màxim possible.

Institucions	Ingressos per els Jocs	Percentatge sobre el total
Ajuntament	757.598.552	32,00%
Contribucions especials	201.471.701	8,51%
Consell Comarcal	300.000	0,01%
Diputació de Girona	245.000.000	10,35%
Generalitat de Catalunya	201.416.750	8,51%
Govern Central	466.841.015	19,72%
COOB'92	465.149.926	19,65%
Club Natació Banyoles	15.112.727	0,64%
Govern d'Euskadi	808.956	0,03%
Ajuntament de Ceret	219.600	0,01%
Catalunya Ràdio	1.500.000	0,06%
TV3	2.000.000	0,08%
Valvi	750.000	0,03%
DAMM	3.800.000	0,16%
Entrades i matrícules	3.937.675	0,17%
Vendes de productes	1.444.784	0,06%
TOTAL	2.367.351.686	

Font: Joan Solana

Com podem observar, la institució que s'emporta el percentatge més alt d'ingressos és, lògicament, l'Ajuntament, seguit del Govern Central i el COOB'92. En total es van recaptar unes 2.367.351.686 pessetes, però, malgrat semblar molt, no era ni la meitat del que es va arribar a invertir pels Jocs (recordem que en total va costar 14.558.351.686 pessetes). Per tant, tampoc podem parlar de beneficis pròpiament dits, sinó de diners recuperats.

8.15. DESPESES DELS JOCS I LES APORTACIONS QUE VAN REBRE

Despeses	Milions	%
Costos estructurals	195	7.9
Costos financers	82	3.3
Olimpíada Cultural	82	3.3
Inversió en Infraestructures	2.111	85.5
Total	2.470	

Aportacions	Milions	%
Ajuntament de Banyoles	857	34.7
COOB, 92	465	18.8
Govern Central	465	18.8
Diputació de Girona	240	9.7
Contribucions especials	201	8.1
Generalitat de Catalunya	201	8.1
Altres	47	1.7
Total	2.470	

Font: Joan Solana

8.16. COMMEMORACIONS DESPRÉS DELS JOCS

Sempre que hi ha un gran esdeveniment a una ciutat, aquesta no ho oblida mai. Els humans tendim a recordar, amb nostàlgia o alegria, aquells dies que han quedat marcats a la nostra memòria, que han deixat un llegat a la nostra ciutat. Banyoles no va ser menys i, quan va fer vint-i-cinc anys dels Jocs, es van fer una sèrie de commemoracions dels Jocs.

8.16.1. Exposició *Banyoles a la llum dels JJOO'92*

Aquest és el cas de l'exposició que va realitzar la Fundació Lluís Coromina, constituïda per l'empresari Lluís Coromina l'any 2007. Aquesta entitat té l'objectiu de desenvolupar activitats artístiques, d'atenció a les persones i la preservació de la natura, els animals i de l'entorn paisatgístic, tal i com consta a la seva pàgina web. La fundació, doncs, va obrir un espai d'estudi multidisciplinari sobre les "llums i ombres" en el present i el futur de ciutats petites com Banyoles. Des del 26 de juliol fins el 30 de setembre de l'any 2017 a l'Espai Eat Art de la Plaça Major de Banyoles es va acollir l'exposició "Banyoles a la llum dels JJOO'92"⁶⁹, amb el subtítol "a l'alçada de l'esdeveniment esportiu", "a l'alçada de les necessitats de la ciutat".

Espai Eat Art
Dijous 28 de setembre de 2017 a les 20 h

EL FUTUR DE LES CIUTATS PETITES EN EL SEGLE XXI

La Fundació Lluís Coromina i l'Ajuntament de Banyoles us convidem a l'Espai Eat Art de les ciutats petites en el segle XXI, que tindrà lloc el dijous 28 de setembre a les 20h, a l'Espai Eat Art de la Fundació Lluís Coromina, com a activitat de marcat del llegat dels Banyoles a la llum dels JJOO'92.

Taula rodona:
Margarida Castañer, professora de Geografia i Ciències Ambientals de la UJG.
Josep Moya, arquitecte.
Joan Solana, professor.

Moderador:
Bàrton Llibre

Patrocini:

Col·labora:

FUNDACIÓ LLUÍS COROMINA

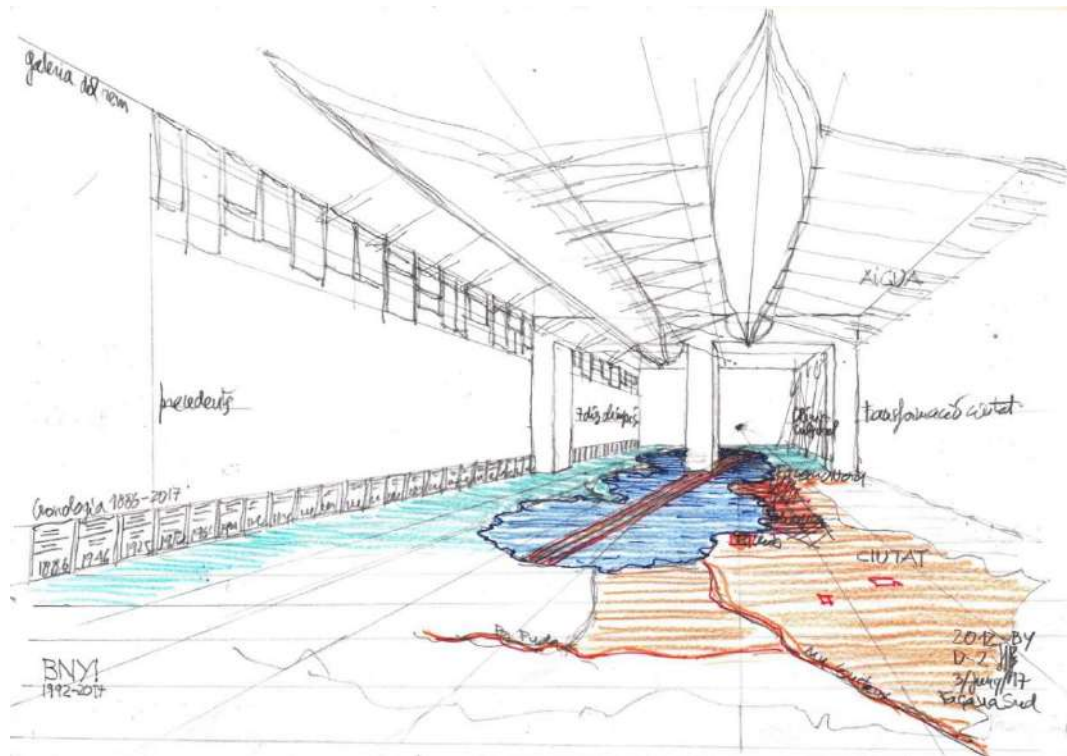
Fundació Lluís Coromina - Espai Eat Art
Plaça Major, 28 - 17500 Banyoles
Tel: 972 22 11 11 - www.fundacio-luis-coromina.org

Banyoles
Tel: 972 22 11 11 - www.banyoles.cat

Font: Joan Solana

⁶⁹ El nom fa honor al llibre *Banyoles, a l'ombra dels JJOO'92*, ja que al llibre es mostraven molt crítics amb l'esdeveniment olímpic i a l'expectativa de tot el que podia passar; però ara, vint-i-cinc anys després s'ha pogut comprovar com de positius van ser aquests jocs per la ciutat.

Figura 11. Plànol de la sala d'exposicions de Lluís Pau. Font: Joan Solana

Aquesta exposició va mostrar les intervencions ecològiques, paisatgístiques, urbanes i socials que van transformar la ciutat, a través de fotografies. Amb el guió de Joan Solana, antic alcalde de Banyoles, i el disseny de l'arquitecte Lluís Pau; va recollir la memòria del que va passar i va donar l'oportunitat de reivindicar la tasca de les persones que ho van fer possible.

Per tal de plasmar totes les transformacions en una sala d'exposicions i ubicar els espectadors, es va desplegar un ortomapa als peus dels visitants. Es va fer així perquè aquests tinguessin la sensació d'estar-se submergint en les aigües de l'estany, perquè, segons va assenyalar Lluís Pau a una entrevista feta al diari *El Punt* amb el títol *Resplendor Olímpica*⁷⁰; "el missatge que entra pels peus s'assimila amb més intensitat." Aquest ortomapa té unes zones determinades marcades amb color salmó, que són les transformacions arran dels Jocs. I l'ortomapa estava acompanyat de les fotografies de les infraestructures, totes de Pere Duran, col·locades a les parets de travertí de la sala, on mostraven l'abans i l'ara de la ciutat; i textos escrits per Joan Solana, que ajudaven a entrar en context del moment olímpic. Però, a més, també es recordà la fita incompleta de l'Olimpíada Cultural a través d'un audiovisual.

⁷⁰ Cita extreta d'un article del diari *El Punt* escrit per Gemma Busquets el dilluns, 14 d'agost del 2007: *Resplendor Olímpica*.

Figura 12. Imatge de l'exposició. **Font:** Pere Duran

Lluís Pau i Joan Solana s'han encarregat, respectivament, del disseny i del guió de l'exposició. Es pot visitar fins al 30 de setembre a l'Espai Cat Art de Banyoles ■ JOAN SABATER

Figura 13. Lluís Pau i Joan Solana a l'exposició. **Font:** Joan Sabater

I, a l'entrada, s'hi podia veure l'escut de Banyoles recollint el nom de totes les persones implicades en l'èxit dels Jocs, que Joan Solana resumeix en un plafó com a conclusió: "Una exhibició de la natura i del treball responsable de milers de persones que se sentien protagonistes d'instantos fecunds per a la vida i per a la memòria".

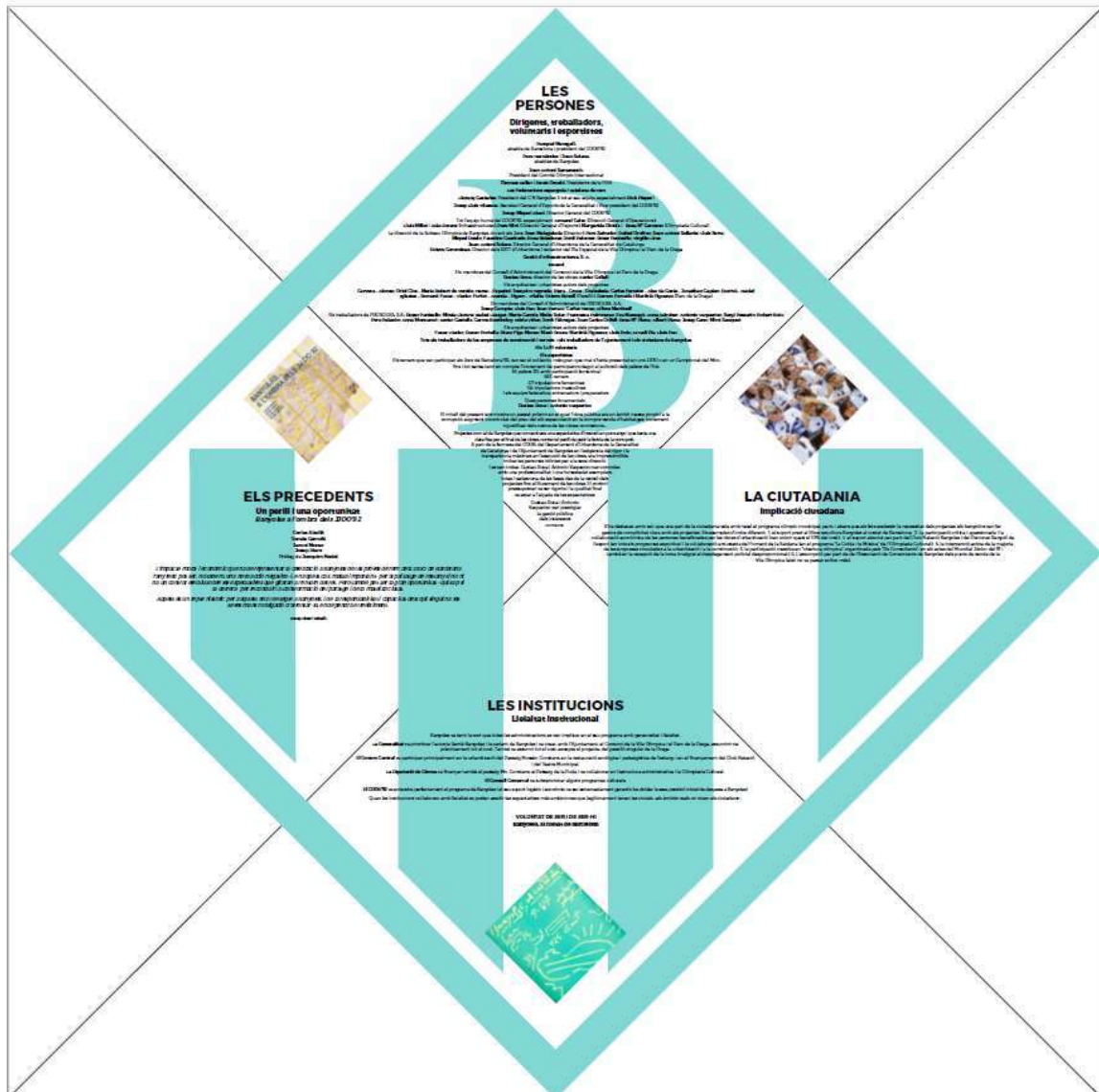

Figura 14. Dibuix de l'escut de l'entrada de l'exposició. Font: Joan Solana

8.16.2. El Passeig dels Jocs Olímpics Banyoles 1992

Una altra commemoració dels Jocs va ser al 26 de juliol del 2017. Va consistir en un acte al Parc de la Draga en la que el passatge central del parc, construït en motiu dels Jocs, va passar a anomenar-se “Passeig dels Jocs Olímpics Banyoles 1992”. Es tracta del passeig que va des del camí de circumval·lació de l'Estany fins al passeig de la Draga. A més, també es va inaugurar una placa de record cap als voluntaris que van fer possible la celebració dels Jocs.

Figura 15. Imatge del passeig dels Jocs Olímpics. Font: pròpia

Entre el públic assistent, hi havia exvoluntaris i exesportistes. Un d'ells era l'exremer Fernando Climent, tal i com consta a la web de Ràdio Banyoles, sevillà d'origen i instal·lat des de fa dècades a Banyoles, que va recordar la competició del 92 com la millor a la qual ha participat.

Figura 16. Imatge del dia de la inauguració. D'esquerra a dreta: Miquel Noguera (alcalde de Banyoles), Joan Solana (alcalde de Banyoles durant els Jocs), Albert Comas (president del Club Natació Banyoles) i Lluís Miquel Oliver (president de la Federació Espanyola de Rem. Font: Banyoles.cat (Ajuntament de Banyoles)

8.17. DISCURS DE JOAN SOLANA SOBRE ELS BENEFICIS DELS JOCS⁷¹

«A hores d'ara, vint-i-cinc anys després, molt poca gent dubta dels beneficis per a la ciutat i la comarca que va comportar l'elecció de Banyoles com a subseu olímpica de rem, per part del COOB'92.

La col·laboració institucional, el coneixement precís dels dèficits de la ciutat, l'assumpció de les prioritats dels Pla General de Banyoles i dels plans territorials que desenvolupava la Generalitat de Catalunya, la detecció dels perills que podia comportar la celebració d'unes proves d'aquesta magnitud sense el control de la Institució municipal i la qualitat dels projectes van permetre executar unes obres que no s'haurien pogut fer comptant només amb els recursos propis d'una ciutat de menys de quinze mil habitants –en aquell moment-, o que haurien trigat dècades, amb els perjudicis socials, culturals i econòmics corresponents.

La implicació total del Club Natació Banyoles i el suport de les Entitats esportives que constituïen el Patronat Banyolí de l'Esport, al costat de la solvència del director de la Subseu, el banyolí Joan Malagelada, i tot el seu equip, van garantir que la ciutat estigués també a l'alçada de l'esdeveniment esportiu més important de tots: uns Jocs Olímpics.

Malgrat que l'estany sempre havia estat considerat idoni per a la pràctica del rem, no va ser fàcil aconseguir la designació de subseu. És llarguíssima la llista de persones que van treballar per convèncer els que havien de prendre la decisió i cal tenir-les presents i agrair la seva participació, però s'ha de reconèixer que sense la feina feta durant dècades pel Club Natació -i en el Club Natació-, Banyoles no hauria acollit les proves de rem, el 1992.

Aquesta feina, doncs, a part de propiciar esportistes d'alt nivell, alguns amb medalla olímpica, d'afavorir la pràctica massiva de l'esport -no només del rem- a favor de la salut –física i mental- de la població, i de crear i reforçar vincles socials, està en l'origen dels enormes beneficis de tot tipus que va aconseguir la ciutat i la comarca.

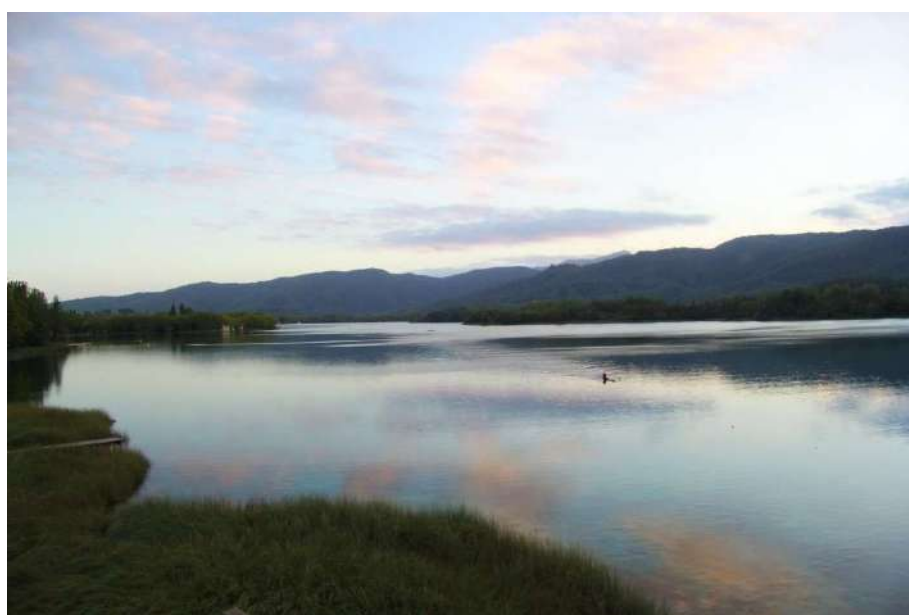
L'esport va permetre impulsar una millora ecològica, paisatgística, d'equipaments i urbanística extraordinària. Era natural esperar que hi hauria retorn. I així va ser. Per a molts esports de Banyoles hi ha un abans i un després de 1992.

---

⁷¹ Discurs pronunciat per Joan Solana a l'exposició *Banyoles, a la llum dels JJOO'92*.

És bo conèixer el passat i mirar-lo, sense prejudicis, per qüestionar el present i, sobretot, per projectar el futur. No és esperable un esdeveniment de la categoria d'uns jocs, però tot es pot ajustar a la dimensió corresponent. Una ciutat ha de ser una xarxa real (l'adjectiu és pertinent en un temps de sobrevaloració d'allò virtual) i les xarxes es defineixen per les interrelacions múltiples. El 1992 ens va ensenyar què es podia fer si es produïa una col·laboració compromesa, responsable, respectuosa, entre esportistes, ecòlegs, urbanistes, artistes, comerciants, industrials, o entre persones de procedències socials o de generacions diferents.»

8.18. ALTRES FOTOGRAFIES ACTUALS DE L'ESTANY

Figures 17, 18, 19, 20, 21 i 22. Imatges de l'estany i el seu entorn. Font: pròpia

8.19. DOCUMENTS DE DICK PIEPER DEL MOMENT DELS JOCS

dijous N.º 175 del 19 al 25 Abril 1990 =

PIA DE L'ESTANY

Club Natació Banyoles: Treure profit del 92

L'hangar de rem, construït fa trenta anys, l'enderrocaran aviat.

El Club Natació Banyoles és en l'ull de l'huracà que envolta la ciutat de l'estany des que fou designada Subseu Olímpica. És l'entitat esportiva oficial més antiga que hi ha a la comarca, la que més fama li ha proporcionat a través dels èxits esportius, i la que més involucrada està en els Jocs del 92. Les seves instal·lacions estan essent objecte d'una important remodelació, que hauria de restar acabada el 31 de juliol de l'any que ve, en què l'estany i el Club es posaran a prova amb motiu dels Campionats del Món Juvenils de Rem. En aquesta cita i en la dels Jocs, Banyoles i el Club Natació s'hi juguen el prestigi i el futur.

El poble i el CNB han viscut un idil·li permanent des que aquest es fundà, el 1925. Repassant les fitxes de socis i adones que pràcticament no hi ha família banyolina que no estigui relacionada, directament o indirecta, amb el Club. La ciutat passa dels 13.000 habitants, i el CNB té, entre titulars i beneficiaris, uns 7.000 socis. El nom de Banyoles ha estat promogut a nivell esportiu per aquest Club: el 1962 Oxford i Cambridge van mesurar les seves forces a l'estany, al cap de dos anys seleccionen un nedador per a les Olimpíades de Tokio, i a partir d'aquests moments la secció de rem es converteix en la millor ambaixadora banyolina arreu del món. El 1968 ja hi ha remers a Mèxic, el 76 aconseguixen la primera medalla espanyola en un mundial, el 80 els

banyolins són majoria en l'equip estatal que participa als Jocs de Moscou, i el 84 en Climent guanya l'argent a Los Angeles.

Les instal·lacions, però, no experimenten millores en consonància amb els èxits esportius. En aquest sentit, la Junta va apostar molt fort quan decidí esperar que arribessin les Olimpíades per poder finançar correctament unes obres de molta envergadura. Actualment s'està en la primera fase, consistent en la construcció d'una piscina a l'aire lliure, de 25 metres. En les que ve o el juny s'iniciarà la segona fase en la qual es procedirà a l'enderrocament de l'edifici on actualment hi ha la piscina coberta, el gimnàs i l'hangar de rem (aixecat el 1960); i la construcció allà mateix dels mateixos sarveys. El restaurant i les oficines només es remodelaran. El Club té un pressupost ordinari de 40 milions de pessetes. Per fer front a les despeses d'aquestes obres es compta amb subvencions de la Direcció General de l'Esport de la Generalitat, "Consejo Superior de Deportes", Ajuntament, Diputació i el COOB. Malgrat que encara s'han de concretar les partides que hi destinen la Generalitat i l'Estat, tant el Club com l'Ajuntament estan tranquils pel tema financer.

El 1964 arriba a Banyoles un alemany que apareix com la figura clau per entendre moltes de les actuacions del CNB. És el Dieter Pieper, practicava l'esquí nàutic, i és el vice-president de l'entitat des del 76. Ha voltat el món participant com a tècnic en mundials i proves de rem a les Olimpíades, i ara forma part del comitè tècnic de la Subseu. Té les idees molt clares respecte a les línies a seguir pel Club: *Primerament s'ha de donar preferència a la promoció, a base d'acollir escolars i fer-los estimar l'esport. En segon lloc hem d'aconseguir consolidar-nos com a Centre d'Alt Rendiment Estatal de rem. I finalment contribuir a ésser focus d'atracció d'un turisme de qualitat.*

Els contactes que Dieter manté arreu del continent, i la situació geogràfica de la ciutat, han facilitat que el Club i l'estany siguin un punt d'encontre habitual d'esportistes internacionals.

Aquesta setmana hi ha uns 150 remers prenent contacte amb les aigües olímpiques. Els Jocs, cada dia més a prop, fa mesos que es deixen notar: els darrers dos anys han passat per les velles instal·lacions quaranta-quatre grups, pertanyents a quinze països diferents.

Dieter Pieper, sots-president del C.N.B.

La por al fracàs

En Pieper diu que no dorm gaire tranquil. Compta els dies que falten per a les Olimpíades, però també els que falten per als Campionats del Món Juvenils de Rem. El vice-president del Club Natació, alemany ell, té por de donar la imatge típica que Espanya té Pirineus enllà.

Home, és que no em falten motius: clarifica: S'ha de remodelar l'arribada de la pista de rem, necessitem la variant de la carretera d'Olot, hem de tirar endra l'actual C-150 perquè fa nosa per a l'ampliació de l'arribada, la Vila Olímpica tot just s'ha començat ara... i de l'hotel ja no en parlem. En Dieter Pieper, enginyer tècnic d'una prestigiosa casa automobilística alemanya, casat amb una banyolina, conserva als seus cinquanta anys i escaig l'aspecte d'un esportista de tota la vida. Serà membre de l'equip tècnic als Jocs del 92 i responsable de les relacions amb la Federació Internacional. És conscient que serà un dels qui hauran de donar la cara quan s'exigeixin explicacions a nivell mundial.

-Sap que és probable una vaga en el sector de la construcció el mes que ve o l'altre?

-No, però m'ho he temut sempre. És lògic que els obrers es vulguin aprofitar d'una conjuntura com aquesta...

-Creu que s'hi arribarà a temps?

-Ho veig molt just.

Article del diari *Pia de l'Estany* del 19 al 25 d'abril de 1990 parlant del Club Natació Banyoles i entrevistant a Dick Pieper. Font: Dick Pieper

BE. BREU RESUM DELS BENEFICIS OBTINGUTS PER A BANYOLES/CLUB/REM.

A. Exits esportius i clares millores per a BANYOLES i l'ESPORT dels últims 25 ANYS, als quals HE ESTAT ASSOCIAT directa o indirectament, col.laborat o bé n'he estat l'SPONSOR i responsable de llur realització:

Primer.- Pere Abreu i Dick Pieper (1965-1980),

- * VAREM CREAR LES BASES DE L'ESCOLA DE REM A BANYOLES, amb més de 300 becaris (1a. d'Espanya).
- * La corresponent INFRASTRUCTURA ESPORTIVA per al REM.
- * Les ACTIVITATS ANNEXES, promoció del PIRAGUISME I CAMPIONATS.
- * BASES DEL NOM DE BANYOLES en el REM NACIONAL / INTERNACIONAL.

Segon.- Dick Pieper a partir del 1981 fins el 1992,

He ajudat a crear les BASES, cercant ajut per a TOTS ELS GRANS PROJECTES, amb intervenció PERSONAL I AJUT FINANCER, I COORDINACIO dels esforços NACIONALS / INTERNACIONALS.

- * CANDIDATURA I REALITZACIO DEL MATCH SENIOR 85.
- * SALVAMENT de l'antiga ESCOLA DE REM DE PERE ABREU
- * CREACIO DEL CCRO (1.7.82) i garantir el seu funcionament fins el 1988.
- * PIRAGUISME, reactivar secció, cursets 83 i compra K1 a NOR.
- * JUNTA CNB, REORGANITZAR infraestructura i finances 81-87.
- * DEUTE del CNB, Hipoteca: assegurada la seva cancelació.
- * PISCINA, primera reparació i posta en marxa el 1983.
- * BANYOLES, inici campanya pro OLIMPICA el 81-92
- * CNB NOU CLUB, encàrrec del projecte i PROMOCIO via promoció olímpica
- * BANYOLES, co-sponsor campanya local pro-olímpic 81-84.
- * BANYOLES, col.laborador OFICINA OLIMPICA. Director tècnic esportiu.
- * BANYOLES, co-sponsor del PATRONAT BANYOLI DE L'ESPORT 1983.
- * BANYOLES, col.laboració amb la FISA, elaboració projecte.
- * BANYOLES, presentat CANDIDATURA 91 a Kopenhagen (Jocs).
- * BANYOLES, col.laborat amb el COOB des del 1983/PROJECTES.
- * BANYOLES, ASSEGURAT les PROVES DE REM DELS JOCS OLIMPICS 92.

* BANYOLES, co-sponsor CONGRES D'ENTRENADORS FISA nov. 1991.

* BANYOLES, PROMOCIO turística ESPORTIVA com a centre d'entrenaments per a equips estrangers.

* ASSOLIMENTS ESPORTIUS, per a Banyoles i el seu Club, en col.laboració directa en l'obtenció de:

- més d'un centenar de títols de Campió de Catalunya.
- més d'un centenar de títols de Campió d'Espanya de Rem.
- MOLTES medalles, títols i trofeus INTERNACIONALS.
- Medalles finalistes als MATCH SENIORS i JOCS DEL MEDITERRANI.
- CAMPIONATS FISA, medalles també Juniors, Pesos Lleugers i Senior.
- Una medalla Olímpica a Los Angeles 1984 i diversos Diplomes.

* ASSOLIMENTS PERMANENTS: - NOU EDIFICI DEL CLUB 1992.
- CAMP DE REGATES OLIMPIC PER A REM.
- NOU LOCAL PER AL CCRO i la seva continuïtat.

* HAVER AJUDAT A ESTABLIR DEFINITIVAMENT EL NOM BANYOLES/REM INTERNACIONALMENT com a marca de qualitat.

* DEMOSTRAT LA VIABILITAT DE PROMOCIO COMERCIAL ESPORTIVA amb el turisme (STAGES), fora de temporada turística.

NO PARLO AQUI dels altres ASSOLIMENTS OLIMPICS I MILLORES PER A BANYOLES.

B. PRINCIPALS DEFECTES I ERRORS O ASSIGNATURES PENDENTS:

- No haver aconseguit UNA RESIDENCIA ESPORTIVA per a uns 60 esportistes que ens permetria una planificació millor i coherent, NO NOMES d'equips NACIONALS, sinó també INTERNACIONALS dels DIFERENTS ESPORTS.

- No haver aconseguit UNA BASE DE FINANÇAMENT MÉS SOLIDA per al CLUB NATACIO, que depèn dels seus INGRESSOS ordinaris, a menys del 50% de les quotes i la RESTA VARIABLE, segons l'ANY, d'ajuts i subvencions. NO HI HA SPONSOR FIX PER AL FUTUR PER A CADA SECCIO.

- No haver DESPERTAT MÉS INTERES DE COL.LABORACIO entre els antics alumnes de L'ESCOLA DE REM, becats i la RETICENCIA HABITUAL DE LA GENT DE BANYOLES!!.

- No haver ACONSEGUIT UNA MILLOR COL.LABORACIO amb la FER i els antagonismes en la selecció d'esportistes/remers més racional i equitatiu (oposició regionalista).

- No haver ACONSEGUIT que el SOCI/ESPORTISTA/REMER/etc.TINGUI MÉS CURA DEL MATERIAL QUE ÉS DE TOTS...MANTENIMENT, etc...

- No haver ACONSEGUIT més DONATIUS en forma de SPONSORS per als BOTS en el cas del REM o en d'altres SECCIONS, encara que cada embarcació hauria de portar el NOM de l'sponsor. Crearia més família, responsabilitat i identificació, la qual cosa seria també vàlida per a la piscina, per als equips de waterpolo i/o premis especials.

C. DESIGS/PETICIONS PER AL FUTUR DEL CLUB / BANYOLES /REM:

- QUE EL CLUB ES CONSOLIDI, equilibri les seves finances i promoció TOTES les seccions.

- QUE ELS DIRECTIUS intentin de debò OBLIDAR divergències GELOSIES entre SECCIONS. En lloc de vigilar-se i controlar-se l'un a l'altre, valdria més MIRAR TOTS EN LA MATEIXA direcció. MÉS VAL DONAR LA MA A UN que vol pujar, que no pas ESTIRAR PELS PEUS a un que està pujant.

- QUE BANYOLES/EL CLUB/EL REM i PIRAGUISME ES CONSOLIDIN COM A centre internacional i nacional de perfeccionament, cosa QUE ES POT ACONSEGUIR amb els AJUTS de la FCR i FER, i la FISA, i llur Solidaritat Olímpica. S'ha de promocionar.

- Que ES FACI ANYALMENT UNA REGATA INTERNACIONAL / FISA i si és possible, dintre d'uns anys (1987 després d'Atlanta) UN CAMPIONAT DEL MON DE REM (VETERANS possiblement).

- QUE EN REGATES NACIONALS / Campionats de Catalunya i Espanya s'intenti instaurar un PREMI ESPECIAL (UN BOT / UNA CATEGORIA) com a GRAN PREMI DE BANYOLES.

FINALMENT, que la SECCIO DE NATACIO deixi de mirar amb GELOSIA les altres SECCIONS, perquè és ella la MÉS PROTEGIDA i la MÉS BENEFICIADA DE TOTES les OBRES FETES RECENTMENT....!

Documents extrets d'una carta de Dick Pieper, el 19 de setembre del 1992, cap a Llorenç Castañer, president del C.N.B en aquells moments. Al llarg de la carta Pieper fa un resum de l'abans i el després del Club i el rem un cop passats els Jocs. En el tros seleccionat s'hi pot observar la valoració que en fa dels beneficis obtinguts després dels Jocs.

